

Uvodnik

Jurij Paljk

Potrebni smo osvežitve

Neznosna vročina zadnjih tednov je veliko ljudi prisilila, da smo iskali osvežitev v hribih in na morju. Kratek odmor ob morju me je nekako prisilil, da sem razmislil samega sebe in našo zamejsko stvarnost. Iskreno lahko povem, da je nisem pogrešal, kot lahko še povem, da se mi je zazdelo naše nenehno ubadanje s samimi seboj naravnost smešno in odmaknjeno od resničnega življenja, ki je zares drugače, kot je nekoč zapisal slovit Gide, ki je sicer mislil nase in na sebi enake.

V mislih imam predvsem dnevno politiko naše narodne skupnosti, ki se nenehno vrti okrog zaščitnega zakona, neizpolnjevanja le-tega in še česa, da niti ne omenim paritetnega odbora, ki je in ga ni... O koroških dvojezičnih tablah pa kdaj drugič, ker sem mnenja, da je narodna manjšina vse kaj drugega kot samo dvojezične table, s katerimi nimaš kaj početi v vaseh, kjer nihče več ne govori slovensko.

Zdi se mi, da pišemo vedno o istih stvareh. Če za poklicne politike velja, da so dandanes izjemno dobro plačani za svoje delo in je zato prav, da kaj naredijo, pa za vsakdanjega človeka to seveda ne velja. Draginja, predvsem pa družinski, socialni, občečloveški problemi nas silijo drugam, gotovo ne v jalovo življenje naše zamejske danosti. Da je nekaj hudo narobe pri nas, vemo vsi, le o tem se malo piše. Podatek, da v Gorici danes malo ljudi nosi v žepu dvojezično osebno izkaznico, govori samo zase. Javna tajna je, da ni navala na goriški matični urad, kot se tudi ve, da se malokdo poslužuje slovenskih davčnih obrazcev... V Trstu imaš občutek, da so Slovenci poskriti nekje po luknjah, v javnosti jih zares ni več, častna izjema je le Tržaška knjigarna!, še daljni Kitajci so bolj vidni in prepoznavni! Dejstvo, da se slovenska šola v Italiji že obnaša kot sestavni del italijanskega šolskega sistema in ne več kot manjšinska šola, ki jo imamo samo zaradi mednarodnih obvez Italije, tudi govori samo zase.

Naveličani smo naše zamejske vsakdanjosti, dnevna politika pa se na nas spomni samo taktat, ko potrebuje naše glasove. Prav odmaknjeno politike od preprostih ljudi je zlo, ki povzroča nezadovoljstvo, predvsem pa pogubno apatijo, češ da "so vsi enaki", ko seveda ni res. Ni več tiste žive vezi, ki je nekoč označevala slovenske politike, da so bili zares glas ljudstva in ne glas neke skupine samozancev, ki mislijo in se obnašajo, kot da vedo vse in smo vsi drugi le raja, s katero se lahko dela, kar se hoče, predvsem pa jo rabijo, ko se gre na volitve.

Zato se ne čudim, da pri nas veljajo za strašno pametne in občudovanja vredne vsi tisti mladi, ki so v t.i. "velikem svetu" bolj ali manj uspeli, pa naj so se preselili delat v bližnjo Ljubljano, London, Berlin, Milan, Rim ali Pariz. Te mlade izobražence nam ponujajo kot krasne zglede, o njih naši veljaki govorijo s spoštovanjem, a ne vedo, da od teh ljudi naša narodna skupnost nima čisto nič, še najmanj prav politiki, ker jim ne dajo niti enega samega glasu...

Samo nekaj kilometrov greš stran in ti je jasno, da se v manjšini ne moremo vrteti samo okrog svojega popka, če hočemo biti in živeti normalno! In se ne čudim, da nas nekateri ne poznajo, v mislih imam slovenske ljudi, ki živijo svoje življenje mimo naše narodne skupnosti. S svojimi nenehnimi in večnimi problemi postajamo zares neznosno utrudljivi, kar se vidi v tem, da nas nihče noče več poslušati ali skoraj. Predvsem pa smo vsi naveličani teh naših vsakodnevnih in vedno istih težav, ker jim ne vidimo rešitev.

Prav zato potrebujemo poletni počitek in razmislek. Dež nam sicer odgovorov na odprta vprašanja ne bo prinesel, bo pa prinesel vsaj prepotrebno osvežitev.

Jamboree je zaživel!

Množičen shod članov Slovenske zamejske skavtske organizacije

Burka na koži manjšine O dvojezičnih napisih na Koroškem

Kaže, da se avstrijska politika nima s čim drugim ukvarjati kot s tem, kako omejevati in zadrževati uresničevanje tistih nekaj temeljnih pravic slovenske manjšine na Koroškem, ki ji med drugim pripadajo na osnovi 7. člena Avstrijske državne pogodbe (ADP) o ponovni vzpostavitvi suverenosti Avstrije z dne 15. maja 1955. Kljub zavajajočemu nazivu "državna", gre za mednarodno mirovno pogodbo, ki so jo z Avstrijo sklenile štiri zasedbene zavezniške sile, Sovjetska zveza, Velika Britanija, ZDA in Francija. Omenjene velesile so Avstrijo kratkotalo priznale v okviru meja iz leta 1938, to se pravi pred priključitvijo Hitlerjevi Nemčiji, kakor so v moskovski izjavi iz oktobra 1943 soglašale Sovjetska zveza, ZDA in Velika Britanija. Povojna Jugoslavija tako ni mogla uveljaviti nobene zahteve po popravku avstrijske južne meje. Kot nekakšno nadomestilo so zavezniki vključili v ADP znani 7. člen, ki zagotavlja temeljne manjšinske pravice Slovincem na Koroškem in Štajerskem ter Hrvatom na Gradiškanskem.

V preteklih petdesetih letih se je Avstrija bolj trudila, kako se izogniti obveznostim iz 7. člena, oteževati in zavlačevati njihovo uresničevanje, kakor pa jih dosledno spoštovati. Dokaz temu je današnje stanje slovenske manjšine v Avstriji. Leta

1951 je bilo namreč na Koroškem še 43 tisoč slovensko govorečih prebivalcev, leta 2001 pa še samo dvanajst tisoč in pol. V pol stoletja sta torej izginili dve tretjini pripadnikov manjšine. Glavna vzroka za to sta neuresničevanje manjšinskih pravic in asimilacijski

pritisek. Avstrija je kolikor toliko izpolnila določbe o manjšinskem šolstvu (ustanovitve gimnazije, trgovske akademije in dvojezičnega osnovnega šolstva). Pri tem je treba povedati, da je tri leta po podpisu ADP, leta 1958, odpravila obvezno dvojezično šolstvo, ki je takrat veljalo na splošno priznanem manjšinskem ozemlju, na katerem so se otroci vseh staršev učili obeh jezikov, tako slovenščine kot nemščine. Danes pa morajo svoje otroke prijaviti k dvojezičnemu pouku, kar ni zgledno za sedanje evropske standarde manjšinske zaščite.

Oglejmo si sedaj, kakšna je bila politika Avstrije do izvajanja dvojezične topografije glede nazivov in napisov, o kateri govori 7. člen ADP in ki zadeva celotno toponomastiko, kot so ledinska imena, cestna imena, imena rek, gora, skratka vse, kar se poimenuje v naravi. Država bi morala vse omenjene dvojezične krajevne napise postaviti že pred 50 leti. Dejansko je avstrijska vlada izdajala leta 1977 prvi odlok o namestitvi dvojezičnih tabel v 91 krajih. Ko so jih nekaj postavili, so jih koroški nemški nacionalisti s silo odstranili. Sledilo je dolgo obdobje zastoja. Glavne avstrijske stranke so se izgovarjale druga na drugo, a nobena si ni upala dosledno izvajati zakonitih predpisov.

Predstavniki koroških Slovencev so lani (ob 50-letnici podpisa ADP) predlagali dunajski vladi, naj postavi dvojezične napise v 394 krajih, medtem ko je vlada izdelala seznam o največ 158 napisih. O raznih pritožbah organizacij in posameznikov se je moralo ukvarjati tudi avstrijsko ustavno sodišče, ki je sprejelo načelo, da bi dvojezični napisi bili upravičeni v vseh krajih in zaselkih, kjer živi vsaj 10% pripadnikov manjšine. V minulih mesecih smo po medijih spremljali postavljanje samo nemških tabel in odstranjevanje dvojezičnih...

Avstrijski vladni stranki, t.j. ljudska stranka (ÖVP) in Haiderjevo zavezništvo za prihodnost Avstrije (BZO), sta minuli mesec predlagali parlamentu novo uredbo v obliki ustavnega zakona za dvojezično topografijo na avstrijskem Koroškem v 93 naseljih. Toda na zadnjem rednem zasedanju avstrijskega parlamenta, 14. julija, je predlagani ukrep propadel, ker mu je Socialistična stranka (SPÖ) tudi na močan pritisk Koordinacijskega odbora koroških Slovencev (KOKS), ki ga sestavlja Narodni svet koroških Slovencev in Zveza slovenskih organizacij, odrekla podporo. Z vprašanjem se bo lahko ukvarjala šele prihodnja avstrijska vlada po jesenskih državnih volitvah. Predsednik ustavnega sodišča Karl Korinek je dejal, da celotno dogajanje v zvezi z dvojezičnimi krajevnimi tablam na Koroškem pomeni ne samo veliko pomanjkljivost v uresničevanju avstrijskih obveznosti, ampak tudi "tragikomedijsko element burke". Mi bi še dodali, da gre za staro "burko" na plečih koroških Slovencev, ki v zadevnem vprašanju traja že čez 50 let.

Alojz Tul

Pogovor

Mladi ovčerejec Omar Marucelli o svoji veliki ljubezni do ovc in konjev na slovenskem Krasu

3

Pogovor

Pater Peter Žakelj o odprtju centra za mlade na Mirenskem Gradu in današnjih mladih nasploh

5

Obvestilo uredništva

Cenjene bralke in bralce, sodelavke in sodelavce obveščamo, da bo prihodnja številka obsežnejša, saj bo vsebovala poletno branje. Izšla bo v četrtek, 10. avgusta, nakar bo sledil dvotedenski premor. V tem mesecu pa bo izšla še ena številka Novega glasa, in sicer v četrtek, 31. avgusta.

Uredništvo

Aktualno

Vlada F-Jk odobrila osnutek deželnega zaščitnega zakona

Deželna vlada Furlanije-Juljske krajine je na svoji zadnji seji pred poletnimi počitnicami v petek, 28. julija, v Vidmu dokončno odobrila osnutek deželnega zakona za zaščito slovenske manjšine v F-Jk, o katerem se je pozitivno izrekla že konec junija. To je storila na predlog deželnega odbornika za šolstvo in kulturo Roberta Antonaza, potem ko se je o zakonskem osnutku na seji 23. julija pozitivno že izrekla t.i. skupščina avtonomij. Skupščina avtonomij velja za posvetovalni organ deželne uprave, ki ga sestavljajo predsedniki pokrajin in predstavniki županov na območju F-Jk. Sicer mora sedaj besedilo omenjenega osnutka obravnavati še deželni parlament, ki bo o tem razpravljal predvidoma po poletnih počitnicah.

Kot je za Primorski dnevnik dejal Antonaz, mora dežela F-Jk sprejeti ustrezno zakonodajo za slovensko manjšino, katere prisotnost je med drugim eden od razlogov za posebnost dežele. Po njegovih besedah je skrajni čas, da po desetletjih F-Jk s posebnim zakonom uredi odnose s slovensko manjšino in s tem dopolni državno zakonodajo, zakon pa tudi izrecno potrjuje evropsko naravnost deželne uprave F-Jk glede vprašanj jezikovnih manjšin. Zdaj bo zakonski osnutek obravnaval deželni parlament, kjer Antonaz pričakuje, da bo razprava potekala brez zamud in da bo zakon čim prej odobren.

Deželna vlada F-Jk je na predlog Antonaza enkrat že odobrila zakonski osnutek za zaščito slovenske manjšine, in sicer 23. junija. Besedilo je obravnavala skupščina avtonomij, ki se je o njem z veliko večino pozitivno izrekla, nato pa ga je deželna vla-

da dokončno odobrila. Zakonski osnutek temelji na ugotovitvi, da je priznanje slovenske narodne skupnosti temeljno bogastvo zgodovinske in kulturne dediščine F-Jk, pri čemer upošteva tako italijansko državno zakonodajo o zaščiti manjšin kot mednarodna oziroma evropska določila na tem področju, vključno z Evropsko listino za zaščito regionalnih in manjšinskih jezikov.

Zakon bo veljal na celotnem ozemlju F-Jk, nekatera specifična, zlasti pravna določila, pa bodo veljala za območje, na katerem je tradicionalno prisotna slovenska manjšina. Tu se bo deželni zakonodajalec oprl na območje, ki ga določata državni zaščitni zakon za slovensko manjšino iz leta 2001 in okvirni zakon o zaščiti jezikovnih manjšin na italijanskem polotoku iz leta 1999. Zakon omenja tudi italijansko manjšino v Sloveniji in na Hrvaškem ter aktivno vlogo dežele F-Jk pri spodbujanju sodelovanja med manjšinami. Deželni upravi bo pri izvajanju zakona pomagala posvetovalna komisija za slovensko jezikovno skupnost, pri čemer bodo pripravili uradni seznam manjšinskih organizacij. Izvajanje zakona pa bo vsakih pet let preverjala posebna konferenca, ki jo bo sklical predsednik deželnega parlamenta F-Jk. Med določili zakona so pravica do pisnega in ustnega

komiciranja v slovenskem jeziku z deželno upravo, odprtje posebnih uradov za stike s pripadniki manjšine v Trstu, Gorici in Čedadu, pravilno pisanje in navajanje imen in priimkov ter slovenskih krajev, javni napisi in tudi dvojezične nalepke na dežel-

nih proizvodih. Zakon določa še ukrepe v sklopu deželne volilne zakonodaje, ki bi olajšali izvolitev slovenskih predstavnikov v deželni parlament ter v pokrajinske in občinske svete. Na področju financiranja dejavnosti manjšine se v zakonskem osnutku potrjuje obstoječi deželni sklad za Slovence; letos v višini 300.000 evrov. Pri tem se določajo tudi proračunska sredstva za obnovitev in vzdrževanje stavb, kjer ima manjšina svojo dejavnost in kjer se izvaja dopolnilni pouk slovenskega jezika v javnih šolah.

STA

Deželni odbornik Roberto Antonaz (foto JMP)

O prepovedi lova in gradnji infrastrukture ...

Deželni svet se je spoprijel z resolucijo svetnikov AN o prepovedi lova in gradnji javnih infrastruktur na ozemljih v Deželi, ki so zaščiteni pod oznakama SIC in ZPS. Svetnik SSK Mirko

Špacapan je v posegu opomnil na oviro in škodo, ki za prebivalstvo, ki vodi gospodarske in drugačne dejavnosti na področjih SIC in ZPS, predstavljajo zaščitene cone. Danes, ko je dobršen del tržaškega in

goriškega Krasa postal zaščiten območje, so na primer predstavniki posestnikov, združenih v Agrarni skupnosti, sprožili postopek pri deželni upravi na sodišču (TAR) proti deželi Furlanije-Juljski krajini, saj je slednja začrtala območja ZPS, ne da bi se predhodno temeljito posvetovala s prebivalstvom. Kritični so tudi pri kmečki zvezi in pri privatnih posestnikih površin, kar pomeni širok odpor prebivalstva omejitvam z upravo teritorija, s čimer se strinjajo tudi občinske uprave na Krasu.

Danes je treba zagotoviti, je dejal Špacapan, da bo Dežela s primernimi ukrepi zagotovila sprejem takih razvojno-upravnih načrtov na posameznih zaščitnih območjih, ki bodo zagotavljali koristnikom ozemlja primerno odškodnino za izgube, ki jih trpijo zaradi omejitve, ter primerno finančno ovrednotenje takih oblik dejavnosti, ki bodo v skladu z zaščitnimi normami.

Svetnik SSK je tudi soprodpisnik dnevnega reda, ki v imenu vseh političnih skupin v deželni svet obvezuje deželni odbor in odbornika Marsilia, da pred začetkom lovske sezone sproži potrebne postopke, ki bodo v najkrajšem času privedli do odobritve pravilnikov in upravnih načrtov posameznih zaščitnih predelov za potrebe lova in kmetijske proizvodnje dejavnosti, ob spoštovanju zaščite in valorizacije teritorija.

Kratke

SSO o aktualnem dogajanju

Izvršni odbor Sveta slovenskih organizacij je svojo redno sejo, ki je bila pod vodstvom Draga Štoke 19. julija v Gorici, začel s poročilom o gospodarskem stanju manjšine, ki so ga podali Hadrijan Corsi, Boris Kuret in Livio Valenčič. Hadrijan Corsi je orisal trenutne težave in možnosti razvoja deželne gospodarstva, s posebnim poudarkom na specifične tržaške, goriške in videmske pokrajine. Naši ljudje se na nekaterih področjih (vinogradništvo) uveljavljajo tudi na svetovni ravni, tako v Brdih kot na Krasu. Možnosti razvoja predstavlja terciarna dejavnost, ki pa bi potrebovala pristop pravega podjetniškega duha. Corsi pogrša večjo prisotnost diplomiranih zamejcev v javni upravi. To žal mladi populnoma obidejo pri izbiri delovnega mesta. Svoj poseg je zaključil s predstaviljo bogatega in razvejene delovanja ustanov, ki delujejo na področju gospodarstva v manjšini.

Boris Kuret je v svojem posegu, poleg predstavitev razvoja gospodarstva v zadnjem desetletju, poglobljeno predstavil potek sanacijskih načrtov Primorskega dnevnika in Slovenskega stalnega gledališča in nadaljnje potrebne ukrepe za obstoj in razvoj te ustanove.

Člani izvršnega odbora SSO so bili nato seznanjeni z vsebino sestankov, ki so se zvrstili v preteklih tednih. Med pomembnejšimi srečanji velja poudariti šesti vseslovenski dan v parlamentu in sestanek italijansko-slovenske komisije, ki je predvidena po meddržavnem dogovoru. Izvršni odbor SSO-ja se je tudi seznanil z dogajanjem v Benečiji, ki nujno potrebuje večnamenski kulturni center. Posebne pozornosti je bilo deležno vse bolj zaskrbljujoče stanje na Radiu Trst A. Pred nedavnim upokojeno osebo je programskega oddelka so le deloma nadomestili, tako da je sedaj število zaposlenih okrnjeno in nima več lastnega odgovornega vodjo oddelka, kar predstavlja hudo krčenje zakonsko predvidene avtonomije in sploh dodatno obubožanje ponudbe slovenskih radijskih oddaj.

Špacapan negativno do avtonomije Veneta

Deželni svetnik SSK Mirko Špacapan je med današnjo obravnavo resolucije stranke FI v podporo prizadevanju dežele Veneta za pridobitev avtonomije po zgledu dežele Furlanije-Juljske krajine zavzel negativno stališče.

V posegu v slovenskem jeziku je Špacapan opomnil, da ima naša dežela status samostojnosti zaradi prisotnosti narodnih manjšin na svojem ozemlju, v prvi vrsti slovenske. Posebnost temelji na večjezičnosti in na veliki različnosti njenega prebivalstva v primerjavi z ostalimi deželami italijanskega polotoka. Špacapan je predlagateljem FI očital, da sluti nevarnost izvotlitve razlogov za avtonomijo naše dežele.

Svetnik Slovenske skupnosti je zato (edini) volil proti resoluciji, ki je bila po posegu predsednika Riccarda Illyja, sicer nekoliko popravljena, tudi izglasovana.

Špacapan pri direktorju sedeža RAI v Trstu

Deželni svetnik Mirko Špacapan je bil na uradnem obisku pri direktorju sedeža RAI v Trstu Robertu Colliniju. Obravnavala sta problem vidljivosti slovenskih televizijskih oddaj v Benečiji, pa tudi nevidljivosti le-teh na nekaterih področjih v goriški in tržaški pokrajini. Glede slednjih je Collini izjavil, da ni še videl nobene protestne note prebivalstva goriške ali tržaške pokrajine, čemur je Špacapan ugovarjal z novicami, ki so bile pred kratkim objavljene v časopisu. V zvezi s televizijskim signalom v Benečiji pa je direktor Collini pokazal Špacapanu celotno korespondenco, ki obstaja med Predsedstvom ministrskega sveta in RAI-om v Rimu in v Trstu. V slednji je izražena potreba po obnovitvi konvencije in njeni prilagoditvi situaciji po izglasovanju zaščitnega zakona za Slovence, ki priznava le-te tudi v videmski pokrajini.

Obstoječa konvencija zapade ob koncu letošnjega leta, zato sta Špacapan in Collini soglašala, da je treba v novo konvencijo med Rai-om in Predsedstvom ministrskega sveta vključiti postavko, po kateri naj RAI jamči vidljivost slovenskih TV programov tudi v videmski pokrajini, kot je zapisano v zakonu št. 38 iz leta 2001.

Špacapan spet v slovenščini

Deželni svetnik Mirko Špacapan je prejšnji teden dvakrat posegel v deželni svet v slovenščini. Tokrat je nastopil v razpravi o zakonu za ovrednotenje arheološkega okraja v Ogleju. Špacapan se je pri predsedniku Riccardu Illyju zavzel, naj Oglej predlaga za prestolnico bodoče Evroregije. Predlog je podprl tudi kolega Marjetice Giancarlo Tonutti.

Zelo pomembno obvestilo

Do 15. septembra prošnje za deželne prispevke

Služba za jezikovne in kulturne identitete Dežele F-Jk sporoča, da morajo ustanove primarnega

pomena in združenja nasloviti do 15. septembra 2006 prošnje za priznanje ali za potrditev priznanja ter

finančne podpore. Prošnji je treba priložiti dokumentacijo, ki je predvidena v pravilniku in je na razpolago na deželni uradni spletišču www.regionefvg.it pod geslom "minoranza slovena". Ustanove so vabljene, da prošnje predstavijo v slovenskem jeziku.

Povejmo na glas

Oboževanje idolov spodkopava vrednote

Dejstvo je, da človek potrebuje vero v človeka. Verjeti mora npr. v to, da družbene institucije delajo dobro, da vlada, ministri in parlament delujejo v skladu z zaupano nalogo, da je policija verodostojen varuh reda, kar toliko bolj velja za sodišča. Silno dolg je seznam naslovov in stvari, v katere želimo verjeti, in priznati moramo, da vero te vrste res potrebujemo. V sočloveka oziroma v bližnjega želimo verjeti tudi v povsem osebnih odnosih, kjer bi se znašli sredi velike tesnobe, ko prijateljstvo ne bi bilo prijateljstvo, ko bi se ljubezen pokazala kot svoje nasprotje in bi ne bila ljubezen. Sredi podobne praznine bi se znašli v trenutku, ko bi nas premočno razočarale družbene institucije od tistih najvišjih do povsem krajevnih, sredi katerih živimo. Z eno besedo: vero v verodostojnost družbe in človeka potrebujemo nepreklicno oziroma si želimo, da bi tovrstna verodostojnost resnično obstajala. Problem nastane v trenutku, ko te verodostojnosti ni in te nelepe resnice nočemo videti in še manj priznati. Pomeni, da smo bili ali smo še v območju idolatrije, se pravi oboževanja teh ali onih idolov, kar se je med drugim zelo razvidno pokazalo v nedavni italijanski nogometni aferi in v izrekanju kazni, ki naj uredijo razmere.

Vedno kadar koga obožujemo in mu torej izkazujemo svojo brezpogojno naklonjenost, navdušeni, ker smo našli osebo ali osebe, ki nas dopolnjujejo in izpolnjujejo s svojim čarom in popolnostjo, smo se pomaknili v lo-

giko idolatrije. Izbrane osebe so za nas že skoraj nezemska bitja in zanje smo pripravljene storiti vse, v kolikor bi si kdo drznil njihov ugled omajati. V tem smislu zasluži vse občudovanje tisti del sodstva, ki je zlorabe v italijanskem nogometu obelodanil, zlorabe, ki jih je mogoče strniti v uničujočo resnico: vsaj zadnje prvenstvo je bilo s strani vodstev uglednih klubov, sodnikov in nogometišev dobesedno zezirano in izpeljano po dogovorjenem načrtu. Ni dvoma, da gre za skrajno nezdrav pojav, ki se ne tiče le nogometa, ampak družbe v celoti. Pojav, ki je dal prostor zlovesčji družbeni laži, po kateri so vnaprej pripravljene dogodki igra za vse tiste, ki takšno igro potrebujejo, seveda ponujeno v blišču zlagane zakonitosti in poštenosti. Toda - in temu se ne smemo več kot toliko čuditi - prve stroge obsodbe so se spremenile v mnogo blažje kazni, kar pomeni, da je idolatrija kar močno zasidrana in jo je treba upoštevati, saj ni tako malo ljudi, ki se želijo postaviti v bran svojih idolov in zanje celo iti na cesto. Toliko bolj so pripravljene svoje junake povzdigovati v nebesa, kolikor bolj jih bodo drugi "krivično" blatili. Bolje je torej z naslednjim obrambo vrednot in zakonitosti še nekoliko počakati.

Vsakršno oboževanje je zagotovo do kraja sprto z resnico, da smo ljudje pač ljudje in da vsak od nas lahko dela dobro, v enaki meri pa tudi slabo. Tovrsten pogled ukinja marsikatero škodljivo stranpot.

Janez Povše

Na dnu ...

PREDLAGAM, DA BI INTENZIVNO POSADILI NAŠ KRAS S FIŽOLOM...

...TAKO NAM NE BO VEČ TREBA PLINSKIH TERMINALOV!

Iz Velikega splošnega leksikona Slovenska narodna skupnost se zmanjšuje

V dvanajsti knjigi Velikega splošnega leksikona, ki ga izdaja Založba DZS v Ljubljani, so objavljeni tudi podatki o tem, koliko pripadnikov slovenske narodne skupnosti živi v sosednjih državah, Italiji, Avstriji, na Madžarskem in Hrvaškem. Avtor ali avtorji ustreznega poglavja so najprej zapisali, "da narodna manjšina pomeni del naroda, ki ga je zgodovinski razvoj pustil zunaj države matičnega naroda, od večinskega prebivalstva pa se loči po izvoru, jeziku, kulturi in veri ter zavesti o pripadnosti narodni manjšini kot posebni družbeni skupini. Ker ima izraz narodna manjšina slabšalni prizvok, so se v slovenski terminologiji uveljavili tudi izrazi narodnostna skupnost, narodna skupnost in narodnost. Teoretiki menijo, da narod postane manjšina, če na določenem ozemlju živi že več generacij." V novem delu, ki izhaja v visoki nakladi, se sklicujejo, kar zadeva Slovence v Italiji, na popis prebivalstva, opravljen leta 1910. Tedaj so našli 128.502 pripadnika naše narodne skupnosti. Po podrobnih ocenah slovenskih raziskovalcev je sedaj v deželi Furlaniji-Juljski krajini med 1.230.000 prebivalci še 96.000 Slovencev. V videmski pokrajini naj bi jih živel 29.000, 18.000 v goriški in 49.000 v tržaški pokrajini. Ob tem gre opozoriti, da italijanske oblasti že nekaj desetletij ne izvajajo več popisov oz. raziskav o narodnosti prebivalcev. Najbolj dramatično (statistično ugotovljeno) se število pripadnikov slovenske narodnosti zmanjšuje na avstrijskem Koroškem. Leta 1846 je bilo v današnjih mejah dežele okrog 107.000 Slovencev, kar je pomenilo 35,6% prebivalcev. Leta 1991 pa naj bi jih uradno bilo vsega 14.069. Podrobne avstrijske

raziskave kažejo, da na Koroškem govori slovensko 35.000 do 40.000 ljudi, razume pa še vsaj pol toliko. V avstrijski deželi Štajerski je leta 1910 živel 5744 Slovencev, 1991 pa so jih uradno našli nekaj več kot 1.500. Število "porabskih" Slovencev na Madžarskem naj bi se med šestem letu 1900 in 1980 zmanjšalo s 7.922 na 3.142. Sedaj naj bi tam živel okoli 5.000 pripadnikov slovenske narodne skupnosti. Na Hrvaškem naj bi po podatkih iz Velikega splošnega leksikona živel 23.802 Slovencev. Pretežno prebivajo v velikih mestih, to je v Zagrebu, Karlovcu, na Reki in v Splitu. Vzdolž državne meje na hrvaški strani je del Slovencev tudi avtohtono naseljen, tako da izpolnjujejo merila za narodno skupnost (manjšino). Ob obravnavanih podatkih o številu pripadnikov slovenske narodne skupnosti v sosednjih državah, Italiji, Avstriji, na Madžarskem in Hrvaškem je treba ugotoviti, da se je omenjeno število res zmanjšalo, tudi zaradi politike in ravnodušnosti državnih in lokalnih oblasti do njih. Veliki splošni leksikon tega ne obravnava. Tudi ne omenja, da po sprejemu Slovenije v EU narašča samozavest prebivalcev matične države, v mnogih primerih pa tudi pripadnikov naše narodnosti v sosednjih državah.

M.

POGOVOR Omar Marucelli

"Stare ovce, mlad pastir!"

V Repnu smo obiskali Omarja Marucellija, ki je v zadnjih letih zelo razširil svojo kmetijsko dejavnost. Bavi se z rejo ovac in konjev, proizvaja pa tudi sladolede iz ovčjega mleka. Pred kratkim je odprl agriturizem.

Najprej bi te vprašal, kdaj in kako si pravzaprav začel s kmetijsko dejavnostjo?

Ko sem bil v službi na tržaški Pokrajini, sem izvedel, da obstajajo subvencije za tistega, ki bi bil pripravljen začeti znova uvajati živinorejo na Kras. Naposled sem se odločil, da postanem pastir. Zagon dejavnosti so mi, kot že rečeno, omogočile subvencije. S tem sem prišel na svoje, saj sem si vedno želel, da bi delal na podeželju, daleč stran od mestnega hrupa.

Če se ne motim, si maturiral na biološko-kemijskem oddelku zavoda J. Stefan.

Tako je. Poleg znanja, ki sem si ga pridobil v petih letih višje srednje šole, mi je dala ta matura možnost, da se zaposlim na tržaški Pokrajini kot biokemik. Prav tam sem, kot že rečeno, izvedel za naravovarstvene načrte in finančne podpore v kmetijstvu. Svojo kmetijsko pot sem začel pred slabim desetletjem, točneje leta 1997.

Začel si z ovčjerejo pod Volnikom, na področju, kjer stoji baraka, ki jo marsikdo pozna po Efi.

Upam si trditi, da sem prevzel Efino duhovno zapuščino. Seveda pa so metode reje dandanes popolnoma različne. Neopojljivo bi bilo namreč v sodobnih časih delati, kot je to delala ona. Moje ovce so istrske pasme, genski material pa sem dobil v Ronkah.

Kaj pravzaprav pomeni genski material?

Rejec, ki mi je čredo prodal, ni skrbel za pravilno razmnoževanje ovc, zato je prišlo do nekaterih težav. Ovce so se med seboj križale, istokrvnost pa povzroča med drugim povečano težo, motnje v razvoju, večjo smrtnost in podobne

težave. "Stare ovce, mlad pastir", s tem sloganom sem tedaj začel. Za parjenje ovac sem ovne kupil v Sloveniji.

Kako pa je mogoče ovco tržiti?

V naših krajih žal ni razvite kulture jagenjčka ni všeč. Zato skušamo uvajati tradicionalen kraški način kuhanja in pripraviti tega mesa. Povpraševanje pa je treba ustvariti, saj izključno od subvencij ni mogoče živeti. Odločili smo se za prodajo na domu. V sklopu tega načrta je nastal agriturizem, ki je povečal našo vidnost v vasi, pa tudi na Krasu. Trenutno imamo zgraje-

like količine mleka.

Koliko zemljišč trenutno upravljaš?

V najemu imam trenutno 250 hektarjev jusarskih zemljišč. V zgoiški občini pa upravljam zemljišča pod Volnikom. Za vsak popašen hektar zemljišča mi nakažejo določen znesek, subvencije pa je mogoče dobiti tudi za vsako glavo živine posebej.

Predstavljam si, da vsega dela ne opravljaš sam.

Vloge smo si porazdelili nekako takole: z organizacijskimi vidiki farme se bavim sam, moj brat pa sledi konjem. Trenutno redimo petindvajset

stijo, saj jim jezenje ponuja edinstven stik z naravo.

Seveda pridejo ti bolniki do nas preko socialne službe. Trenutno imamo zaposlenih pet ali šest fantov s posebnimi potrebami. Sodelovanje je zelo uspešno, saj vsi tisti, ki so pri nas preživeli krajše ali daljše delovno obdobje, ne potrebujejo več zdravljenja. Še dokaz več o tem, da zdravo življenje v naravi koristi vsakomur, bolniku ali zdravemu človeku. Sodelujemo pa tudi z ministrstvom za pravosodje. Kdor je bil obsojen na nižje zaporne kazni, ima možnost, da se odloči za družbeno koristno delo. Reči moram, da se vsi pri nas počutijo kot doma.

Konj je lahko vsestransko koristna žival, kajne?

Skušamo tudi uvajati navado, da bi lahko, kdor to zmore ozi-

ne sobe, saj smo dobili subvencije samo za gradnjo le-teh. Naslednje leto pa bosta nared tudi recepcija in jedilnica. Agriturizem pa ni naša prioriteta, saj jih je v okolici že veliko.

Če se povrnemo k ovčjereji, naj povem, da izdelujemo tudi kožuhe. Volna nima razvitega tržišča, saj nima posebnih vrtilin. Posebne vrline pa ima prav gotovo ovčje mleko, ki ga je v primerjavi s kravjim količinsko precej manj. Iz tega mleka proizvajamo ovčji sladolede, ki ga prodajamo restavracijam. S proizvodnjo sirov pa se ne ukvarjamo, saj bi za tako proizvodnjo morali porabiti preve-

konjev. Med naše aktivnosti spada tudi tečaj ameriškega oz. country jezdenja, ki se precej razlikuje od tradicionalnega, angleškega. Organiziramo tudi izlete s konji, med katerimi velja prav gotovo omeniti petdnevno ekskurzijo od Repna do Bleda. Izletniki prespijo v agriturizemskih in na kmetijah. S pomočjo konjev delamo tudi hipoterapijo.

Kako izgleda zdravljenje s konjem?

Jezenje konja blagodejno vpliva na gibanje nekaterih telesnih organov, npr. želodca, črevesja ipd. Bolniki s psihičnimi težavami pa se s konjem spro-

roma želi, za krajše premike začel uporabljati žival namesto stroja. Avtomobil ali motor sta samo pripomočka, med konjem in človekom pa se splete poseben odnos. Še posebno mlajšemu človeku skrb za konja lahko pomaga pri dozorevanju, saj mora zanj redno skrbeti. Mlademu je torej bolj koristno, da se bavi s konjem, kot pa da naokrog divja z motorjem.

Živali skušamo rediti na okolju prijazen način. Ne krmimo jih v boksu, ampak jih čim več časa pustimo, da se pasajo na prostem.

Primož Sturman

Deželni upravitelji na Kvirinalu pri predsedniku Napolitanu Čim prej spravno dejanje med predsedniki Italije, Slovenije in Hrvaške

Časi so zreli za simbolično spravno srečanje med predsedniki Italije, Slovenije in Hrvaške. O tem so prepričani deželni upravitelji, ki so se 28. julija sestali na Kvirinalu s predsednikom Napolitanom. Predsednik deželnega odbora Riccardo Illy, predsednika tržaške in goriške pokrajine Maria Teresa Bassa Poropat in Enrico Gherghetta, tržaški in goriški župan Roberto Dipiazza in Vittorio Brancati so po srečanju izrazili veliko zadovoljstvo s sprejemom na Kvirinalu in potrdili, da je Napolitano izrecno poudaril željo, da bi do spravnega dejanja prišlo. Predstavniki krajevnih javnih uprav so tudi spregovorili o "simbolnih" krajih, ki naj bi jih trije predsedniki obiskali, med temi Bazovico, Gonars, Rižarno, pa tudi - tako Gherghetta kot Brancati - skupni trg dveh Goric kot kraj, ki je skupen dvema državam in je vedno bolj simbol dveh mest, ki skupaj gledata v prihodnost. O tem pa bodo odločale vlade.

SLOVIK

ŽELIŠ DOPOLNITI SVOJE ZNANJE IN RAZŠIRITI KULTURNO OBZORJE?

Prijavi se na
MULTIDISCIPLINARNI PROGRAM ZA KAKOVOSTNO KADROVSKO RAST

Študijski program, namenjen univerzitetnim študentom

Program tečaja:

1. seminarjska dejavnost
 - trajanje: od septembra 2006 do maja 2007 (60 ur predavanj, vodenih obiskov podjetij)
 - lokacija: Gorica, KBeenter, korzo Verdi, 51 in Trst, sedež: SDZPI, ul. Ginnastica 72
2. tečaj poslovne angleščine
 - trajanje: od septembra do decembra 2006 (30 ur)
3. delovna praksa v konzorciranih podjetjih in ustanovah
4. Discover Management Program
 - Odkrivajmo Management na poslovnih Soli za management IEDC Bled

Prijavni obrazci in vse dodatne informacije so na razpolago na spletni strani www.slovik.org.

Termin za prijave: 8. september 2006

info@slovik.org

Sveti oče je v Castelgandolfu spet spregovoril o krizi na Bližnjem vzhodu

Takoj je treba odložiti orožje in z dialogom vzpostaviti mir

“V Božjem imenu se obračam na vse odgovorne v tej spirali nasilja, da bi takoj odložili orožje!” Glas svetega očeta Benedikta XVI. je bil v nedeljo močan in odločen, ko je še enkrat srčno pozval sprte strani na Bližnjem vzhodu, naj končno le najdejo mirno rešitev. Po vrnitvi iz Doline Aoste se je papež ustavil v Castelgandolfu, kjer je nedeljsko angelsko češčenje posvetil skraj v celoti vojnemu spopadu, ki vsak dan žanje na desetine žrtev, tudi otrok. Stanje je dramatično, je rekel, vedno hujše, saj se v srcih ljudi kopičijo čustva sovraštva in maščevanja. Vse to jasno kaže, da z nasiljem ni mogoče vzpostaviti pravičnosti in pristnega miru. Glas Cerkve pa se izkazuje za preroškega in stvarnega, ko

spriči takih sporov kaže na “pot resnice, pravičnosti, ljubezni in svobode.” To so načela, ki jih vsebuje enciklika Janeza XXIII. Pacem in terris, na podlagi katere v zadnjih tednih vsa vatikanska diplomacija ob vsaki priložnosti poudarja, da teroristično nasilje, barbarski napadi in nerazsodni povračilni ukrepi ne morejo prinesiti nič dobrega, gotovo ne miru. Možna pot je ena sama. Papež je spet podčrtal, da ima Libanon pravico imeti suvereno državo, Izrael ima pravico živeti v miru, Palestinci pa imajo pravico do domovine. Tudi zaradi tega morajo mednarodne organizacije preizkusiti vse poti, da bi dosegli prenehanje sovražnosti in z dialogom vzpostavili trajno sožitje med ljudstvi na Bližnjem vzhodu.

Prejeli smo

Zakaj se slovesna maša poje v latinščini?

Spoštovani, ob spremljanju prenosa ustoličenj novih slovenskih škofov in slavnostne maše kardinala Franca Rode ta v ljubljanski stolnici me je ob zadoščanju, da ima Slovenija nove škofije in kardinala, preveval tudi občutek nelagodja, ki izhaja iz dejstva, da so mašne dele pevski zbori peli izključno v latinščini, čeprav je bil preostali del maše v slovenščini. Zadevo sem zapazil sicer že pred časom, zadnjič pa pred slabima dvema tednoma ob poslušanju prenosa nedeljske maše po Radiu Slovenija, pri čemer se mi poraja misel, da se je v Sloveniji uveljavila nekakšna moda, po kateri je treba slovesno mašo peti v latinščini.

Nisem noben “latinfob”, vendar se živo spominjam navdušenja, s katerim so starejši verniki, predvsem pa cerkveni glasbeniki, pripovedovali o epohalnem dogodku Drugega vatikanskega koncila, ki je v liturgijo uvedel narodne jezike. Po tistem

dogodku je prišlo pri Slovenih do pravega razcveta cerkvene glasbe v slovenskem jeziku, nastala je nepregledna vrsta maš, ki so jih napisali skladatelji, kot so npr. Tomc, Trošt in Šček, pri nas pa zlasti Vrabc in Malič. Se morda zdaj ob večjih verskih slovesnostih ne spodobijo več, da bi peli njihove maše in se pevke vodje odločajo za latinske kompozicije? Je slovesna petmaša v slovenščini pre malo “nobel”?

Pa še nekaj: pred časom sem v nekaterih italijanskih časopisih bral o spremembah v bogoslužju, ki naj bi jih nameraval uvesti Sveti sedež, pri čemer se sprašujem, ali ni tako pogosto petje latinskih maš morda povezano s tem. Se morda narodnim jezikom v liturgiji pišejo ne ravno lepi časi oz. bomo zopet prisostvovali verskim obredom, ki jih, razen tistih, ki so študirali klasične jezike, ne bo nihče razumel? Bi lahko o tem vprašanju spregovoril kdo, ki se na te stvari spozna? (Sledi podpis)

Slovesna akademija, razstava in maša

850-letnica bazilike v Stični

Cistercijani v Stični so 8. julija letos obhajali 850-letnico bazilike v Stični. Leta 1156 jo je namreč posvetil oglejski patriarh Peregrin, ki je dvajset let pred tem, 24. septembra 1136, izdal ustanovno listino za stiški samostan. V soboto, 8. julija, je bila zvečer slovesna akademija z nagovori in programom, ki so ga olepšali študentje Akademije za glasbo iz Ljubljane skupaj s Tonetom Poročnikom. Cistercijani so pripravili slovesnost s stiško župnijo, saj je bazilika hkrati samostanska in župnijska cerkev. V njej se večkrat na dan k molitvi zbirajo menihi, prav tako pa vsak dan, zlasti pa ob nedeljah in praznikih prihajajo vanjo stiški in tudi okoliški verniki. Zato je vse navzoče najprej pozdravil župnik stiške župnije p. Janez Novak, ki je bil leta 1970 v tej cerkvi posvečen v duhovnika in od takrat naprej v njej nedeljo za nedeljo oznanja Božjo besedo. Nato je spregovoril župan občine Ivančna Gorica Jernej Lampret. S svojo častljivo starostjo, pomembno romansko arhitekturo ter mnogimi

umetninami ima stiška bazilika tudi širši pomen, za občino Ivančna Gorica pa je pomemben kulturnozgodovinski biser, njen pomen pa dosega celo državno raven. Republika Slovenija je cerkev s samostanom razglasila za kulturni spomenik 1. reda. Pred leti sta se občini Ivančna Gorica in občina Hirschaid na Bavarskem v Nemčiji pobratili in od tedaj potekajo med nekaterimi skupinami v občinah različne povezave in izmenjave. Na stiško slavje je prišlo zastopstvo občine Hirschaid in v njenem imenu je spregovoril župan občine Hirschaid Andrej Schlund. Povezanost med Ivančno Gorico in Hirschaidom se je začela po zagnanosti g. Huberta Patzelta iz Hirschai-

Rein pripeljala v Stično, kjer je sicer pričakoval razvaline, na veselo presenečanje pa našel živo opatijo z nekaj menihi. Stiški opatiji je naslednja leta posvečal veliko pozornost in ji iznajdljivo pomagal. Na njegovih zamislih in po prvih provizoričnih razstavah je prišlo do ideje in ustanovitve verskega muzeja. Prav tako je bil pobudnik in nekakšen boter pobratenju med občinama Ivančna Gorica in Hirschaidom. V imenu prijateljskega raziskovalnega kroga nekdanje opatije Ebrach je g. Hubert Patzelt prebral sporočilo. Šestindeseti stiški opat dr. Anton Nadrah je s stiško baziliko povezan že od 11. aprila 1937, ko so en dan starega dečka botri prinesli v to bazi-

liko, da je prejel zakrament sv. krsta. Ob krstu so mu dali ime Frančišek. Ko je leta 1961 vstopil v stiški samostan, je dobil redovno ime Anton. Leta 1965 je bil posvečen v duhovnika, nato pa je nadaljeval s študijem in 1969 napravil doktorat iz teologije. Leto dni je študiral tudi na Gregorijani in San Anselmu v Rimu. Leta 1970 je postal honorarni predavatelj Teološke fakultete v Ljubljani, leta 1973 docent in nato še izredni profesor. Leta 1979 je bil izvoljen za stiškega opata in tako je zadnjih 26 let kot opat varuh stiškega svetišča. Spregovoril je o nastanku, razvoju in pomenu stiške bazilike.

V stiški baziliki so skozi stoletja odmevali koralni napravi, s katerimi so beli menihi s psalmi in drugimi spevi slavili Stvarnika in Odrešenika. To vzdušje hvalnic so nato pričarali študentje Akademije za glasbo pod vodstvom profesorja Toneta Potočnika, ki so zapeli nekaj koralnih responzorijev, nato pa še predstavili skladbo Via crucis, križev pot skladatelja Franza Liszta.

G. Patzelt je s pomočniki za slovesnost pripravil priložnostno razstavo, ki jo je tudi na kratko predstavil, odprl pa opat dr. Nadrah. Po odprtju so si jo navzoči lahko tudi ogledali.

Slovesnost je dosegla vrhunec s slovesnim somaševanjem, ki ga je imel v nedeljo, 9. julija, ob 16. uri ljubljanski nadškof in metropolit msgr. Alojz Uran.

Pobuda Škofijske karitas Koper

Delovni tabor Streha nad glavo

V nedeljo, 30. julija, je odšlo na delovni tabor v Banjaluko petnajst mladih prostovoljcev, večinoma dijakov škofijske gimnazije iz Vipave. Spremljata jih ravnatelj Škofijske karitas Koper Matej Kobal in svetovalni delavec Bogdan Vidmar.

V postnem času je pri Škofijski karitas Koper potekala akcija Streha nad glavo, v kateri je bilo zbranih skoraj dva milijona tolarjev, ki bodo uporabljeni za nakup gradbenega materiala za novi dom sedemčlanski družini Verušuk v zaselku Berek, dvajset kilometrov oddaljenem od Bosanske Gradiške. Pod vodstvom

domaćih mojstrov bodo delali do sobote, 5. avgusta, nakar si bodo privoščili še nekaj dni oddiha ob morju.

Škofijska karitas Koper je še iz časov, ko je v Bosni divjala vojna, pobratena s Škofijsko karitas Banjaluka. Vsako letno v postnem času poteka akcija Streha nad glavo, s katero Karitas nagovarja primorske darovalce za pomoč ljudem, ki v Bosni še vedno trpijo zaradi posledic vojne. Doslej so zbrali že več kot trideset milijonov tolarjev in petnajstim družinam pomagali do strehe nad glavo. Od leta 2000 vsako leto, skupaj s Škofijsko gimnazijo iz Vipave, organizirajo delovni tabor mladih, ki kot prostovoljci en teden pomagajo pri gradnji hiše družini, ki jo predlaga Škofijska karitas Banjaluka. V lanskem letu je novi dom dobila vdova s štirimi otroki, letos bo to sedemčlanska družina Verušuk.

Redna oblika pomoči je tudi pomoč otrokom, saj je v Posvojitve na razdaljo vključenih devetdeset banjaluških otrok, kar predstavlja 5,5 milijonov tolarjev letne pomoči otrokom, ki živijo v revščini.

18. NAVADNA NEDELJA Jezusova spremenitev na gori

Dan 7, 9-10. 13-14; Ps 96; Pt 1, 16-19; Mr 9, 2-10

Jezus je postal pravi človek. S tem pa ni nehal biti Bog. Ljudje se trudimo, da bi razvozlati to skrivnost, a ji nikoli ne pridemo do dna. Sprejemamo jo pa v veri. Opiramo se na Boga, na njegovo besedo, ki ne more varati. Je namreč največji dokaz za resnico učlovečenja, ker izključuje človeško izmišljotino in vsakršno filozofijo. Je pač dar razodetja.

Ne moremo se načuditi Božji ljubezni, ki se je ponižala tako, da je postala krhka, umrljiva, človek pač. Tudi po zmagi nad smrtjo bo Jezus ostal vedno človek, čeprav poveličan, poduhovljen. Sv. pismo kdaj govori takole: “Bog je namreč samo eden. Samo eden je tudi srednik med Bogom in ljudmi, človek Kristus Jezus” (1 Tim 2, 5). S tem hoče poudariti Jezusovo

ljubezen do človeka, ker skoraj pozabi, da je Bog (Flp 2, 6-11).

Tu pa nam dokaže s čudeži, da je končni cilj človeka v sreči, v veselju in svobodi.

Današnji praznik govori, da Jezus kot človek potrebuje tolažbo Elija in Mojzesa. Razodetje veličastva na gori osvetli le del skrivnosti Boga, kolikor bo dovolj za pogumno zadržanje v trpljenju: dovolj bo tudi za premišljevanje o vstajenju (Mr 9, 10). Toda spremenitev na gori bo dajala moč v preizkušnjah.

Prerok Danijel nam opisuje videnje Božjega veličastva, nebes. Slika je veličastna, toda je le majhen odsev resničnosti. Opraviti imamo s svetom, ki nam je za zdaj le obljubljen. Je namreč skrivnosten in oddaljen od nas in našega sveta. Vendar ostaja Božja obljuba nečesa fantastičnega, zaradi katerega so svetniki šli v smrt kot junaki, ki so verovali v nebeško kraljestvo. Darovali so namreč vse življenje za rešenje drugih. Vera v učlovečenje Boga jim je dajala moč, da so stregli bolnikom, odpuščali so krivice, ustvarjali mir in edinost med ljudmi. Ljubezen jih je osvojila s čudeži darovanja življenja celo

za sovražnike (Mt 5, 44 nn). V tej luči lahko gledamo mučenko sv. Terezijo Benedikto od Križa (Edith Stein): goduje 9. avgusta. Svojo žrtve je doprinesla kot spreobrnjenka iz judovstva: umrla je v nacističnem taborišču. Cerkev jo je prepoznala vredno sozaveštva Evrope. Svetniki so čudeži ljubezni do Boga in do človeka. Čudeži niso namreč samo telesni. Največji je pač ljubezen, ki da svoje življenje za svoje prijatelje (Jn 15, 13-14) in sovražnike. Svetniki so bili v tesnem prijateljstvu z Bogom, kot npr. Arški župnik Janez Marija Vianney, ki se je zdel kot zadnji med duhovniki: skromen, ponižen, preprost, skrajno ubog, ne ravno blesteč v teologiji in latinščini, a velikan kot mož molitve in duhovnega življenja. Zato je zavetnik župnikov in duhovnikov nasploh, ki naj bi ga živo čutili kot svojega brata. Goduje 4. avgusta. Hudič mu je marsikatero zagodel, da bi ga omajal v veri v Boga. A mu ni uspelo zaradi duha molitve in potrpežljivosti v vsem. Vianneyeva župnija je za časa njegovega pastirovanja zaslovela kot vzor duhovnega življenja. Po njegovi smrti pa se je zopet spridila. Tako

poročajo. Res pa je, da si mora vsaka župnija in tudi vsak vernik na novo priboriti svetost nebeškega kraljestva. Drugi: starši, družina, verni ljudje morejo le pomagati, posredovati vero, ker vera je svobodna privolitev. Zato moramo vsi sodelovati za vero drugih. Jezus je pri tem priporočal zadnje mesto, ponižnost, zaupanje samo vanj. Samo on je namreč Očetov ljubljene Sin (Mr 9, 7). Samo njega gre poslušati.

Trije apostoli so bili deležni razodetja slave: Peter, Janez in Jakob zato, da so še druge opogumljali v težkih urah.

K Jezusovi “uri” spada začetek duševnega in fizičnega trpljenja v vrtu Getsemani, kjer je Jezus osupnil od groze in začel trepetati. Rekel je: “Moja duša je žalostna do smrti. Ostanite tukaj in bedite!” A ob tej uri Jezus ugotovi, da njegovi apostoli spijo (Mr 14, 13-42).

Sv. Pavel bo pisal vernikom v Korintu: “Sklenil sem namreč, da med vami ne bom vedel za nič drugega kakor za Jezusa Kristusa, in sicer križanega” (1 Kor 2, 2).

Prosimo Jezusa, da bi ne zaspali poklica v vstajenje.

POGOVOR P. Peter Žakelj o odprtju centra za mlade na Mirenskem Gradu

"Pomemben je kakovostni odnos z osebo, ne pa paragraf!"

Ob robu kraške planote se na južni strani Mirna dviga grič, ki se imenuje Mirenski Grad. V nedeljo, 2. julija, so tu ob prisotnosti pomožnega škofa Jurija Bizjaka iz Kopra odprli nove prostore za mladino. Predstavila se je tudi nova glasbena skupina.

Glavni pobudnik projekta je p. Peter Žakelj, lazarist, ki je tu začel delovati leta 2000. Z njim smo se pogovorili.

Komu so namenjeni novi prostori? Kdo je začel s poudarjenjem?

Prvo, kar sem začel delati ob prihodu na Mirenski Grad, je skupna priprava na birmo za vso dekanijo. S tem se je začelo večje povezovanje, združevanje mladih. Koordinatorje po župnijah sem vodil jaz. Na Gradu smo imeli srečanja, duhovne vaje in igre. Potem smo videli, da je zelo dobro, če ovrednotimo mašo. Zato so nastale mladinske maše. Okrog deklet, ki so pela in animirala mašo, se je združevalo vedno več mladih, ki so se ustavljali tudi po maši. Takoj se je pokazalo, da potrebujemo več prostora. Na Mirenskem Gradu se srečuje tudi "šola za animatorje", ki jo vodim jaz, a nima ustrezne dvorane. Novi center bo na razpolago vsem tem skupinam, ki se tu srečujejo. Sedaj je center odprt vsako nedeljo po maši in vsak petek in soboto popoldne do 23. ure. Pomembno je tudi to, da je vedno prisoten kdo izmed animatorjev.

Je središče podobno nekdanjim župnijskim domom?

Da, seveda, kot imajo nekatere župnije odprte centre. V Cerkljici je tak center. Važno je, da se mladi družijo in da je kdo tam tudi zanje odgovoren.

Včasih je problem tudi najti odgovornega, ki bi daroval svoj čas na razpolago drugim...

Prostovoljci lahko veliko pomagajo, vendar s prostovoljci se vsega ne da napraviti. To vidim tudi v Ljubljani, kjer delam z brezdomci. Danes so ljudje zelo obremenjeni in ne moreš čakati, da naredijo vse oni. Pomisliti moraš tudi na kako zaposlitev. Tu pa smo v težavah zaradi primanjkovalnosti sredstev. Zagotoviti plačo in službo ni tako enostavno, bo pa vedno bolj potrebno. V tej smeri že razmišljamo. Sedaj pa bomo videli, kako se bo center razvijal. Zadovoljili smo prve potrebe, a že razmišljamo tudi o študentski skupini na ravni dekanije.

Kaj pa glasbena skupina?

Glasbena skupina se je začela zbirati z namenom, da bi oblikovala nedeljsko mladinsko mašo. S časom je rasla, tako da se je pridružilo vedno več mladih. Hočemo, da bi skupina ohranila duhovnost in povezanost z mašo in da bi iz nje ne nastal samo ansambel, ki nastopa le zaradi sebe. Sedaj vodi skupino Maja, ki zbira tudi primerne pesmi za mašo, saj mladi radi slišijo vedno kaj novega. Sedaj skušamo pripraviti novo pesmarico, ki bo služila tudi dekaniji in drugim mladim, da bodo čim več peli in igrali v cerkvi.

Dandanes je jezik liturgije precej tuj mladim. Kaj misliš o tem in kaj se da napraviti?

Prav izkušnja nedeljske maše me je presenetila. Že več let

Posnetek z odprtja mladinskih prostorov

sem vodil liturgijo z mladimi, predsedoval mašam, ki so bile zelo preproste, v nekem domačem prostoru, in jih je ponavadi oblikovala mladina. Opazil sem, da je bila mladina vesela, sproščena, vendar ne poglobljena v razumevanje maše. Sedaj pa na Mirenskem Gradu opazujem, kako se je nekaj spremenilo. Imam občutek, da so mladi res razu-

poti. Kakšne izkušnje imaš ti in kaj bi svetoval mladim?

Z mano je bilo tako, da sem ves čas iskreno razmišljal, kaj me osrečuje. Sam sem potem počasi dozorel v tem spoznanju, da mi Jezus Kristus res ponuja tisto, kar me osrečuje; vse, kar mi naroča, me spodbuja in me osrečuje. Od česar me odvrača, me opozarja, da

na glasba ni preveč primerna za mašo! Kaj ti meni o tem?

Mislím, da je vse tisto, kar je dobro in človeško, dobro tudi za Boga. Če je kralj David plesal in skakal pred Bogom in če črnclajajo prav tako, zakaj bi ne dovolili nekemu, da to dela danes z glasbo, ki je del njega, njegovega izraza, njegovega veselja? Jaz ne mislim uvajati črnske glasbe ali česa podobnega, če to ni del nas. Glasba naše kulture je drugačna. Vendar tudi zborovski petje ni vedno za mlade v smislu, da mu ne sledijo. Pripeljati jih moraš skozi njihovo glasbo. Ko bodo odrasli, se bodo verjetno vključili v kake zборе. Jaz se ne sprašujem veliko, kako je treba peti pri maši; pomembno je le, da se poje s srcem. Raje gledam na srce kot na formalizme. Formalizem v Cerkvi duši ustvarjalnost in nas privede do tega, da problemom mladih ne prisluhnemo. Vse te pesmi, ki jih pojemo pri mladinski maši, vsebujejo zelo globoko duhovnost.

Danes se govori o novi evangelizaciji. Kakšen bi moral biti po tvojem

je škodljivo; tisto me spravlja v nesrečo. In ko enkrat osvojiš to logiko, da ima Kristus prav, potem ti ni težko najti poti do Njega. In mladi - se mi zdi - imajo zelo jasno sliko o tem, kaj jih osrečuje in kaj ne. Razlika je mogoče v tem, da pri meni, ko sem odrasčal, je bila zraven vedno družina, ki me je spodbujala. Pri teh mladih je navadno družina odsotna, v družini nimajo intenzivnih odnosov, starši so odsotni zaradi službe in se vračajo pozno

melí, kaj je maša in kaj pomeni sodelovati pri njej prav zaradi tega, ker je element glasbe zanje tako močan. Prek glasbe so se vključili tudi v simbolistično dojetje liturgije. Jaz se ne sprašujem, ali je liturgija za mlade zastarela ali nimajo pravega pristopa do nje itd. Problem je, ali so mladi vključeni v to dogajanje ali ne! Če so vključeni, potem postane maša del njih. Z mladimi smo imeli večkrat tudi čiščenje Najsvetejšega in videl sem, da zanje to ni bilo nekaj nepomembnega oz. se niso dolgočasili. To se pravi, da so razumeli liturgično govorico in so jo tudi globoko doživljali.

Katere so potrebe mladih dandanes?

Tako bi rekel: vse, kar hočemo delati z mladimi, bomo dobro napravili, samo če znamo ustvariti primerno vzdušje in primerne odnose. Če imam npr. do ožjih mladih sodelavcev pristne in kakovostne odnose, bom dosegel, da bodo oni širili naprej take odnose in bodo sami pritegnili tudi druge. Mladi imajo potrebo, da jih kdo posluša, razume, začuti. Če tem njihovim potrebam zadovoljím, potem imam zraven mlade. Če takih odnosov ne ustvarimo, potem je mladim vseeno, kaj jim ponudimo. Na naša povabila se ne bodo odzvali.

Dandanes se mladi čutijo pred svetovnimi dogodki in izzivi precej zmedeni. Včasih ne znajo izbrati prave

domov. Drugače pa se mladi zavedajo tega, kaj jih osrečuje. Le da včasih potrebujejo, da jih nekdo malo porine naprej; zaradi utrujenosti ali zaradi nevednosti jim lahko izpuhti navdušenje. Mladim vedno pravim, naj sami izberejo. Jaz jim samo povem: "To se splača, to pa ne!" Nekateri pravijo, da moder-

mnemu pristop Cerkev do vzgoje kristjanov k veri?

Mislím, da stopa danes v ospredje kvaliteta, pristnost odnosov. Nekoč smo bolj poudarjali znanje in podajanje nekih resnic. V ospredju je bil racionalizem, s katerim je bilo težko doseči duhovno prepričanje. Sedaj mlade zanimata v prvi vrsti

odnos in izkustvo. Pogosto se sprašujejo: "Ali me ima kdo rad ali ne?" Bog je zanje zanimiv, v kolikor ima rad osebo. "In če me Bog nima rad, potem tudi Boga ne potrebujemo!" Ta poudarek k odnosu je vrstni prinašal nov pogled na človeka in novo kvaliteto odnosov. Jezus je z grešniki jedel, pil in se dobro počutil. Farizeje pa je vedno kritiziral, rekel jim je, da so hinavci. Ta kakovostni preskok v odnosu bi morali narediti - po mojem - tudi v katehezi. Vse, kar delamo, bi morali delati na kvaliteti odnosa. In v oratoriju ter v

pri usmiljenju. Veliko delam z brezdomci in vidim, da jim ljudje stalno očitajo, da so lenuhi. Vprašati pa bi se morali, zakaj so lenuhi. Odgovor: zato, ker niso dobili odnosa in jim je treba stati ob strani, da jih dvignemo iz blata. Tudi Jezus je rekel grešnikom: "Stopim z vami v stik in vas potegnem iz blata".

Mladi, ki obiskujejo center, prihajajo tudi iz okoliških župnij?

Da. Obstaja tudi ta težava, strah, ker mi nismo župnija. Jaz pa hočem, da mladi pri nas "dozorijo" in da se potem lahko prosto vključijo v župnijo. Mladi se doma večkrat ne razumejo, v župniji tudi ne marajo sodelovati... Važno je, da so v teh letih kje vključeni, da se ne izgubijo. Ko bodo odrasli in imeli tudi oni otroke, bodo lahko rekli: "Čerkev nam je pomagala, smo del nje!"

Tudi pri nas, v slovenskih zamejskih župnijah, se dogaja, da ni nikogar, ki bi mlade zbral in jih držal skupaj; po birni pa "izginejo". Naše slovenske župnije so tudi premajhne, da bi imele dovolj animatorjev.

Tudi jaz poudarjam, da ne more biti župnijska maša v vsaki župniji, če so pa v cerkvi samo odrasli in starejši. Mislím, da z mladino danes lahko delamo samo na dekanijski, regijski ravni, ne pa na župnijski, ker po eni strani nimamo voditeljev, po drugi strani pa je v eni župniji premalo mladih, da bi lahko doživljali občestvo, neko mladinsko dinamično skupino.

Kakšno vlogo igra skupina za mlade? Ali se mladi brez skupine izgubijo?

Skupina je izredno pomembna. Vendar v skupini mora res biti spoštovanje do vsakega, vsak mora biti sprejet. Skupina mora imeti dobro dinamiko, da lahko vsakogar sprejme. Na tem je treba precej delati in spodbujati mlade, da ostanejo v pristnem, dobrem odnosu in to jim je v veliko oporo.

Ali nam za konec lahko kaj poveš o svojem življenju?

Doma sem iz Žirov pri Idriji. Imam dva brata in tri sestre in si nismo zelo različni v letih, tako da smo se vedno držali zelo skupaj. Drugače sem že od mladih let mislil, da bi postal duhovnik. Ko sem pisal prošnjo za sprejem, sem napisal, da sem veliko dobil od družine in sedaj hočem tudi vrniti drugim. Študiral sem francoščino in angleščino, vzporedno pa se učil teologijo. Po enem letu sem opustil jezike in dokončal teologijo. Stopil sem k lazaristom, v noviciatu sem bil v Beogradu. Leto dni sem bil v Avstriji. Prvo službo sem dobil v Šmartnem pri Slovenj Gradcu. Tam je bilo zelo lepo delati z mladino. Potem sem prošil, da bi šel v Sibirijo kot misijonar, pa so me raje poslali v Ljubljano, kjer sem začel delati z brezdomci in z zakonci. Sedaj imam pet zakonskih skupin. Na Mirenskem Gradu sem že sedem let. V začetku ni bilo še določeno, kaj bom tu delal. Spoznaval sem prostor in se družil z mladimi. Obenem sem še študiral in dokončal magistririj. Po končanem študiju sem spoznal, da lahko pomagam tudi pri osebnem svetovanju kot terapevt. Tu in v Ljubljani imam veliko osebnih pogovorov z ljudmi, ki imajo težave. Trenutno osebno spremljam kakih dvajset oseb. Dela je vedno več.

Karlo Nanut

Pogled na Mirenski Grad

P. Peter Žakelj

Koprski pomožni škof Jurij Bizjak pri svečanosti

Kratke

Tiskovno sporočilo SCGV Emil Komel

Prostorska in finančna stiska: to sta bili edini, med seboj tesno povezani točki dnevnega reda srečanja, ki je prejšnji četrtek potekalo med upravnim odborom Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel in goriškim pokrajinskim odborom SSO-ja. Sestanka so se med drugim udeležili ravnatelj in predsednik šole, Silvan Kerševan in Saša Quinzi, ter pokrajinski in deželni predsednik krovne organizacije, Janez Povše in Drago Štoka, ki je s svojo prisotnostjo izkazal konkretno pozornost do težav članice. Kot je bilo že večkrat objavljeno v tisku, se šola Komel v zadnjih letih sooča s porastom števila gojencev, ki so se v desetih letih kar potrojili, prihodnje šolsko leto pa naj bi dosegla prag štiristotih vpisov. Te številke, namesto da bi vzbujale upravičeno zadovoljstvo, predstavljajo vir skrbi, saj je finančna dotacija, ki jo odmerja dežela, povsem nezadostna in ne sledi dinamiki razvoja takega organizma, ki je podvržen rasti in padcem, kar je navsezadnje tipično za vsako šolo. Javni prispevek ne krije stroškov za redno delovanje, kot to predvideva deželni zakon 23/2001, onemogoča kratko in srednjeročno načrtovanje razvoja šole, ki mora delovati v skrajno neprimernih prostorih, ter seveda bremeni zaposleno osebje. V preteklih dveh letih so člani odbora šole Komel večkrat opozorili na kritično stanje bodisi na avdicijah pred deželno posvetovalno komisijo za slovensko manjšino (zadnjič 20. julija) bodisi pristojnega odbornika, a se zadeva ni premaknila z mrtve točke. Pod vprašaj se zato postavlja sodelovanje Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel pri skupnih pobudah slovenske manjšine, kot so, recimo, vsakoletna Prešernova proslava ali angažiranje z Glasbeno matico za ustanovitev samostojne slovenske sekcije na tržaškem konservatoriju.

Minuta razmisleka oz. volja po miru

Čustva o miru in sožitju prav gotovo sodijo med najvišje vrednote sodobnega časa in ravno v slednji okvir spadajo tudi razne letošnje kulturne manifestacije, ki bodo v teh dneh potekale v Gorici. V galeriji Kulturnega doma v Gorici (Ul. Brass 20) je namreč odprta razstava Sonce miru 2006, ki je letos posvečena vsem prizadetim otrokom v raznih vojnih morijah. Osrednji trenutek pa bo v soboto, 5. avgusta (ob 21. uri), na "skupnem trgu Gorica - Nova Gorica" (Trg Transalpina - Trg pred železniško postajo) priložnostno srečanje z naslovom Minuta razmisleka oz. volja po miru. Srečanje želi biti spomin in opomin na 6. in 9. avgust 1945, ko sta pred 61 leti nad japonskima mestoma Hirošima in Nagasaki "zacveteli" prvi atomski bombi. Manifestacija istočasno želi biti stvar in izraziti klic k miru širšega goriškega prostora, istočasno pa tudi znak stvarnega iskrenega sodelovanja med Italijo in Slovenijo v novi Evropi. Kulturno prirediteljev Minuta razmisleka oz. volja po miru prirejajo, ob 61. obletnici prvega množičnega poboja z atomsko bombo, v skupnem sodelovanju Kulturni dom iz Gorice, skupnost Arcobaleno iz Gorice, kulturna zadruga Maja, Oder 90 Gorica, Zveza slovenskih kulturnih društev in goriška pokrajinska konzulta za mir. Pokrovitelji pobud pa so Goriška občina in pokrajina, Fundacija goriške hranilnice in Slovenska kulturno-gospodarska zveza (SKGZ).

GRADEŽ Razstava Mesto morja

Fotografski utrinki obmorskih lepot

Žarki poletnega sonca spremenijo slikovito, v zimskih dneh kar zaspajo in tiho mesto Gradež, v istoimenski laguni, v živahen vrvež zagorelih kopalcev, ki nastavljajo svoja telesa, željna sprostitve, vročemu soncu in jih prepuščajo plitvemu, gorkemu valovanju morja. Toda mestece z vonjem po soli in ribah ne nudi samo raznolikih razvedril za telo, pač pa tudi za duha, ki še v počitniških dneh nemirno išče potešitve ob naravnih lepotah in umetniških stvaritvah. Njegovo nenasitno raziskovanje bogatih umetniških drobcev se je lahko prav v starem Gradežu, v razstavnih prostorih na Trgu sv. Marka, zaustavilo in uživalo ob razstavi fotografij z naslovom Mesto morja. Z razstavljenih posnetkov, ki so bili na ogled od sobote, 15., do nedelje, 30. julija, je izžarevala vsa pestrost obale od peščenega Gradeža preko Pirana in hrvaških skalnatih obmorskih krajev tja do utrjenega Dubrovnik. Morsko gladino, mir-

morju so v svoj fotografski aparat s svojiskim občutjem ujeli trije fo-

tografi, Italijan Giuseppe Campagna, ljubitelj jadrana, Slovenka Anja Čop iz Kopra, ki jo fotografiranje veseli že od mladih nog, in Hrvat Bojan Bonifačić, ki za svoje umeniške stvaritve lahko našteje kar nekaj pokalov in priznanj. Vsak izmed njih ima seveda za seboj že nekaj uspelih razstavnih izkušenj, vsem trem pa je lastna globoko občutena ljubezen do morja in vseh njegovih nešteti in neslutnih spreminjaj ob nenehnem plimovanju.

Razstavo je priredil oddelek italijanske pomorske zveze iz Gradeža - Lega navale italiana, sezioe di Grado - v sodelovanju z občinama Gradež in Piran, s Pomorskim muzejem Sergej Mašera iz Pirana in italijanske skupnosti Giuseppe Tartini iz Pirana. Iz Gradeža se bo namreč razstava preselila v Piran, kjer bo doživela odprtje v četrtek, 3. avgusta, v Tartinijevi hiši, in njen ogled bo možen do 20. t.m. Zamisel za razstavo se je porodila na spodbudo Cristine Di Dio, navdušene baletke in sodelavke v Kulturnem centru Lojze Bratuž. Ona je tudi poskrbela za italijansko besedilo in slovenski prevod prepognjenke, ki je izšla ob odprtju razstave v Gradežu.

Ime za skupni trg

Zakaj ne Trg sprave?

Foto DPD

Trg na meji med Gorico in Novo Gorico je po dobrih dveh letih še vedno brez imena. Imenujemo ga, kakor se komu zdi: trg pred svetogorsko ali pred novogoriško železniško postajo, skupni trg, trg med obema Goricama itn. Na naši strani ga še najpogosteje imenujemo trg Transalpina, kar v slovenščini pomeni trg bohinjske proge. To ime srečeval po mestu na rjavih turističnih tablicah in v časopisu, po radiu in televiziji, čeprav ga ni nihče uradno proglasil. Novi glas je večkrat opozarjal na to, da bi morali dati temu skupnemu trgu ime, ki bi bilo za obe strani smiselno in sprejmljivo. Ime, ki bi npr. spominjalo na vstop Slovenije v Evropsko unijo, kakor trg Združene Evrope, samo datum

1. maj 2004 ali kaj podobnega. Vse to bi moralo biti označeno v obeh jezikih. Na tem neimenovanem trgu, ki si ga tudi turisti radi ogledujejo, se zelo pogosto dogaja kaj zanimivega: raznovrstna srečanja, praznovanja obletnic, koncerti ipd. Preteklo soboto si ga je v spremstvu treh županov, predsednika goriške pokrajine, goriškega prefekta in drugih ogledal predsednik Evropskega parlamenta Josep Borrell Fontelles. Razlogov za poimenovanje trga ni malo. Pričakujemo, da se bosta goriška in novogoriška občinska uprava čim prej sporazumeli za primerno ime. Pred dnevi je bilo v Rimu pri predsedniku republike Giorgiu Napolitanu predstavništvo deželne, pokrajinskih in občinskih uprav, da bi se skupno pogovorili o pravem srečanju predsednikov Italije, Slovenije in Hrvaške. Govor je bil tudi o tem, kje naj bi bilo: v Gonarsu, v Rižarni, v Bazovici ali na omenjenem goriškem trgu. Ne glede na možnost, da bi se to zgodilo v Gorici, bi bilo prav, da bi bil trg končno poimenovan. In zakaj ne bi postal Trg sprave? V teh krajih si je želimo, želimo pa tudi, da bi je ne povezovali samo z vojnimi in povojnimi dogodki, kakor se pogosto dogaja, temveč da bi se tako pomembno dejanje nanašalo tudi na dogajanje na Primorskem od konca prve svetovne vojne dalje. Od požiga Narodnega doma v Trstu ter opustošenja in zaplembe Trgovskega doma v Gorici do bazovskih in številnih drugih z-

te, od nečloveškega trpinčenja naših ljudi po ječah in taboriščih do vsakovrstnih nasilnih dejanj, neprestanega ustrahovanja in poniževanja. Vse to terja javno priznanje in obžalovanje. Obojestranski zločini med drugo svetovno vojno in po njej so pravzaprav nadaljevanje in delno tudi posledica prejšnjih grozot. Spravno dejanje na najvišji ravni naj ne bi bilo samo izpolnitev neke dolžnosti, temveč naj bi prispevalo k poznavanju zgodovinske resnice, prizadebiti narodom pa naj bi pomnilo dolgo pričakovano pomiritev in jamstvo za mirno sožitje. Ob vsem tem naj bi Trg sprave pričel o naših prizadevanjih za mir in medsebojno spoštovanje.

LB

Praznik sv. Ignacija v Gorici

Sv. Ignacij, "učinkovit" svetnik za naš čas

Praznovanje sv. Ignacija Lojolskega, zavetnika travniške župnije, je bilo letos posebno slovesno, saj smo se 31. julija spomnili 450-letnice njegove smrti, obenem pa tudi 500-letnice rojstva dveh njegovih prijateljev in soustanoviteljev Družbe Jezusove, sv. Frančiška Ksaverija in sv. Petra Fabra. Na prošnjo travniškega župnika Lucia Comellata je imel p. Mirko Pelicon v četrtek in petek, 27. in 28. julija, nekako duhovno obnovo z razlago svetopisemskih odlomkov o slepcu v Jerihi in o smrti vdovinega edinorojenca.

Slovesno in lepo obiskano slavlje - vodil ga je p. Pelicon, somaševali so goriški predstojnik DJ p. Gino Dalla Vecchia, škofov generalni vikar msgr. Adelchi Cabass, župnik g. Comellato in deset drugih duhovnikov - pa je potekalo v ponedeljek zvečer ob petju odličnega zbora S. Ignazio in orgljanju Tanje Pelicon. Že na začetku maše, ki se je udeležilo tudi lepo število slovenskih vernikov, se je župljanka spomnila pomembnih obletnic za jezuitski red in prošila Boga, da bi "goriške različne jezikovne skupnosti" pričevale o slogi in bratstvu, da bi bil sv. Ignacij priprošnjik za rast pristnih kristjanov, ki bi si prizadevali za pravičnost, resnico

in mir. V homiliji je p. Mirko - v luči treh beril - spregovoril o sv. Ignaciju, človeku, ki je na prehodu iz srednjega v novi vek tudi prek zahtevnih življenjskih preizkušenj uvidel, da je

Foto DPD

čas se osredotočiti na človeka tako, da v svojem najglobljem bistvu odkrije Boga. Božja ljubezen ga je "zapeljala in ugrabila", toda nanjo ne moreš odgovoriti, če ti to ni dano od zgoraj, če ne padejo vse ovire, ki se upirajo Božji logiki. Tudi mi živimo v prehodni dobi: "za sabo puščamo moderno dobo, pred nami so izzivi novih človeških in etičnih obzorij". Tudi danes je zato sv. Ignacij učinkovit pri-

prošnjik, ki nam lahko pomaga razumeti, da smo sicer "različni v izrazu, toda podobni na dnu našega srca", je povedal pridigar. Poklicani smo, da smo priče dialoga in medsebojne ljubezni. Sv. Ignacij naj nam izprosi milost razlikovanja dobrih od zlih duhov, sv. Peter Faber pripadnost Cerkev in občestvu s svetimi, sv. Frančišek Ksaverij pa gorečnost pri oznanjevanju.

Tudi v prošnjah - v italijansčini

in slovenščini - so prisotni molili, da bi bili Goričani vredne priče bratstva in dialoga. Pred koncem pa se je g. Comellato spomnil na zaradi bolezni odsotnega g. Stanka Jericija in dva "posebna" župljana, msgr. Žbogarja in g. Tavana, ki letos praznujeta 60-letnico mašniškega posvečenja. Po maši so se številni udeleženci ustavili na prazniku za cerkvijo.

DD

Predsednik Evropskega parlamenta Josep Borrell na skupnem goriškem trgu Podpora krajevnim upraviteljem na poti sprave in sodelovanja

Predsednik Evropskega parlamenta Josep Borrell Fontelles je v soboto, 29. julija, ostal prijetno presenečen, ko je zadiral sproščeno in prijazno vzdušje na skupnem trgu dveh Goric pred severno železniško postajo. "Trije mušketirji", kot so se sami poimenovali župani Gorice, Nove Gorice in Šempetra-Vrtojbe - Vittorio Brancati, Mirko Brulc in Dragan Valenčič -, goriški prefekt Roberto De Lorenzo, predsednik pokrajinske uprave Enrico Gherghetta, nekateri občinski odborniki in drugi predstavniki našega organiziranega življenja so ga namreč sredi Vecchietovega mozaika sprejeli zelo vladno, obenem pa nič preveč protokolarno in že tako jasno spregovorili o tem, da je čezmejno sodelovanje ustaljena praksa, ki je med drugim rodila spodbudna prijateljstva med javnimi upravitelji. Borrell si je že iz časov mladosti - tako je povedal visoki evropski predstavnik katalonskega rodu - želel obiskati kraje prve svetovne vojne, ki jih je spoznal prek Ernesta Hemingwaya. In res, obiskal je kobariški muzej; želel si je tudi videti goriški trg, ki simbo-

Foto DPD

Foto DPD

lizira gradnjo skupne Evrope. Tudi ta želja se mu je izpolnila. Dejstvo, da je sam predsednik Evropskega

parlamenta želel obiskati trg dveh Goric, pomeni, je povedal župan Brancati, da so prizadevanja obmejnih javnih uprav začela prinašati pričakovane sadove; "Evropa je razumela duh naše odprtosti, namen podreti fizične in mentalne meje ter to, da smo še pred Schengenom podrli zidove na naši zemlji". Tudi sporočilo uglednega evropskega predstavnika vpliva novih moči in poguma v napore in perspektive krajevnih upravi-

teljev, ki jih bodo tudi zato še okrepili. Vsi prisotni zastopniki oblasti so enoglasno - sicer nekoliko zaskrbljeni - izrazili Borrellu željo, da bi Slovenija čim prej stopila v schengensko območje: da bi torej ne le sprejela evro kot skupno evropsko valuto, ampak da bi lahko tudi ljudje končno svobodno prehajali državno mejo. Visoki gost je izrazil prepričanje, da bo tudi do tega koraka prišlo prav kmalu; kar bo v njegovih močeh, bo rad storil, da bi se dokončno odpravile vsakovrstne meje na tem področju. Predsednik pokrajinske uprave je Borrella neformalno povabil, naj se pomembnega pričakovanega dogodka tudi sam udeleži, na kar je predsednik Evropskega parlamenta smeje odvrnil, da je vsaka pretveza dobra in da bi torej rad bil zraven. Brancati je tudi omenil, da se je le

dan prej italijanski predsednik Giorgio Napolitano na posvetovanem srečanju na Kvirinalu spodbudno izrazil v prisotnosti deželnih javnih upraviteljev ter zaželel, da bi predsedniki Italije, Slovenije in Hrvaške še pred koncem leta na simbolnih krajih ob italijansko-slovenski meji opravili pravno srečanje. Borrell je namere pohvalil in potrdil ter dodal, da smo "pravzaprav že spravljeni, včasih pa so pomembna tudi simbolična dejanja." Sam je priznal, da bi bil trg dveh Goric idealen kraj takega srečanja.

Ob koncu obiska je gost povedal, da se namerava še pred koncem leta vrniti v naše kraje, saj pripravljajo srečanje avstrijskih, italijanskih in slovenskih evropsolancev, na katerem naj bi sodelovali tudi mladi.

DD

In memoriam

Angelca Hladnik por. Špacapan

V ponedeljek zjutraj je vso Goriško in širšo okolico prizadela vest, da je v 88. letu starosti umrla gospa Angela Hladnik por. Špacapan. Bila je dejavna članica naše skupnosti in tudi naša dolgoletna naročnica. Rodila se je 25. maja 1919 v Rovtahu pri Logatcu, na domačiji Rupa pod podružniško cerkvijo Petkovec kot deseta od enajstih bratov, od katerih Ignacij, zadnji, še živi v Argentini. Šolo je obiskovala v domačem kraju, nato gospodinjstvo šolo na Grmu pri Višnji Gori. Pred koncem vojne se je zatekla v Italijo, nato pa k bratu msgr. Janezu Hladniku v Argentino z mnogimi begunci iz Slovenije prek taborišča v Monigo, Sevegliano in nazadnje še v Rimu. Tudi sama je okusila slovensko vojno in povojno tragedijo, a je vse življenje ostala zvesta slovenstvu in Cerkvi. Samo naključju ali pa Božji Previdnosti se moramo zahvaliti, če njen brat duhovnik msgr. Ja-

nez Hladnik ni končal v breznu v Kočevju ali na Teharjah kot toliko slovenskih mož in fantov, ki jih je komunistična oblast po vojni brez vsakega sodnega procesa zverinsko pobila.

V Argentini se je poročila 10. oktobra 1948 v cerkvi na Pater-nalu v velenestu Buenos Aires z Bogomirom Špacapanom. Dom sta si zgradila v Slovenski vasi pri Lanusu in v zakonu so se jima rodili sinovi Bernard, Peter in Mirko. Leta 1963 se je družina Špacapan priselila v Gorico, in sicer v Podgoro, kjer je župnikoval Bernard Špacapan. Nato je gospa Angelca dolga leta pomagala pri čiščenju Katoliškega doma na Drevoredu 20. septembra, kamor se je z družino preselila leta 1965. Leta 1970 je družino - in obenem vso zamejsko javnost - globoko prizadela velika nesreča: 19-letni sin Peter je namreč umrl v prometni nesreči. Leta 1998 pa je umrl še mož Bogomir, dolgoletni organist

in vodja naših zborov.

Pogrebna maša za gospo Angelco bo v soboto, 5. avgusta, ob 9. uri v cerkvi sv. Ignacija na Travniku v Gorici, nakar bodo pokojnico pokopali na miren-skem pokopališču.

STRANKA SLOVENSKE SKUPNOSTI
izraža globoko sožalje
deželnemu svetniku
Mirku Špacapanu
in občinskemu svetovalcu
Bernardu Špacapanu
ob boleči izgubi
MAME ANGELCE

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
se s hvaležnostjo
spominja gospe
ANGELE HLADNIK ŠPACAPAN
in izraža občuteno
sožalje svojim

Ob izgubi drage mame
ANGELCE
naj sprejmejo
Mirko in Bernard
Špacapan
ter vsi bližnji izraze
iskrenega sožalja
SVET SLOVENSКИH
ORGANIZACIJ

Mirku in Bernardu
Špacapanu ter
vsem svojim izražajo
iskreno sožalje
ob smrti
GOSPE ANGELCE
člani UREDNIŠTVA
IN UPRAVE
NOVEGA GLASA

Dirigentu Mirku Špacapanu
in vsem ostalim sorodnikom
izrekajo iskreno sožalje
ob izgubi drage mame

PROSVETNO DRUŠTVO PODGORA,
MEŠANI IN OTROŠKI PEVSKI ZBOR
IN SKUPINA AKORD

✠
Sporočamo žalostno vest,
da je na svojem domu stara 87 let
v miru in v Bogu zaspala
ANGELA HLADNIK por. ŠPACAPAN
SINOVA BERNARD IN MIRKO
Z DRUŽINAMI
Namesto cvetja darujte za slovenske organizacije

Obvestila

Kulturni center Lojze Bratuž bo zaprt zaradi dopusta od 31.7. do 18.8.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško obvešča udeležence piknika na Krasu, da bo prvi avtobus odpeljal v soboto, 5. avgusta, iz Jamelj ob 7.30, nato s postanki v Doberdobo, na Poljanah, na Vrhu sv. Mihaela in v Sovodnjah. Drugi avtobus bo odpeljal iz Štandreža prav tako ob 7.30, nato iz Gorice izpred gostilne pri Primožiču in iz Podgore.

Vabimo vas na romanje z Novim glasom v Rim od 11. do 15. septembra letos. Potovali bomo z avtobusom. Program predvideva obisk najvažnejših rimskih bazilik in spomenikov, obisk groba papeža Janeza Pavla II. in po možnosti ogled kapele Odrašenikove Matere. Zagotovljena je celotna oskrba. Vpisovanje se zaključuje 10. avgusta. Akontacija ob vpisu 150,00 evrov, preostali znesek pa je treba poravnati do 31. avgusta. Vpisovanje in informacije na Novem glasu v Gorici, tel. 0481 533177, v Trstu, tel. 040 365473, in pri g. Jožetu Markuži, tel. 040 229166.

V nedeljo, 6. avgusta, bo praznoval 81-letnico rojstva g. Bogomil Brecej. V kapeli duhovniškega doma v Gorici bo ob 18. uri kratka zahvalna pobožnost, potem pa družabnost v prostorih doma. Vabljeni zlati dobrotniki, prijatelji in znanci.

Cestitke

V teh dneh praznujejo okrogel življenjski jubilej Dominik, Mirka in Jerica. Naj sreča, zdravje in veselje k vam se podajo in

izpolnijo vse želje srca, to vam iskreno voščiti žlahtna vsal!

Za imenovanje v upravni svet tržaškega gledališča Verdi Bogdanu Kralju, tudi uspešnemu dirigentu MePZ Lojze Bratuž, iskreno čestitamo. Svet slovenskih organizacij

Sožalje

Ob izgubi drage mame Angelce sočustvujemo s prijateljem, deželnim svetnikom Mirkom Špacapanom in svojci. Skupnost družin Sončnica

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje
(od 4.8. do 10.8.2006)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

Petek, 4. avgusta (v studiu Andrej Baucon): Z Andrejem v poletje med popevkami, polkami in valčki. - Zanimivosti in obvestila.

Ponedeljek, 7. avgusta (v studiu Andrej Baucon): Pop poletje z Andrejem. - Poletni listi včeraj in danes. - Zanimivosti in rubrike.

Torek, 8. avgusta (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da ... glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 9. avgusta (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Življenje divje koze. - Izbor melodij.

Četrtek, 10. avgusta (v studiu Niko Klanjšček): Poletje po domače.

ŽENSKI PEVSKI ZBOR IZ RONK

vabi na

ORGELSKI KONCERT

v sredo, 9. avgusta 2006, ob 20.30

v cerkev sv. Lovrenca v Ronkah. Izvajala ga bosta

Mirko Butkovic in Matej Lazar

PEVMA Baklada, nagrajevanje natečaja in maša

Prijetno praznovanje zavetnice sv. Ane

Ob koncu prejšnjega tedna so v Pevmi praznovali župnijsko zavetnico sv. Ano. V petek je neurje sicer onemogočilo koncert rock glasbe, vseeno pa so navzoči v prostorih osnovne šole prepevali ob zvokih glasbe. V soboto so privedli običajno baklado, ki je lepo uspela in privabila k 6 kilometrov dolgi hoji v prijetni družbi okrog 150 udeležencev. Pobudo so organizirali prizadevni člani rajonskega sveta Pevma-Oslavje-Štmaver in društva Sabotin. Po bakladi so se udeleženci ustavili na dvorišču sedeža krajevne konzulte, kjer jih je čakala okusna paštašuta. Na sporedu je bilo tudi nagrajevanje posameznikov, ki so na domisel in ustvarjalen način okrasili svoje balkone; pobude Na domačem vrtu cvetijo se je udeležilo okrog 30 oseb, po mnenju komisije pa je bila za najlepše urejen vrt nagrajena Sonja Bensa z Oslavja, za najlepši cvetni kotiček Majda in Edi Prinčič, za najlepše okrašen balkon Elica Feri, za najlepšo cvetno kompozicijo Olga Mikluž, za najlepšo vazo s cvetjem Bogdana Šfiligoj, za najlepši vrt Savina Paravan, za nego okolja pa Angel Pahor. Navzoče je pozdravil občinski odbornik Silvester Primožič, v imenu krajevnih društev in rajonskega sveta pa so spregovorili Claudio Peles-

son, Jordan Figelj in Lovrenc Persoglia.

Pomemben trenutek praznovanja je bila slovesna nedeljska maša, pri kateri je župnik Marijan Markežič poudaril, da svetniki so dragoceni priprošnjiki. Včasih so se ljudje priporočali sv. Ani za rodovitnost. Zdaj bi bil čas, je še povedal, da bi prosili za večjo rodnost v naši skupnosti, drugače naši zakoni, "vključno z zaščitnim", ne bodo imeli nobenega smisla. Ime Ana pomeni milina, milost, molitev, je dodal župnik, ki je povabil vse, naj molijo za to, da bi vsi skupaj poskrbeli, da bi bilo v današnjem svetu več teh vrlin. Sv. Ana je prinesla na svet tiste ženske prvine, ki danes izginjajo, med temi še posebno vzgojo za trajne krščanske vrednote, požrtvovalnost idr.

Pred pripravami na praznovanje je bilo okrog cerkve v Pevmi zadnje tri tedne vse živo, saj so prekopali ves vrt okoli cerkve, položili vodovodne, plinske in električne napeljave ter obnovili celotno električno napeljavo v cerkvi. Vse je pripravljeno tudi za ogrevalne naprave, ki bodo vgrajene, ko bo potrebno. Delo je bilo opravljeno v rekordnem času po zaslugi neutrudnega župnika. Tudi za čiščenje cerkve in okolice se je zbralo zelo veliko prostovoljcev, zlasti mladih.

V ljubljanski Narodni galeriji razstava Mojstrovine iz Siene Siena se predstavlja

Kaj imata Ljubljana in Siena skupnega? Pa ne le Ljubljana in Siena, temveč tudi Trst? Vsa tri mesta povezuje osebnost Eneja Silvija Piccolomini (1405-1464), ki je od 1458 dalje bolj znan kot Pij II. Može se je rodil v Pienzi pri Sienu, 1447 je bil imenovan za škofa v Trstu, 1449 za škofa v Sienu, 6. septembra 1461 pa je kot papež z ustanovno bulo potrdil škofijo v Ljubljani. Piccolomini pa ni bil le cerkveni

mivih besedil, katera nam danes omogočajo lažje razumevanje sodobnih dogodkov. Naj omenimo Historio rerum gestarum Friderici III. iz 1458, ki je pomembna tudi za zgodovino Celjskih grofov, v njej pa med drugim opisuje tudi obred ustoličevanja koroških vojvod na Gosposvetskem polju. V delu De viris illustribus je predstavil vrsto državnikov alpskih dežel svojega stoletja. I Commentari pa izdajajo avtorjevo ljubezen do rodne sienske zemlje. Piccolomini je v njih med drugim zapisal: "... prišla je pomlad, prijeten letni čas, in Siena obdajajo zeleni griči, prekrti z listjem in cvetjem, na poljih pa je vse v bohotnem brstenju. Pokrajina, ki obdaja Sienu, ponuja predstavo nepojmljive lepote. Griči, prekrti s trto, sadnim drevjem ali žitnimi polji, se mehko dvigajo nad ljubkimi dolinami, kjer zelenijo posejane njive ali travniki in tečejo nepresahljivi srebrni potoki. V bližini so gosti gozdovi, ki so zrasli sami ali pa jih je zasadila človeška roka, kjer ptice zgolijo svojo sladko pesem. Skorajda ni griča, kjer meščani niso zgradili čudovitih vil. Lahko

zgodnjerenasčne kulturne krajine, o kateri nam z likovno govorico poročajo tudi mnogi

Zbornik koralnih napevov 1243, 2. polovica 15. stoletja (Siena, Stolnični muzej)

sienski slikarji – npr. Ambrogio Lorenzetti. Kulturno krajino, kakršno ljubitelj likovne umetnosti spozna na njegovi freski Dobra vlada, naslikano med 1338 in 1340, popotnik lahko občuduje tudi na današnjem sienskem podeželju. Tako ni presenetljivo, da je bilo mesto Pienza, ki leži južno od Siene, leta 1997 uvrščeno na Unescov seznam svetovne kulturne dediščine, v lanskem letu pa je ta čast doletela tudi dolino Orcia.

In kaj so sienski muzealci s prijaznim posredovanjem njegove ekscelence Daniela Varge, veleposlanika Republike Italije v Sloveniji, pripravili za ogled ljubljanskim in slovenskim ljubiteljem lepega? V razstavišču novega krila Narodne galerije je na ogled 29 originalov, ki so jih posodili Državni arhiv iz Siene, Banca dei Paschi di Siena, Museo Civico iz Siene, Stolnični muzej iz Siene in Pinacoteca Nazionale iz Siene; Madona z Detetom na prestolu Jacopa della Quercia (Siena, 1371/74-1438), eno najdragocenejših in najkvalitetnejših del na razstavi, pa je prišla iz

zasebne zbirke Salini. Obiskovalec aktualne ljubljanske razstave občuduje lahko še dela drugih znamenitih umetnikov, od katerih naj omenimo Pietra Lorenzetta (okoli 1280-1348), Nadda Ciccarella (dokumentiran okoli 1347), Sassetta (okoli 1392-1450), Sana di Pietra (Siena, 1406-1481)

Giovannija di Paolo (Siena, okoli 1400-1482), Cristofana Rusticija (Siena, 1552-1641) in Giuseppa Zocchia (Firence, 1715-1767). Poleg slikarskih del sta na ogled še dva, lahko rečemo osebna predmeta papeža Pija II.: imenitna iluminirana rokopišna knjiga – Zbornik koralnih napevov iz 2. polovice 15. stoletja – iz znamenite Piccolominijeve knjižnice – in monštranca, delo rimskega zlatarja iz leta 1468. Poleg muzealij razstavo v Narodni galeriji v Ljubljani dopolnjuje tudi fotografije in detalji iz

sienske stolnice ter detaljev panoramskih pogledov Siene in njenega podeželja; za privlačnost

Rimski zlatar: Monštranca, 1468 (Siena, Stolnični muzej)

pa so snovalci razstave poskrbeli tudi s pripravo projekcij in multimedijskih predstavitev, ki imenitno – tudi v turističnem smislu – propagirajo provinc Sienu. Razstava Mojstrovine iz Siene – od gotike do renesanse bo na ogled do 15. oktobra 2006.

M.J.

Jacopo della Quercia: Marija z Detetom na prestolu (zasebna last)

dostojanstvenik, temveč je krajši čas (1442/43) služboval v dvorni pisarni cesarja Friderika III., v zgodovini pa je ostal trdno zapisan predvsem kot humanist in historiograf. Napisal je vrsto zani-

občudujemo častitljive samostane, kjer živijo sveti možje, in tam v daljavi se kot trdnjave dvigajo bivališča meščanov." To je le eden od mnogih liričnih opisov domačih krajev, lahko bi rekli

Giuseppe Zocchi: Dnevna veduta trga Piazza del Campo z igrami v čast nadvojvode Franca I., vojvode Lorenskega, ter Marije Terezije, avstrijske vojvodinje, 2. aprila 1739 (Siena, Zbirka banke Monte dei Paschi di Siena)

In memoriam

Prof. dr. Breda Pogorelec

Dne 20. julija je v 79. letu preminila dr. Breda Pogorelec, slovenistka in jezikoslovka, zaslužna profesorica Univerze v Ljubljani. Rodila se je 1. januarja 1928 v Ljubljani, maturirala na klasični gimnaziji, leta 1952 diplomirala iz slovenskega jezika in književnosti ter primerjalne slovnice slovenskih jezikov. Najprej je poučevala na brežiški gimnaziji, od leta 1955 je bila asistentka in nato redna profesorica na Filozofski fakulteti. V petdesetih letih se je strokovno izpopolnjevala na Jagelonski univerzi v Krakovu in leta 1964 doktorirala na ljubljanski Univerzi. Bila je pobudnica, ustanoviteljica in dolgoletna predsednica Centra za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko. Sodelovala je na šte-

vilnih simpozijih, zborovanjih in seminarjih v domovini in drugje, tudi v zamejstvu. Povsod je širila vedenje o slovenskem jeziku in kulturi ter nesebično razdajala svoje znanje. Po upokojitvi leta 1997 je bila še naprej aktivna v svojih dejavnostih. Udeležila se je tudi slavističnega zborovanja v Lendavi oktobra 2005, toda njeno zdravje je bilo že načeto in nekdanje moči so jo začele kmalu zapuščati. Breda Pogorelec sodi med utemeljitelje sodobnega slovenskega jezikoslovja. Posvečala se je družbenim razsežnostim slovenskega jezika, obravnavala je jezikovno-stilistično podobo literarnih besedil, zanimali so jo številni aspekti sodobne in zgodovinske slovenščine. Zavzemala se je za vprašanja slovenskega jezika v javnosti in vodila široke družbene akcije Slavističnega društva Slovenije in SZDL Slovenije, znane kot Slovenščina v javnosti. So-

delovala je v delovnih skupinah Sveta za slovenski jezik in predsedovala delovni skupini za jezikovna vprašanja pri Državnem zboru Republike Slovenije. Sodelovala je pri pripravi najnovejšega Slovenskega pravopisa, in sicer kot članica uredniškega odbora za njegov prvi del (Pravila). Za svoje pedagoško in znanstveno delo je leta 2002 prejela častni znak svobode Republike Slovenije. Breda Pogorelec je sooblikovala vrsto seminarjev in tečajev ter na njih sodelovala, tako npr. julijski Seminar slovenskega jezika, literature in kulture, ki mu je večkrat predsedovala. Začeli smo jo spoznavati prav na teh seminarjih ob koncu šestdesetih let. V tisti čas

segajo tudi njeni prvi stiki z zamejstvom, ki ji je kmalu postalo domače in kamor je rada prihajala, dokler ji je zdravje dopuščalo. Od Trsta in Gorice do Benečije je gojila prijateljske vezi z ljudmi, ki se poklicno ali raziskovalno ukvarjajo z jezikom in književnostjo, preko njih pa s širšim zamejskim okoljem. Tu je večkrat predavala (zadnjikrat verjetno leta 1998 na Primorskih slovenističnih dnevih v Špetru), se udeleževala srečanj in obiskovala prijatelje. Spominjali se je bomo kot ugledne osebnosti, ki je v svojih prizadevanjih vedno upoštevala ves slovenski jezikovni prostor in nas je spodbujala s svojim velikim znanjem in živo, prijateljsko besedo.

Lojzka Bratuž

Kratke

Pri Klasikih Kondorja Kosovelova pisma

V zbirki Klasiki Kondorja, ki letos praznuje 50 let, so v mesecu maju izšla Izbrana pisma Srečka Kosovela. Pri izdaji knjige sta moči ponovno združila urednik pri Mladinski knjigi Aleš Berger in veliki poznavalec Kosovela, avstrijski zaljubljenec v pesnika s Krasa Ludwig Hartinger, ki nas je pred časom očaral s svojo lepo slovenščino. Plod

njeguna sodelovanja je bila že monografija Ikarjev sen: Dokumenti, pričevanja, ki je pred dvema letoma izšla ob 100-letnici Kosovelovega rojstva in je bila odlično prodajana knjiga, kar govori o tem, kako ni res, da danes nihče več ne mara poezije. Tudi Izbrana pisma Srečka Kosovela obeležujejo obletnico, saj letos mineva 80 let od pesnikove smrti.

Ludwig Hartinger je za natis, ki je urejen kronološko, izbral 148 pisem 27 naslovljencem. Knjigi so dodani podatki o naslovljencih, ob njih pa imensko kazalo znanih oseb, omenjenih v pismih, iz katerih sta razvidna Kosovelova velika vedoželjnost in znanje. Še dodatna dragocenost knjige pa je natis 12 doslej neobjavljenih dopisov oziroma razglednic. Vsem, ki imate radi pesnika s Krasa, liriko in predvsem pa primorsko (pol)preteklost, bodo pisma našega Srečka zares lepo branje. Predvsem pa naj Srečkova pisma vzamejo v roke mladi, da bodo še bolj ljubili njegovo poezijo! / JUP

Razširili seznam Svetovne kulturne dediščine

Odbor za Svetovno dediščino Organizacije ZN za izobraževanje, znanost in kulturo (UNESCO) je sredi julija prestižni seznam kulturnih spomenikov razširil z desetimi dodatnimi znamenitostmi, zaščita UNESCO pa pri nekaterih spomenikih s seznamu po novem vključuje več objektov. Kosovskemu samostanu Dečani so tako dodali še tri skupine cerkva, skupaj pa bodo ti objekti kot Ogrožena svetovna dediščina zaščiteni kot Srednjeveški spomeniki Kosova, poroča francoska tiskovna agencija AFP.

V litovski prestolnici Vilnius od prejšnjega tedna zaseda Odbor za Svetovno dediščino, ki je v tem času na seznam Svetovne dediščine dodal že 18 kulturnih spomenikov z vsega sveta. Med današnjimi novostmi so kitajsko arheološko najdišče YinXu v provinci Henan, starodavna prestolnica dinastije Shang, zapisi klinopisa v iranskem Bistunu, staro mestno jedro v nemškem Regensburgu, Strada Nuova in Palazzo dei Rolli v italijanski Genovi, biskajski most v španskem Bilbau, 1500 let star namakalni sistem v Omanu ter sirijska trdnjava Crac des Chevaliers in Saladinova citadela. Odbor se je odločil še za rudarsko središče Sewell v Čilu, rudarski pokrajini Cornwall in West Devon v Veliki Britaniji in dvorano Maxa Berga v poljskem mestu Wroclaw.

Spomeniki, ki jih UNESCO uvrsti na seznam Svetovne dediščine, poleg posebnega slovesa in možnosti dodatne promocije dobijo tudi finančno pomoč, UNESCO pa za njihovo osebje omogoči še dodatno urjenje v zaščiti in upravljanju s kulturnimi spomeniki. Seznam so prvič oblikovali leta 1972, po novem pa se na njem nahaja 840 kulturnih spomenikov z vsega sveta.

V okviru seznamov Svetovne dediščine obstaja tudi podseznam Ogrožene svetovne dediščine, na katerega uvrstijo spomenike, ki jih ogroža bodisi narava bodisi človek. Teh spomenikov, ki potrebujejo še dodatno zaščito, je trenutno 32.

Na seznam Svetovne dediščine se uvrščajo tudi slovenske Škocjanske jame, ki so na ta način zaščitene od leta 1986.

Za naš jezik

Arhitektka ali arhitektinja?

Že v daljnih petdesetih in šestdesetih letih dvajsetega stoletja je profesor Evel Gasparini na beneški fakulteti za tuje jezike učil, da je pri starih Slovanih vladal matriarhat. Po slovenskem pravu je bilo imetje moža in žene ločeno: po materi so dedovale hčere, po očetu pa sinovi. Ubogi mož, ki se je priženil v ženino družino! Ni imel v njej besede, dokler ni zaprosil za posvojitve. Saj pravi kraški pregovor: *Za pristopavca ni še Kristus trpel.*

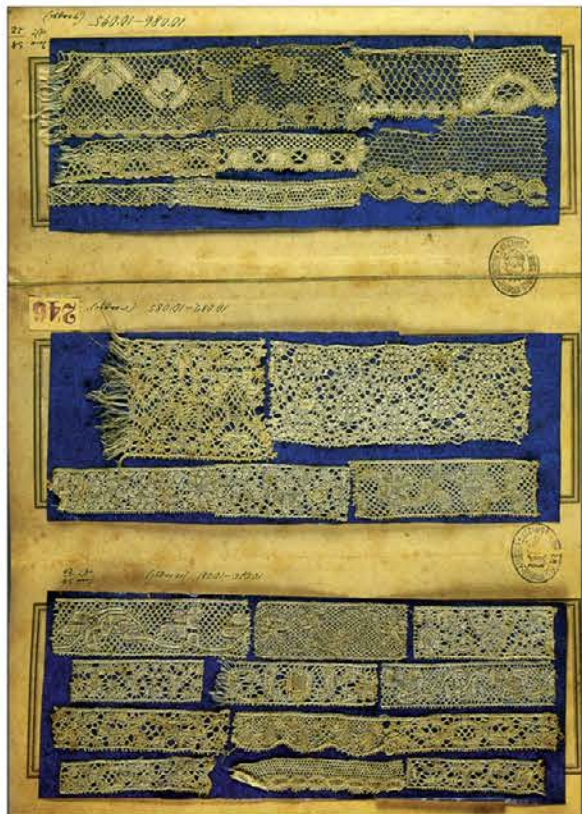
Iz tega lahko sklepamo, da so bile tudi slovenske ženske že zdavnaj samostojne, samozavestne, danes bi rekli emancipirane. Zato so ob koncu devetnajstega stoletja v Trstu izdajale časopis *Slovenka*, pa tudi študirati so kmalu začele in v zadnji Jugoslaviji so zasedale tudi že vsa pomembna mesta. Verjetno tudi zato imamo žensko obliko za marsikateri pomemben poklic: ob zdravnikih so **zdravnice**, ob zobozdravnikih so **zobozdravnice**, ob ministrih so **ministrice**, ob odvornikih **odvetnice**, ob predsednikih **predsednice**, ob arheologih **arheologinje**, ob biologih **biologinje**, ob psihologih **psihologinje**, ob psihiatrskih **psihiatrinje**, ob farmacevtih **farmaceutkinje**.

Nekaj mi pa kljub izbiri Slovenskega pravopisa ne gre v račun: ne maram **arhitektk** in težko izgovorim **prefektka**. Po pravici povem, da bi imela v teh dveh primerih raje končnico **-inja**: **arhitektinja** in **prefektinja**.

Kaj pa vi?

V Mestnem muzeju v Idriji, na gradu Gewerke-negg, poteka, v okviru čipkarskega festivala, med 16. junijem in 3. septembrom, razstava Zgodovinske goriške in idrijske čipke. Na goriškem gradu pa se, v Muzeju mode, vzporedno odvija razstava idrijskih čipk. Postavitvi ponovno vzpostavljata zvezo med krajema, ki sta bila v začetku 17. stoletja združena, saj je Idrija spadala pod Tolminsko glavarstvo in torej pod Gorico, upravnim središčem takratne grofije. Zaradi tega sta prepletene tudi njuni, na obeh področjih zelo močni in še vedno prisotni, čipkarski tradiciji.

V Gorici se je čipkarstvo razširilo v drugi polovici 17. stoletja, s prihodom uršulinskih redovnic, ki so leta 1672 ustanovile samostan in šolo. Uršulinke so prihajale z Dunaja in Liegea, predvsem slednje je bilo znano čipkarsko središče. Od tod sta bili redovnici Angela Aloisia in Caterina Lambertina de Paoli Stravius, ki je ustanovila samo-

so v Gorico prišli tudi flamski in češki vplivi. Uršulinke so izdelo-

vale čipke predvsem za plemstvo ter duhovščino, nekatere so same pripadale lokalnim plemiškim družinam.

Tudi v Idriji se čipkarska obrt prvič omenja v 17. stoletju, točneje v dokumentu iz leta 1696. Izvor tega znanja ostaja neznan, najverjetneje pa so klekljarsko spretnost s seboj prinesle žene rudarjev in rudniških strokovnjakov iz nemških in čeških dežel. Čipkarstvo se je v Idriji tako razširilo, da je dejavnost postala ekonomsko donosnejša od rudarske.

Goriška samostanska šola je bila odprta tudi zunanjim dekletom, ki so se poleg drugih stvari učile izdelovanja čipk ter veze-

iz samostanskih zidov razširila po mestu in podeželju, med laičnim prebivalstvom. Z vezenjem so se ukvarjale bodisi ženske kot moški, predvsem v obdobjih, ko je bilo z zemljo manj dela. Od teh izdelkov se je ohranilo zelo malo primerov, zato so podatki o njihovi produkciji zelo skopi. Zbirka čipk, ki so bile izdelane v samostanu, je precej bogata in je zato mogoče preučevati razne zunanje vplive, ki so pogojevali njen nastanek. Poleg zgoraj omenjenih flamskih in čeških se pojavljajo še lombardski ter beneški.

Vzporedno se je čipkarsko znanje, na ljubljanskem in idrijskem področju, širilo iz roda v rod, kar je privedlo do potrebe po večji organiziranosti šolanja. Cesarica Marija Terezija je leta 1764 v Ljubljani odprla prvo tako šolo, ki je ostala odprta le kratek čas. Leta 1876 so jo ponovno ustanovili v Idriji, kjer neprekinjeno deluje še danes. Njena prva učiteljica je bila domačinka Ivanka Ferjančič, ki je kljub kratkemu življenju ogromno prispevala k idrijski čipki. Po

njej so poimenovali tudi državno tekmovanje v klekljanju. Čipkarska tradicija se je v 18. stoletju utrdila bodisi na Goriškem kot na Kranjskem. K temu so prispevali cesarski odloki s ščitenjem domače proizvodnje pred tujo in moda s široko uporabo čipk na ženskih, moških ter cerkvenih oblačilih. Goriška čipka je bila zelo cenjena zaradi izdelave in kakovosti sukanca, idrijski vzorci so bili preprostejši. Na trgu pa sta bila oba tipa zelo uspešna, prve je kupoval višji sloj, druge duhovščina in bogato kmečko prebivalstvo. Povečanje zanimanja za uporabno umetnost na prehodu iz 19. v 20. stoletje je vplivalo tudi na čipkarsko proizvodnjo in posodobitev motivov. V idrijski šoli so se izobrazile številne dobre klekljarice, za svoje izdelke so prejemale najvišja priznanja na svetovnih razstavah v Parizu in na Dunaju. Za širjenje prodaje so poskrbeli tudi spretni trgov-

ci, med njimi izstopa Franc Lapajne, ki je za to ustanovil samostojno podjetje. V tem obdobju je idrijska čipka dobila svoj pečat, zmanjšalo se je število klekljev, za razliko od starejših, ki so bile delane na metre, so začele nastajati zaključene oblike, kvadrati, krogi, ovali. Po prvi svetovni vojni so v Italiji ustanovili Kraljevo čipkarsko šolo, ki je združevala Gorico, Idrijo, Cerkljo, Čepovan, Dol, Otlico in Bovec. Goriški urad je skrbel za prodajo izdelkov s celotnega področja. Po drugi svetovni vojni je Gorica ostala odrezana od ostalih, zagnanost njene čipkarske šole pa ni zamrla. Danes krije celotno področje Furlanije-Juljske krajine, s številnimi tečajji Siri klekljarske tehnike in s tem vrednote, povezane s krajevnim izročilom, ter istočasno krepi odnose z drugimi državami, predvsem z bližnjimi idrijskim dogajanjem.

Katarina Brešan

Pritrkovalsko društvo Dolenjske in Bele krajine 7. poletna šola pritrkovanja v Vipavskem Križu

Pritrkovalsko društvo Dolenjske in Bele krajine (PDDBK) je v sklopu svoje delovanja organiziralo letos že 7. pritrkovalsko poletno šolo, ki je potekala v Vipavskem Križu od 23.7. do 30.7., kjer smo se zbrali pritrkovalci iz cele Slovenije in zamejstva.

Poletna šola je v vseh preteklih letih potekala na Dolenjskem. Letos se je organizator odločil za Primorsko, da počasti ustanovitev novonastalega vipavskega pritrkovalskega društva Ivan Mercina.

Priključno srednjeveško mestce Vipavski Križ se dviga nad Ajdovščino sredi Vipavske doline. Leta 1482 so ga goriški Skofje obdali z močnim obzidjem proti Turkom in Benečanom, leta 1507 dobi pravice trga, leta 1532 ga cesar Ferdinand I. povzdigne »za večne čase« v mesto. Pouk na pritrkovalski šoli je bil razdeljen po razredih. Teoretični del je potekal v obliki predavanj, za katera so poskrbeli učitelji

PDDBK ter zunanji strokovnjaki, med katere spadajo g. prof. Andrej Vovk, inž. Tomaž Klopčič, g. Janez Moškrič, muzikolog in raziskovalec Julijan Strajnar, Mojca Kovačič iz Glasbenonarodopisnega inštituta ZRC SAZU in Jože Melih. Na skupnih predavanjih so nas seznanili o cerkveni liturgiki, elektrifikaciji zvonov in varnosti v zvoniku, tipologijah zvonikov in različnih strukturah ter s pritrkovanju sorodnimi oblikami po Evropi. Člani PDDBK pa so

poskrbeli za teorijo glasbe in praktične vaje na ugašenih cevah ter čudovitem glasbilu, zvo-

Foto ML

Foto ML

nu. Poleg rednega pouka smo odkrivali tudi zanimivosti gostiteljskega kraja. Pater Božič nam je razkazal kapucinski samostan in cerkev sv. Franciška. Zgradbi sta bili postavljeni na željo grofov Attemsov leta 1637, kjer se nahaja tudi njihova grobnica. Najzanimivejši del ogleda je predstavljala samostanska knjižnica. V njej je okoli 2000 knjig, tiskanih med leti 1515 in 1800. Najdragocenejše delo, ki ga hrani samostan, je rokopisni kodeks - molitvenik iz 15. stoletja, pisan v gotski minuskuli in okrašen z bogatimi ilu-

minacijami in inicialkami. Vipavski Križ ali Sveti Križ je znamenit tudi zaradi cerkvenega govornika Janeza Svetokriškega. Prav v kapucinskem samostanu so nastajale pridige, zbrane v petih zvezkih. Pater Božič je povedal nekaj besed tudi o svojem življenju in delu. Po rodu je Vipavec, petinštirideset let je bil misijonar v Braziliji, trenutno pa opravlja funkcijo eksorcista oziroma izganjalca zlih duhov iz obsedenih oseb. Večeri so bili sprostitveni del dneva. Oblikovali smo jih sami udeleženci šole z narodnozabavno glasbo, predvajanjem filmov s

pritrkovalskih srečanj in tekmovalj ter pristno slovensko pesmijo.

V soboto so bili na vrsti zaključni izpiti iz teorije glasbe, ulivanja in zgodovine zvonov, liturgike, zapisov in uglasbitev ter praktični del, prirrejen glede na razredno stopnjo. V popoldanskih urah nas je obiskal Jože Melih s svojo šentviško pritrkovalsko skupino. Na miniaturnih zvonovih so nam razložili in ubrano zaigrali nekaj pritrkovalskih skladb. 7. poletna pritrkovalska šola se je zaključila naslednji dan s slovesno sv. mašo v župnijski cerkvi. Sledil je kratek nastop učencev in pozdrav najstarejšega slovenskega pritrkovalca, ki se s pritrkovalsko umetnostjo ukvarja celih 80 let. Ravnatelj PDDBK kolavdator Marko Česen in razredni učitelji so nato podelili še spričevala in priznanja ter voščili obilo dobrega ustvarjanja v domačih zvonikih ter ponovnega snidenja na prihodnji pritrkovalski šoli.

Martin Tul

Simon Gregorčič ob 100-letnici smrti

Jaz na svetu več premorem kot vse drugo: denar - sveta vladar. Mnogokaki puhli slamnatih glavi se ljudje priklanjajo zavoljo mene.

Mene nikdo ne premaga, jaz pa vse. Celo pravica se mnogokrat klanja mojemu glasu: kamor jaz stopim, tja se nagne vaga, temu se prisodi zmaga.

(Govoreči bankovec)

Doktorska disertacija Danile Zuljan-Kumar Mnogo zanimivega o bogastvu narečja v Brdih

Prizadevna in uspešna ljubiteljica in raziskovalka slovenskega jezika, zlasti narečja in značilnih besed v Brdih, Danila Zuljan-Kumar iz Medane, je dosegla veliko priznanje za svoje delo in napore. Na filozofski fakulteti v Ljubljani je namreč zagovarjala in ubranila svojo znanstveno razpravo (disertacijo), napisano za doktorski naslov. Delo obsega kar 260 strani besedila o briškem narečju oz. dialektu. Narečje pomeni jezikovni sistem, ki velja za določen del geografskega ozemlja, in se v glasoslovju, naglaševanju, besedju in skladnji razlikuje od knjižnega jezika. Nova znanstvenica, ki se je z dok-

torskim naslovom uvrstila v skupino najbolj znanih Bricev oz. Brik, je za naš tednik dejala, "da uživa v svojem delu, ki bo tudi v prihodnje namenjeno Brdom in Goriški. Že kot otrok sem s starši hodila v Krmin in z zanimanjem poslušala furlanske branjeve. Čeprav jih nisem razumela, me je valovanje neznanega jezika prevzelo. Od tedaj sem ostrila uho za različne govorce, sedaj pa se kot raziskovalka ukvarjam predvsem s slovenskimi narečji. Sicer pa življenje v Brdih in delo v Novi Gorici pomenita prednost in ne oviro, saj stik z drugimi jeziki in kulturami odpira obzorja in krepi strpnost."

Na vprašanje o tem, kakšno je briško jezikovno narečje ter če je morda drugačno in samosvoje, je odvrnila: "Da, do neke mere se razlikuje od sosednjih primorskih narečij v Sloveniji, ker se Brda na eni strani zemljepisno odpirajo proti Furlaniji, na drugi pa jih obdajajo Soča, Sabotin in Korada. Prav zato so se Brici nekoč več družili s Furlani in prevzeli tudi nekaj furlanskih jezikovnih značilnosti in seveda obratno, saj je jezikovno vplivanje večinoma vedno dvosmerno. Po drugi svetovni vojni, ko se je zaprla meja z Italijo, pa so se Brici obrnili proti nastajajočemu mestu, Novi Gorici. Briško narečje pa je precej drugačno od novogoriškega pogovornega jezika, zato so se Brici mestu jezikovno nekoliko prilagodili. Pa še nekaj je, sedaj se v Brda poroča veliko deklet iz drugih okolij v Sloveniji. To seveda vpliva tudi na jezik. Po

svoji osnovni zgradbi je briško narečje najbolj podobno nadiškemu, obsoškemu in terskemu narečju, saj vsa sodijo v beneškoslovensko narečno skupino, ki je del primorskih narečij." Nova doktorica jezikoslovja je poudarila, da v briškem narečju govore tudi naši rojaki v tistih predelih Brd, ki spadajo pod Italijo. To so Slovenci v občini Števerjan, v Dolenjem, Mirniku in na Plešivem. Narečje pa je seveda potrebno razlikovati od posameznih govorov, ki so skoraj v vsaki vasi, zagotovo pa v vsaki fari, različni. Znanstvenica in doktorica jezikoslovja živi v Medani, v službi pa je na raziskovalni postaji Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Novi Gorici. Trenutno sodeluje pri pripravljanju slovenskega lingvističnega atlasta, ki ga bo izdal Inštitut za slovenski jezik pri SAZU.

M.

Kratke

SKGZ čestita prof. Bogdanu Kralju

Slovenska kulturno-gospodarska zveza čestita prof. Bogdanu Kralju ob imenovanju v upravni svet opernega gledališča "Giuseppe Verdi" v Trstu. "Imenovanje Bogdana Kralja predstavlja priznanje strokovnjaku in glasbenemu pedagogu, istočasno pa odraža jasno politično odločitev italijanske vlade, da soudeleži slovensko narodno skupnost v upravljanje dejansko najbolj ugledne kulturne institucije v Trstu", ugotavlja pokrajinski predsednik tržaške SKGZ Igor Gabrovce.

Prisotnost ravnatelja Glasbene matice Bogdana Kralja v upravnem svetu tržaške operne hiše bo obenem pozitivno vplivala na sodelovanje med italijanskimi in slovenskimi sorodnimi kulturnimi ustanovami na obeh straneh meje ter s tem prispevala tudi k dejanskemu zblizevanju Trsta in Ljubljane. Pri vsem tem je zato pomembno, da so slovenski narodni skupnosti na Tržaškem ponujeni instrumenti, da lahko odigra vlogo protagonista in ne le nemega opazovalca.

Izšla nova številka Mladike

Sredi vročih julijskih dni je v Trstu izšla številka 5/6 revije Mladika. Revija ima tokrat v priložnosti bilten s programom študijskih dnevov Draga 2006, ki bodo potekali od 1. do 3. septembra na Opčinah pri Trstu.

Uvodnik za julijsko številko revije Mladika je prispeval pisatelj Alojz Rebula z govorom, ki ga je imel na Mirenskem Gradu ob 15-letnici slovenske države 24. junija letos.

Veliko je čtiva za vroče poletne dni: Marjan Marinšek je avtor novele "Učitelj prihajajo s Klak". Objavlja se petdeseti del romana v nadaljevanjih "Carodejke", ki ga piše M. Žitnik, sledi še zadnji, enainpetdeseti del spominov na starše inženirja Petra Merkuja. Alja Adam je avtorica cikla pesmi Spretnost spomina.

V Mladiki dobimo tudi dva zanimiva intervjuja. V prvem se Marija Cenda s pesnico in pisateljico Ireno Žerjal pogovarja ob izidu romana Kreda in hijacinte. Marta Filli je intervjuvala avtorja furlansko-slovenskega slovarja Marijana Breclja, mogočnega dela na tisočih straneh. Mladika se s sliko prof. Jožeta Peterlina na platnici spominja 30. obletnice smrti tega vsestranskega kulturnega delavca in buditelja. Devetnajstega maja je bil v Peterlinovi dvorani v Trstu simpozij, ki ga je prof. Peterlinu posvetila Slovenska prosveta. Poročilo o poteku simpozija je pripravila Zora Tavčar.

Sledi zapis Mitje Petarosa o Funtu sterlingu. Na zadnjih straneh revije najdemo veliko bero novic, ki jih ponuja rubrika Antena, Ocene knjig in esej Majde Artač Sturman o ženski literarni ustvarjalnosti.

Na osrednjih straneh revije je mladinska priloga Rast. O obletnici slovenske samostojnosti razmišlja uvodničar Jernej Šček, Elija Prinčič poroča o nedavnem koncertu skupine Mercadonegro na trgu Transalpina v Gorici, koroški Slovenec Dominik Pipp odgovarja na vprašanja v zvezi s koroškimi dvojezičnimi tablam, sledita še poročilo o prvem delu Drage mladih in ocena Metke Sinigoi knjižne uspešnice Sophie Kinsella "Moje skrivnosti".

Od 21. do 23. avgusta

Duhovne vaje za žene in dekleta

Na fotografiji z lanskih duhovnih srečanj vidimo p. dr. Leopolda Grčarja med nekaterimi udeleženkami. Pred njim je na mizi nekaka "monštranca". Ponazarja hrastovo drevesce, na katerem se je Mati Božja prikazala trem pastirčkom iz Fatime. Pastirčke predstavljajo trije kamenčki na drevescu. Vanj je vstavljen tudi drobec lubja z drevesa prikazovanj. S to "monštranco" nam je pater delil blagoslov. Vodil nas je 'po Mariji k Jezusu'. Ali se vam ne zdi, da nas pater s

tek odidih, pozabite na svet in na njegove težave! Odprite svoja srca in svoje duše Bogu in Njegovim milosti! Dom blagrov (Le Beatitudini) na Trstom vas čaka z odprtimi vrati od ponedeljka, 21., do srede, 23. avgusta. Ponuja vam gostoljubje, svežino zelenih dreves in gozdnih stezic. Seveda vas vabi tudi h govorom. V lepi kapeli pa čaka na vas Kristus z odprtimi rokami, polnimi milosti. Pridite!"

Za pojasnila sva na razpolago Norma Jež, tel. št. 040299409, in Nada Martelanc, tel. št.

fotografije vabi nekako tako: "Pridite, odvrzite za tri dni vsakdanja bremena, privoščite si kra-

04043194. Predklicna št. Iz Slovenije 0039. Na veselo snidenje! N.M.

GLEDALIŠČE VERDI Bogdan Kralj v upravnem svetu

Treba je krepiti sodelovanje z okolico

V upravnem svetu tržaškega opernega gledališča Verdi bosta v prihodnjem obdobju sedela tudi dva tržaška kulturnika, predsednik gledališča La Contrada Orazio Bobbio in ravnatelj Glasbene matice Bogdan Kralj. Imenovanje Orazia Bobbia je bilo sicer nekoliko že napovedano; odločitev za Bogdana Kralja pa je predstavljal za marsikoga ve-

Foto IG

liko presenečenje. Nova ekipa mestnega opernega gledališča

bo tako v kratkem sestavljena. Dežela je že imenovala svoje predstavnike, Giorgia De Rose in Massima Pappara, tržaška občina pa bo po vsej verjetnosti potrdila dosedanje članice upravnega sveta Verdija Donato Hauser Irneri. Predsednik Fundacije teatra, župan Roberto Dipiazza, bo določil datum prve seje, na kateri bo upravni svet izvolil novega superintendanta, ki bo nasledil dosedanjega Armanda Zi-

mola. Tako Bobbio kot Kralju je sam minister za kulturne dobrine Francesco Rutelli sporočil, da sta bila imenovana v tržaški gledališki organ. Gotovo je izbira pogojena tudi od sedanjih političnih okoliščin. Kandidaturo Orazia Bobbia je namreč podpirala Marjetica, Kralja pa je predlagal deželni odbornik za kulturo Roberto Antonaz.

"Povedati moram, da jemljem to imenovanje z osebnega vidika kot veliko čast", nam je povedal ravnatelj Glasbene matice, Bogdan Kralj. "V zadoščenje mi je predvsem zaradi dela, ki

sem ga doslej opravil: imenovanje v upravni svet gledališča Verdi si razlagam zato tudi kot nagrado za trud, ki sem ga v vseh teh letih vložil na glasbenem področju. Veseli me tudi dejstvo, da sem obenem tudi prvi Slovenec, ki ga je minister imenoval v tako ustanovo."

Gotovo je za Kralja še presenetljivo, da bi govorili o dejanskih načrtih novega upravnega sveta. Ravnatelj GM pa ima jasno pred seboj, katerim smernicam bo pri svojem delovanju v upravnem svetu sledil. "Križa gledališča Verdi ni zgolj finančne narave, četudi je ta res zaskrbljujoča: gre predvsem za vsebinsko krizo gledališča kot takega in to bo treba na kakšen način rešiti. Mislim namreč na bolj tesno sodelovanje med Trstom in njegovim zaledjem, kar pomeni obenem pridobitev novih abonentov iz bližnje okolice: iz dežele, pa tudi iz Sežane,

Nove Gorice in s Koprskoga. Želel bi, da bi podkrepili tudi sodelovanje z ostalimi opernimi hišami, predvsem z ljubljansko, s katero sem v vseh teh letih vzpostavil dobre odnose. Podcenjevati ne gre niti ideje glede sodelovanja s tovrstnimi kulturnimi ustanovami na Avstrijskem kot tudi ne možnosti za vzpostavljanje skupnih produkcijskih načrtov. Upam, da v tej novi funkciji ne bom imel večjih težav in da bo moje sodelovanje z gledališčem Verdi prineslo Glasbeni matici še večji ugled, kot ga je imela doslej."

Igor Gregori

Po prenovitvenih delih odprli progo

Openski tramvaj ponovno na poti od Opčin do Trsta

"In tudi tramvaj wpm'ski se j rodu frakass'won...." Tako lahko nekako zapišemo začetek besedila starodavne tržaške pesmice, ki slavi enega svojih najpomembnejših 'otrok', ki ob Mi-

stih mesecih mirovanja je priljubljeno tržaško vozilo spet operativno. Več kot leto dni so namreč trajala popravila, ki so obnovila tako posamezne tramvaje, kot tudi progo od Trsta do Opčin: posodobili so

mo so delavci vložili v obnovo tržaško postaje in openske remize. Postaja na trgu Oberdan se je v ponedeljek, 24. julija, predstavila

zgodovine in pomemben element današnje turistične ponudbe. To so poudarili vsi predstavniki oblasti - od tržaškega župana Roberta Dipiazza, občinskega odbornika za javna dela Franca Bandellija,

Foto Kroma

ramarskem gradu, Orjaške jame pri Briščkih in kavarne San Marco velja za najpomembnejšo turistično zanimivost našega mesta in okolice. Openski tramvaj tako spet drvi in bremza in drvi gor in dol po Škorklji. Po štirinaj-

tako tračnice in stranske kolice, prehode za avtomobile; tradicionalni voz oranžne barve, ki je na začetku ul. Commerciale 'drsal' tramvaj do Škorklje je zamenjalo sodobnejše sredstvo, ki ima isto barvo kot tramvaj. Največjo vne-

Foto Kroma

številnim ljubiteljem tržaškega vozila v novi preobleki, tako da sam trg v mestnem središču pridobi vse bolj očesu prijetno podobo: nanovo so namreč tlakovali pod, obnovili so tudi majhno stavbo, v katero bosta v kratkem ponovno nameščeni časopisni kiosk in barček. Skupni strošek za obnovo tržaškega tramvaja je znašal preko sedem milijonov evrov. Gotovo so bile krajevne oblasti, ki so strošek krile, zadovoljne, da je do obnove prišlo, saj je tramvaj sestavni del tržaške

do pokrajinske odbornice za javna dela Ondine Barduzzi, deželnega odbornika za delo in izobrazbo Roberta Cosolinija ter predsednika podjetja Trieste Trasporti Daria Ficherja -, ki so bili prisotni na odprtju obnovljene proge na trgu Oberdan. Prisotni so nato po nastopu godbe od Korošcev stopili na vagon št. 405 in se v veseli družini odpravili do Opčin, kjer je prisotne v prenovljeni remizi že čakala zaku-

IG

Še en poklon goriškemu slavčku Klub prijateljstva na Vrsnem

Čakala nas je še pot do pokopališča in cerkve Sv. Lovrenca, kjer je po lastni želji pesnik pokopan poleg staršev. Simon Gregorčič je namreč pred sto

leti zaključil svojo življenjsko pot v Gorici. Z avtobusom smo se z Vrsna spustili do naselja Smast. Od tod se do Sv. Lovrenca vzpenja pot, ki je primerna za avtomobile, ne

pa za avtobus. Sonce je že kar pripekalo, zato si nismo upali vsi peš na pot, čeprav ni dolga. Z vrha pri Sv. Lovrencu je čudovit pogled na gore, planine in doline, so znali povedati tisti, ki so dospeli do pesnikovega groba. Vera Puntar Bizjak je prinesla iz Trsta šopek rdečih nagljev, g. Adrijan Rustja pa je tu recitiral nekaj Gregorčičevih poezij. Naj se mu tudi tu zahvalim v imenu izletnikov

in v imenu Kluba prijateljstva. Nadaljevali smo pot proti Drežnici, kjer nas je čakalo kosilo, pa tudi zanimiva cerkev. V nas je odmeval verz, vklesan na spomenik na Gregorčičevem grobu: Naš čolnič pogube otmimo! Zato da ta čolnič, v katerem je narodič naš, ne izgine v morju sovražne tujine.

/konec
Nada Martelanc

Trstu, tel. 040 365473, in pri g. Jožetu Markuži, tel. 040 229166.

TRŽAŠKA POKRAJINA Obisk generalnega konzula Jožeta Šušmelja

Spodbujanje razvoja čezmejnega območja

Novi politični tok pri upravljanju tržaške pokrajine je očiten v prizadevanju predsednice Marie Terese Basse Poropat po vse večjem sodelovanju s sosednjo slovensko državo. To je bilo namreč povedano tudi po sestanku, ki sta ga Poropatova in konzul Jožeta Šušmelja. Glavna smernica srečanja kaže namreč željo po spodbujanju kulturnega in gospodarskega

razvoja čezmejnega območja. Tako generalni konzul kot Poropatova in Godina so bili namreč mnenja, da je treba teritorij ovrednotiti na

podlagi njegovih številnih značilnosti: ravno zato bo odslej steklo več pobud, med katerimi je gotovo najpomembnejše srečanje

med tržaško pokrajino in čezmejnimi občinami, ki ga aktivno podpira slovenski konzulat v Trstu s ciljem po izdelavi skupnih načrtov, ki lahko tudi koristijo morebitno podporo finančnih sredstev Evropske unije.

Tako složno načrtovanje je namreč neobhodno potrebno tudi v vidiku razvoja evroregije. Predsednica pokrajine in konzul Šušmelj sta tako storila pomemben korak v smeri krepitve politike sodelovanja pri načrtovanju strategij za trajnostni razvoj skupnega področja. Vsaka komponenta bo morala na podlagi svojih pristojnosti nadaljevati po tej poti, ki je bila do pred kratkim – se pravi do zadnjih pokrajinskih volitev – skorajda nepojmljiva.

Foto Kroma

IG

Obvestila

Duhovne vaje za žene in dekleta bodo v Domu blagrov (Le Beatitudini) nad Trstom od ponedeljka, 21., do srede, 23. avgusta. Vodil jih bo znani p. dr. Leopold Grčar z Brezj. Informacije in prijave: tel. št. 040209409 (Jež) in 04043194 (Martelanc).

Vabimo vas na romanje z Novim glasom v Rim od 11. do 15. septembra letos. Potovali bomo z avtobusom. Program predvideva obisk najvažnejših rimskih bazilik in spomenikov, obisk groba papeža Janeza Pavla II. in po možnosti ogled kapele Odrašenikove Matere. Zagotovljena je celotna oskrba. Vpisovanje se zaključuje 10. avgusta. Akontacija ob vpisu 150,00 evrov, preostali znesek pa je treba poravnati do 31. avgusta. Vpisovanje in informacije na Novem glasu v Gorici, tel. 0481 533177, v

Darovi

V spomin na Matijo Hrvatina daruje Boži Kocjančič 10,00 evrov za svetoivanski cerkveni pevski zbor.

Namesto cvetja na grob Mariji Čufar darujeta nečaka Amalija in Franc z družinoma 60,00 evrov za cerkev v Bazovici.

V spomin na pokojne daruje Vida Renčelj 20,00 evrov za cerkev v Bazovici.

Boris Žerjal daruje 10,00 evrov za cerkev v Bazovici.

Ob smrti Marije Čufar darujejo Mesarjevi 50,00 evrov za cerkev v Bazovici.

Namesto cvetja na grob Mariji Čufar daruje Zdenka Totnova 20,00 evrov za cerkev v Bazovici.

Ob obletnici smrti dragega očeta Angela Župančiča daruje hči Eda z družino 20,00 evrov za cerkev v Bazovici.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

obvešča udeležence letošnjega seminarja, ki so se prijavi za avtobusni prevoz v Čatež, v nedeljo, 6. avgusta, da bo avtobus z Opčin izpred Marijanišča odpotoval ob 14. uri, izpred cerkve v Bazovici pa ob 14.30.

Družbeno politično društvo Edinost

Peticija o zaščitnem zakonu v italijanskem parlamentu

Peticija o popravkih k nekaterim členom zakona za zaščito slovenske manjšine v Italiji iz leta 2001, ki jo je aprila predložilo družbeno politično društvo Edinost iz Trsta, je bila na seji italijanskega senata predstavljena 11. julija, na seji poslanske zbornice pa 17. julija. Kot so v soboto sporočili iz društva Edinost, bodo o peticiji sedaj razpravljale pristojne komisije obeh domov italijanskega parlamenta. Peticija, ki jo je društvo Edinost predložilo 25. aprila, predlaga dopolnila, popravke in spremembe k nekaterim členom zaščitnega zakona. Gre za člene, ki obravnavajo

določanje ozemelskega obsega izvajanja zakona, rabo slovenskega jezika v javni upravi in v izvoljenih telesih, javne napise in toponime, vprašanje olajšanja izvolitve kandidatov iz vrst manjšine v senat in poslansko zbornico ter končne določbe. Peticija vsebuje tudi predlog uvedbe novih členov o vprašanih preprečevanja in zatiranja pojavov nestrpnosti in nasilja nad pripadniki jezikovnih manjšin ter spremembo člena, ki obravnava vprašanje tolmačenja zaselkov. O peticiji bodo sedaj razpravljale prva komisija poslanske zbornice, ki je pristojna za ustavno vprašanja, ter prva in sedma

komisija senata, ki sta pristojni za ustavne zadeve, zadeve predsedstva vlade in notranjih zadev, splošno ureditev države in javne uprave oz. za javno šolstvo, kulturne dobrine, znanstvene raziskave, predstave in šport. Iz društva Edinost so še sporočili, da so v četrtek, pred srečanjem predsednika italijanske republike Giorgia Napolitana s krajevnimi upravitelji iz Furlanije-Juljske krajine o pripravah na pravno srečanje predsednikov Italije, Slovenije in Hrvaške, na italijanskega predsednika naslovilo odprto pismo o tem, kako naj bi izgledalo iskreno dejanje sprave s Slovenijo. To bi moralo po mnenju društva Edinost potekati v državnem zboru v Ljubljani.

V sporočilu, ki ga je podpisal Samo Pahor, so poudarili, da bo vsaka pravna slovesnost izpadla "kot roganje, norčija ali sleparija", če ne bo prej slovenski manjšini v Italiji zagotovljena vsaj najnižja stopnja varstva, ki izhaja iz razsodb italijanskega ustavnega sodišča iz let 1982, 1992 in 1996. V Evropi pa je v običaju spravno dejanje, ki ga predsednik države napadalke opravi pred parlamentom države žrtve napada s tem, da se opraviči za storjeno zlo. Prihodnost bo pokazala, ali je predsednik italijanske republike zmožen zavzeti uravnovešeno stališče in opraviti pravno dejanje v DZ v Sloveniji. Društvo Edinost je prepričano, da predsednik Slovenije, ki ima v 5. členu ustave zapisano skrb za Slovence v zamejstvu, ne bi smel sprejeti nobenega drugega pravnega dejanja.

IG

Grajski objekt Sv. Justa / Obnovitveni načrti

Dodatna privlačna točka za turiste

Samostreli in meči razno raznih vrst, kopje in samokresi ter puške z okrašenimi lesenimi držaji so ponovno na ogled v prenovljenih prostorih orožarne gradu Sv. Justa. Grajski kompleks je namreč že vrsto let deležen temeljitih obnovitvenih posegov. Zadnja korenita obnova tržaškega gradu je bila v davnih tridesetih letih prejšnjega stoletja. Zato je bila vsota 7,5 milijonov evrov nadvse potrebna, da bi gradu povrnil njegov nekdanji čar, predvsem pa, da bi ga posodobili z novimi napravami. Obnovitvena dela so namreč začeli pred tremi leti. Doslej so obnovili notranjščino gradu, v prihodnje pa bodo poskrbeli tudi za zunanjščino: odgovorni trdijo, da bodo do konca leta nanovo tlakovali 'Vojaško ploščad' (piazzale delle Milizie), nadomestili zastarela vrata z novimi lesenimi inčanicami; namestili bodo tudi tri dvigala, ki

bodo povezovala glavno ploščad s spodnjima. Ko bodo dela dokončana, bodo delavci pričeli z obnovo zunanje zidovja, obenem bo tudi vinoteka La Bottega del Vino, ki se nahaja tudi v grajskem objektu, gostila svoje stranke

v prenovljenih prostorih. Stroške za obnovo gradu Sv. Justa je krila tržaška občina. Njeni upravitelji, z županom Dipiazza na čelu, so zato med otvoritvijo grajske orožarne ponosno razmišljali o tem, kako bo prenovljeni grad postal za turiste še bolj privlačen kot nekoč. Tako župan kot njegovi odborniki so občudovali vojaške eksponate iz 18. in 19. stoletja, umetniške slike in skulpture. Pomembna je obenem tudi obnova gotske kapele sv. Jurija, Caprinove dvora-

ne in obrambnih hodnikov. Omeniti gre tudi nove prostore, ki se bodo v stolpiču uporabljali razstavne namene. Ravnatelj mestnih muzejev Adriano Dugulin je tudi poudaril, da bo poslopje odprto z bolj spremenljivim urnikom: med aprilom in septembrom bo namreč odprto od 9. do 19. ure, od oktobra do marca pa bo orožarna na ogled od 9. do 17. ure. Cena vstopnic bo 2 evra, všteta je še vstopnica za obisk sosednjega lapidarija.

IG

Foto Kroma

Nočni avtobus bo vozil do septembra

Načrt Overnight, se pravi ponudba brezplačnega avtobusa od Trsta do Sestljana, na katerem je prisoten tudi ekipa operaterjev, ki je zadolžena za to, da seznanja mlade, kako preživljati sobotne večere in noči brez nepotrebnih nevarnosti, se ne bo sklenil 12. avgusta, kot je bilo predvideno. Pobuda je namreč žela velik uspeh. Pristojni pri tržaški pokrajini so se zato z ostalimi parterji odločili, da bo nočni avtobus Trst - Sestljana vozil do 9. septembra. Mladi se bodo tako lahko nemoteno peljali do Sestljana 19. in 26. avgusta in 2. ter 9. septembra. Avtobusi odpotujejo s Trga Oberdan ob 22.30, opolnoči, ob 1.30 in ob 3. Iz Sestljana pa se proti mestu vračajo ob 23.15, ob 24.45, ob 2.15 in 3.45.

Deželni svet / Fotografiska razstava

Svet in ustvarjalnost Tine Modotti

Foto IG

Potem ko je Tina Modotti leta 1942 vekomaj zatislila oči zaradi posledic srčne kapi, je čilski pesnik Pablo Neruda njej posvetil pesnivet. To lahko preberemo pred vhodom dvorane deželnega sveta, saj imamo poezijo Nobelovega nagrajenca kot uvod v razstavo, ki obiskovalca pospremi v obsežno ustvarjalno delo fotografije furlanskega rodu. Razstava, ki nosi naslov Tina Modotti. Una fragil vida je nastala na podlagi sodelovanja dežele Furlanije-Juljske krajine in združenja Cinemazero. Preko sedemdeset fotografij, posnetih v črno-beli tehniki, priča o bogati kulturni in rahločutni razsežnosti njenega srca. Na ogled so fotografije, ki sodijo v čas, ko je Modottijeva ustvarila večino svojega opusa, to je od 1923 do 1930. Med temi so tudi portreti fotografije, ki jih je posnel Edward We-

ston, priznani ameriški fotograf, ki je z Modottijevo delil tudi del njene burne življenjske pustolovščine.

Delo in življenje sta se v Tini Modotti globoko prepletali. Avtor fotografije postavitve, arhitekt Gianni Pignat, je razstavo zasnoval tako, da se obiskovalca zlahka poglubi v milje, ki ga je Modottijeva doživljala in docela sprejela na ameriški celine, kamor se je preselila z družino na začetku prejšnjega stoletja. Prikazani so namreč drobni prizori iz vsakdanjega življenja v Mehiki, več je tudi posnetkov, ki pričajo o njeni politični angažiranosti v prid ženske, osebne in politične svobode. Modottijeva je v svojem ustvarjalnem življenju posnela okrog tristo fotografij, ki jih povečini hranijo po arhivih v ZDA. Tržaška razstava bo na ogled do konca septembra.

IG

Ruska kapelica pod Vrščem

Slovesnost ob Ruski kapelici potrdila dobre odnose

Konec tedna so zaznamovale slovesnosti ob 90-letnici Ruske kapelice pod Vrščem, ki so vrhunec dosegle z nedeljsko slovesnostjo v spomin na ruske vojne ujetnike, ki jih je med gradnjo ceste čez Vršič leta 1916 zasul snežni plaz. Več slovenskih in ruskih visokih predstavnikov, med njimi premier Janez Janša, je na spominski slovesnosti kapelico označilo za simbol rusko-slovenskega prijateljstva. Ob obletnici kapelice so v nedeljo preimenovali del ceste na Vršič, ki odslej nosi ime Ruska cesta.

Ob kapelici, ki so jo v spomin na tragično preminule tovariše leta 1917 zgradili ruski vojni ujetniki, se je zbralo več kot tisoč ljudi, med njimi visoki politični in gospodarski predstavniki ter cerkveni dostojanstveniki iz Slovenije in

sep Borrell.

Janša je v govoru na slovesnosti dejal, da množična udeležba na proslavi dokazuje, da je spomin na tragično preminule ruske vojske še živ in da je Ruska kapelica postala simbol prijateljstva

Slovenija tudi kot članica Evropske unije prizadeva za poudarjanje in ohranjanje svoje nacionalne identitete, katere del je slovanstvo. Janša je izrazil prepričanje, da bodo odlični dvostranski odnosi z Rusijo med drugim prispevali k uspešnemu predsedovanju Slovenije EU v prvi polovici leta 2008. Slednje bo po njegovih besedah izjemna priložnost za predstavitev Foruma slovanskih kultur in dosežkov njegovih članic evropski javnosti. Mironov pa je izpostavil velik pomen ohranitve slovanske kulture v času globalizacije.

Mironov, ki je v nedeljo končal štiridnevni uradni obisk v Sloveniji, je izrazil hvaležnost Slovencem, ker so po prvi svetovni vojni zbrali posmrtno ostanke ruskih vojakov in jih pokopali v skupno grobnico, nato pa spomin nanje ohranjali s skrbjo za kapelico. Občini Kranjska Gora je v zahvalo za ohranjanje kapelice v imenu ruske delegacije podaril ikono odrešenika v slavi ter križ. Del spominske slovesnosti pod Vrščem je bila tudi pravoslavna liturgija, ki jo je vodil visoki predstavnik ruske pravoslavne cerkve, član sinode Filaret. Slednji je izpostavil predvsem pomen spomina na dogodka v prvi svetovni vojni. Kapelica, ki so jo v spomin na

svoje tovariše, ki jih je zasul snežni plaz, leta 1917 zgradili ruski vojni ujetniki, je bila s skupnimi močmi obeh vlad lani prenovljena. Ob njej so uredili spominski park, v znak spoštovanja do tragično preminulih ruskih vojakov pa so v skladu z odločitvijo, ki jo je vlada sprejela 21. junija, del ceste iz Kranjske Gore do Vršiča v nedeljo preimenovali v Rusko cesto.

Minister za promet Janez Božič je odprtje ceste označil kot "nov kamenček v mozaiku dobrega sodelovanja med Slovenijo in Rusijo". Ruski veleposlanik Mihail Vanin pa je ob odprtju ceste mimo kapelice poudaril, da spomin na vojake, ki so gradili cesto, povezuje naroda že več desetletij. Preimenovanje v Rusko cesto je po njegovem mnenju "pravično". Odslej, ko se bo cesta imenovala Ruska, se bo vse več ljudi pozanimalo o njenem nastanku in tako se bo ohranil spomin, je še menil ruski veleposlanik.

Pred odprtjem ceste sta predsednik DZ France Cukjati in predsednik Evropskega parlamenta Josep Borrell v izjavi za medije ob kapelici izpostavila, da želi Borrell z današnjim obiskom izpostaviti povezanost celotne Evrope glede spomina na prvo svetovno vojno. Čeprav Rusija še ni v EU, je spomin na padle ruske vojske ujetnike za Evropo prav tako pomemben, je poudaril Borrell.

Spominski slovesnosti ob kapelici je sledila zabava v Kranjski Gori, s katero so se končale prireditve ob 90-letnici kapelice, ki so se začele v petek in so potekale v Ljubljani in Kranjski Gori. Prireditve so se začele v petek v Ljubljani z nastopom Kubanskih kozakov. Dogajanje so popestrili tudi ruski gardisti, ki so se v soboto predstavili v Ljubljani in Kranjski Gori. V Kranjski Gori je bila poleg nastopa Kubanskih kozakov in gardistov v soboto še ekumenska maša, na kateri so sodelovali katoliški in pravoslavni duhovniki.

Pošta Slovenije je ob 90-letnici Ruske kapelice izdala priložnostno dopisnico z natisnjeno znamko, pripravili so tudi posebno polnletno vina.

Maja Cerkovnik (STA)

O slovenščini na Trbižu

Vse ima svoj čas....

Vse ima svoj čas pod nebom, pravi Pridigar. In res, pride čas setve in košnje, čas veselja in žalosti, skratka: nič novega ni pod soncem.

V teh vročih poletnih dneh pa kljub temu lahko beležimo celo vrsto dogodkov, a kljub temu bi lahko vsem na rob pripisali omenjeno trditev, da ni nič novega pod soncem. In vendar nekaterim stvarim pa vsekakor ne moremo avtomatično dodati omenjenega stavka v razlago. V Kanalski dolini so minuli konec tedna na glavnem trbiškem trgu ter znotraj prostorov županstva poudarili s festivalom, da je tudi slovenščina jezik tega prostora. Da je do tega prišlo prav na Trbižu, je dokaz, da je tudi v naši deželi možno uresničiti zakona, kot sta 482 in deloma tudi 38. Nemogoče je pač mogoče ali pa je to stvar (nenapisane) politične volje oz. zavesti, da skupnosti, ki živijo na določenem ozemlju, imajo iste potrebe in torej pravice? Zavest o skupnem teritoriju predpostavlja tudi priznanje drugega kot enakopravnega subjekta. Kanalska dolina je svojo večnarodno in večjezično podobo znala ovrednotiti tudi z ustanovitvijo posebnega urada za manjšinske skupnosti in mednarodno sodelovanje, na šolskem področju pa je učenje tako slovenščine kot furlanščine in nemščine nekaj povsem sprejete. Dejstvo, da obiskujejo večjezične šolske ponudbe v Kanalski dolini tudi otroci iz bližnje Koroške, je še dodatno priznanje prizadevanjem tako občinskih politikov na Trbižu kot nasploh "civilni družbi", če lahko uporabimo ta večkrat zlorabljeni pojem.

V bližnji Koroški se prav na osnovi pojma "volje ljudstva" prezirajo mednarodne pogodbe, razsodbe ustavnega

sodišča ipd. Vprašanje postavljanja tabel je postala stvar bolj ali manj odkritega barantanja med večino in manjšino. Poudarjanje v koroških medijih, da obstajajo "dobri" Slovenci, ki naj bi poenostavljeno bili tisti, ki so pripravljani na kompromis, ter "hardlinerji", ki so seveda proti temu, pa postavlja na glavo omenjeni pojem, da so vse skupnosti na določenem teritoriju pravzaprav enakopravne. Slovenci na Koroškem naj bi ne smeli torej imeti svojega – pa čeprav negativnega in odklonilnega – mnenja do zadev, ki se jih dotikajo? Ali je volja ljudstva le enosmeren pojem?

V nedeljo, to je na isti dan, ko so na Trbižu še vedno slavnostno predstavljali slovenščino, so na Radišah na Koroškem praznovali Kmečki praznik, ki ga priraja Skupnost južnokoroških kmetov. Tudi tokrat so se praznika udeležili člani Kmečke zveze iz naših krajev ter s tem potrdili, da zavest o skupnem prostoru presega tudi meje. Prav na podlagi takih izkušenj je prišlo v zadnjih letih do vedno večjih sodelovanj tudi na tej ravni, tako da je bil v Radišah govor tudi o medmanjšinskem sodelovanju tudi na tem specifičnem področju, ki je vitalen za ohranjanje ne le teritorija, ampak tudi ljudi, ki živijo na tem področju.

V nedeljo pa je potekalo še drugo srečanje, in sicer "epohalni" obisk KHD-ja v Sloveniji na t.i. slovensko-koroškem prazniku. Do zamisljivega naj bi prišlo med preverjanjem možnosti za kompromis v t.i. Karnerjevi skupini. Poleg vodstva KHD-ja se je na praznovanje odpravil predsednik ZSO Marjan Sturm.

Prazniki in praznovanja, pa čeprav nehoti, nas vseeno silijo tudi k razmisleku...

Peter Rustja

Rusije. Pokroviteljstvo nad tradicionalno slovesnostjo je prevzel premier Janez Janša, rusko delegacijo je vodil predsednik zgornjega doma ruskega parlamenta, sveta federacije, Sergej Mironov, častni gost pa je bil predsednik Evropskega parlamenta Jo-

med ruskim in slovenskim narodom. Ruska kapelica je svojevrsten opomin, ki nas opozarja na nesmiselnost vojne in kot takšna je po besedah premiera tudi pomemben simbol procesa zблиževanja med evropskimi narodi. Premier je ob tem izpostavil, da si

Zgodba

Sončnica na sliki

Bila je stara kmečka hiša z lesenimi podi in kamnitimi stenami. Okna so bila majhna in svetla, sobe tople in prijazne, pohištvo leseno. Čisto na koncu hiše je bila najlepša in največja soba: okno je gledalo na vrt, v kotu je bila velika, zelena lončena peč, na steni nasproti okna pa je bila slika s sončnico.

Slika je bila velika, večja kot okno, ki je gledalo na vrt, in sonce, ki je vsako jutro z

isto radovednostjo pokukalo skozenj, se je bahavo zrcalilo v naročju velikega rumenega cveta.

"Dobro jutro, spoštovana gospa sončnica," se je sonce igralo s cvetko, ko jo je pozdravljalo. Vsak dan je navsezgodaj budilo hišne prebivalce in jih klicalo v življenje.

"Kako pa kaj danes, rumena kraljica? Poglej me no, kako sem svetlo in toplo. Veliko dežel sem prepotovalo, videlo sem najlepša mesta tega sveta in osvetlilo vrhove najvišjih gora. Zrcalilo sem se v jezerih in oceanih, božalo čela otrokom in starcem z vseh celin. No, sončnica, rumena zvezdica mojih sanj, pogledaj me, lepo te prosim, samo enkrat me pogledaj in pripovedoval ti bom o najlepših poteh in o najbolj drznih sanjah."

Ampak sončnica ni slišala, bila je gluha na vse prošnje in na najlepše pripovedi, trmasto je sklanjala zlato glavico in nemo strmela v preprogo na tleh.

Sonce ni imelo časa na pretek, da bi se pogovarjalo z rožo. Vsak dan je moralo prehoditi pot, ki je bila dolga in

naporna: premražene ptice so ga čakale, da bi poletele v nebo. Žalostni obrazi so hrepeneli po njem, da bi med žarki našli nasmeh, drevesa so si želela njegove toplote, da bi poganjala brstje, utrujen ga je čakal starček, da bi sedel na prag in se ogrel. In ni bilo časa, da bi spregovorilo s sončnico in razumelo njeno neizmereno žalost.

Rožica je živela samo za tisti trenutek, ko je žarek pogledal v njeno osamljenost, ko je sonce pobožalo sobo, ko je vanjo vstopilo z vonjem pomladi in prineslo s seboj hrepenenje po sanjah. Vsak dan ga je čakala sončnica, ampak včasih sonca ni bilo, ker so nebo zastrli oblaki, ker so ljudje spustili zavese in zaprli okno, ker je zunaj grmel in deževalo, kot bi kazalo na sodni dan. Včasih sonca ni videla po cele tedne. In tedaj ga je najbolj ljubila.

Sončnica je bila žalostna, vsak dan bolj žalostna. Ko so pozimi zakurili krušno peč in je njena blagodejna toplota segala do slike, se je spominjala žarkov, ki so jo božali. In žalostno je vzdihovala.

"Joj, zakaj pa tako jokaš in vzdihuješ?" jo je vprašala prasketajoča peč, ko je videla, da ji ne bo uspelo ogreti premražene srca.

"V sonce sem se zaljubila," je potožila sončnica. "Vsako jutro gre mimo

okna in me nagovori, toda samo za trenutek in že mora mimo mene. Jaz pa sem v knjigi, ki leži na polici prebrala, da ni so vse sončnice samo naslikane na platnu. Sončnice so, ki rastejo na prostranih travnikih, svobodno dvigujejo glave v nebo, kljubujejo vetru in se ves dan, od jutra do večera spogledljivo ozirajo za soncem. Nebo nad ravnino je tako modro in široko, da lahko sonce ves ljubi dan potuje po njem. Nikjer ni oken, niti lesenih podov in debelih sten, samo veter in sonce sta in v poletju se rojevajo sanje. Tam hočem zacveteti. Postati hočem prava sončnica in ljubiti sonce od jutra do večera.

Peč se je zamislila, smilila se ji je cvetka in ni je znala potolažiti. Vseeno je spregovorila: "Veš, lepo je, kar pripoveduješ, ampak sončnice na prostranih ravninah cvetijo eno samo poletje. Potem pride jesen in sonce zakrijejo oblaki. Pod udarci mrzlega vetra in pod težo prvega snega klo-

nejo druga za drugo rumene cvetke. In v meglenem jutru usahne najlepša ljubezen. Ti pa si sončnica na platnu in nikoli ne boš usahnila: pred seboj imaš tisoče in tisoče poletij."

Ampak cvetki ni bilo mar za poletja v temi. Ni ji bilo dovolj sanjati o dotiku sončnih žarkov. Hotela je videti modro nebo in ljubiti sonce sredi prostranih ravnin.

Nekega dne, bilo je na začetku pomladi, je njeno žalost razumel veter. Bilo je zjutraj, ko je bilo okno odprto in je bil veter mlad in radoveden, da ni pozabil pogledati v sobo s krušno pečjo. Ko je zagledal sončnico na sliki, ga je tako prevzela njena lepota, da je za trenutek postal in prisluhnil njeni tožbi.

Sončnica je bila tega dne najbolj žalostna in brez moči je sklanjala solzno glavico. Veter se je nasmehnil, poigral se je s sliko in jo zazibal: "Nikar ne joči, prelepa rožica! Vem, kako lepe so tiste ravnine, ki jim ni videti konca, vem, kako modro je nebo, ko se zazreš vanj. Če hočeš, ti lahko pomagam." In sončnica se odgovoriti ni utegnula, že je veter zapihal s tako močjo, da se je stresla velika soba, sliko je odtrgalo s stene in treščilo na tla, da se je steklo razbilo na tisoče drobnih koščkov. In tedaj je bila sončnica prosta. Veter jo nežno dvignil od tal, vzjel jo je v svoje veliko naročje in jo ponese skozi okno mimo tesnega dvorišča. Dvignil jo je da-

leč nad stare kmečke hiše in z njo poletel do prostranih ravnin, kjer jo je čakalo sonce. In sončnica je zacvetela v vsej svoji lepoti. Ponosno je dvignila glavo, se spogledljivo nastavljal sončnim žarkom, se zibala v vetru z dvignjeno glavico in se smejala soncu od jutra do poznega večera. Na jesen, ko je prva slana padla na prostrano ravan in so sonce premagali oblaki, je tudi sončnica trudno klonila težko glavo, toda samo za kratek čas. Zgodaj spomladi je na travniku, kjer je usahnila rožica, poglano na desetine majhnih sončnic z rumenimi glavicami. Ponosno in veselo so rasle v poletje. Priklanjale so se vetru in pticam kradle sanje. In ljubile so sonce.

Suzi Pertot

Kljub veliki suši in gozdnim požarom politika ne miruje

V predlogu vladne resolucije za razvoj 34 velikih projektov

Po izkušnjah pisca tega prispevka nikoli ni bilo čisto res, da je poletje čas tako imenovanih "kislih kumaric", ker naj bi tedaj ne bilo veliko dogodkov, primernih za uvrstitev v javno kroniko. No, letos pa je bilo v času oddiha, počitnic ali dopustov, kot sta poletna meseca julij in avgust, izredno veliko najrazličnejših dogodkov, ki so vzburljivo javnost in politike. V Sloveniji je vse najbolj prizadela velika suša, ki so jo spremljali gozdni in drugi požari, vročina, ki jo večina ljudi težko prenaša, pa seveda škoda v kmetijstvu, saj je letošnji pridelek marsikje v Sloveniji povsem uničen. Največji požar je nekaj dni trajal na Krasu, na območju Komna, ter do Trstelja nad Renčami. Zgorelo je okoli 710 hektarov gozdov in 240 hektarov drugih površin. Obnova uničenih površin oz. gozdov in nasadov bo trajala približno pet let in bo stala, kot ocenjujejo, nad dve milijardi dolarjev. Prizorišča požarov si je ogledala Marija Lukačič, ministrica za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, ki je zagotovila pomoč države za odpravo posledic požara. Suša je povzročila tudi veliko škodo v kmetijstvu na Vipavskem. Ministrica je ob tem prvič jasno in nedvoumno povedala, da ne vidi nobenih ovir za zgraditev na-

makalnega sistema na območju občin Ajdovščina in Vipava, s čimer bi šele zagotovili pogoje za obstanek sadjarstva, vinogradništva in živinoreje v omenjenem delu Vipavske doline. O obsegu in posledicah suše na Primorskem morda najbolj priča dejstvo, da je tam letos vsak dan izhlapelo tudi do sedem litrov vode iz kvadratnega metra tal. Tisti, ki so hoteli oz. želijo dopust preživeti na Hrvaškem, so zaskrbljeni spričo novic, da na nekaterih jadranskih otokih primanjkuje vode oz. da so v sosednji državi ugotovili več primerov nalezljivih bolezni prebavil. Sicer pa so se v Piranskem zalivu ponovile izkušnje iz prejšnjih let. Hrvaški ribiči trgajo mreže slovenskim ribičem, ki lovijo na območju, ki se ga hoče prilastiti Hrvaška. Slovenska policija naših ribičev ne štiti, kot je pasivna tudi na meji ob reki Dragonji, kjer v svoji znani vlogi nastopa Joško Joras. V notranji politiki pa je najbolj zaskrbljujoče širjenje polemik med predsednikom Slovenije dr. Janezom Drnovškom ter premierom, posameznimi ministri. Potekajo v javnih občilih in na spletni strani Gibanja (Drnovškovega) za pravičnost in razvoj. Državni poglavar obtožuje vladno oz. posamezne ministre, da ga ne obveščajo o

svojem delu in nasploh o stanju v državi, tako da je glede obveščevanja odvisen zgolj od sredstev javnega obveščanja. V kabinetu predsednika vlade pa poudarjajo, da dr. Janeza Drnovška obveščajo sproti, vsak dan in zelo podrobno o vsem, tudi o delovanju Slovenske obveščevalne varnostne agencije. Na zunanem ministrstvu pa so še dodali, da Urad predsednika države prejema vsak dan v povprečju 9,4 poročila predstavništva Slovenije v tujini, tako imenovanih depeš, in je torej obveščen o vseh zunanepolitičnih dejavnostih Slovenije. Hkrati opozarjajo, da državni poglavar o svojih potezah in dejavnostih ne obvešča vlade, da bi razne dejavnosti lahko potekale usklajeno. Predsednik vlade Janez Janša je v odzivih na neko kritiko državnega poglavarja pred nekaj dnevi dejal, da bi se moral ta odločiti, ali bo predsednik Gibanja za pravičnost in razvoj, ali pa predsednik vseh državljanov in državljanov Slovenije. Dr. Janez Drnovšek je rezko odgovoril: "Zakaj bi se moral odločiti med tem? Jaz enako mislim kot predsednik države in kot predsednik Gibanja." Polemika med dvema predsednikoma se širi in pogloblja, slovenska javnost tega ne obravnava, nekateri ustavni strokovnjaki me-

nijo, da je državni poglavar s svojimi enostranskimi potezami na mednarodnem prizorišču zlorabil oz. prekorajl svoje pristojnosti, utrjuje pa se tudi prepričanje, da Slovenija spričo polemik in obtoževanj med dvema predsednikoma izgublja ugled oz. verodostojnost v tujini. Vlada pripravlja poseben dokument, resolucijo o nacionalnih razvojnih projektih do leta 2023. Poudarja, da je tak dokument potreben, da bi Slovenija lahko napredovala in uspevala v mednarodnih okoljih, v tako imenovanih globaliziranih svetov. V omenjenem obdobju bi uresničili 34 nacionalnih razvojnih projektov, enakomerno po vsej državi. Za njihovo izvedbo bo potrebno 26 milijard dolarjev. **Politične stranke izbirajo kandidate za lokalne volitve** Lokalne volitve jeseni bodo pokazale, kakšno je razmerje moči in vpliva med političnimi strankami. Pokazalo naj bi se, kakšna je trdnost sedanje vladne koalicije, in, ali je največja opozicijska stranka, LDS, premostila krizo. Stranke so že izbrale večino kandidatov za župane in svetnike občin, vendar večina imen še ni objavljena. Predsednik državnega zbora France Cukjati mora skladno z volilno zakonodajo lokalne volitve razpisati do 7. septembra, izvedene pa morajo biti do 5. novembra. **Marijan Drobež**

Kratke

Nadaljujejo se slovesnosti ob 100-letnici bohinske železnice

Po osrednji slovesnosti ob 100-letnici bohinske železnice, 15. julija, se prireditve ob jubileju nadaljujejo. V prejšnjih dneh so predvajali nekatere dokumentarne filme o značilnostih in pomenu omenjene železniške proge, v Solkanu pa predstavljali sloviti železniški most čez Sočo, ki je še zmeraj čudo svetovne arhitekture in prikaz sposobnosti graditeljev mostu. Prireditve ob 100-letnici zgraditve oz. odprtja proge bodo trajale do meseca novembra. Ob koncu tistega meseca bodo v Novi Gorici odprli razstavi fotografij in drugih dokumentov projekta transalpine oz. bohinske proge, foto kluba Žarek iz Sežane ter izvornih načrtov za gradnjo obravnavane železniške proge.

V slovenskih železnicah zagotavljajo skrb in prizadevanja za posodobitev proge in objektov ob njej, kar so prireditelji letošnjih

proslav tudi najbolj želeli in poudarjali. O pomenu in možnostih proge je na osrednji slovesnosti v Novi Gorici govoril tudi pokrovitelj slovesnosti, premier Janez Janša. O progi je v novi številki Nove proge, revije slovenskih železnic, objavil uvodnik dr. Jože Jurkovič, generalni direktor železnic. Zapisal je tudi naslednje: "Praznovanje ne pomeni konca zgodbe o bohinski progi, temveč le začetek novega poglavja. Velika zagnanost lokalnih skupnosti vse od Jesenec do Gorice in Sežane namreč obeta, da se bo o tej progi še slišalo. Proga bo lahko postala velika turistična možnost in privlačnost Slovenije. Ob razmišljanju o prihodnosti bohinske proge pa nikakor ne moremo mimo njene veličastnosti, njenega občudovanja z bujujočega poteka, ki jo po lepoti in drznosti trase postavlja ob bok najdrznejšim evropskim gorskim progam. Zaradi tega si bomo prizadevali, da bi proga prišla pod okrilje organizacije Unesco kot del svetovne dediščine, ker si bohinska lepota nedvomno zasluži."

"Igralnica ne sodi v Goriška Brda in na vse načine bom njen nastanek oviral"

Dr. Golja Trček odločno nasprotuje igralnici, ki naj bi jo odprli v okviru nastajajočega turističnega centra Neblo. Na območju nekdanje stražnice, tik ob mejnem prehodu z Italijo, naj bi skupina štirih poslovnežev zgradila hotel z 32 dvoposteljnimi sobami, restavracijo s 120 sedeži, kongresno dvorano s 110 sedeži in igralni salon z 200 igralnimi avtomati. Občina Brda je dovoljenje za gradnjo turističnega centra vključno z igralnico dala že konec septembra leta 2003. koncesijo za igralni salon pa je odobrila slovenska vlada. Zadeva z igralnico pa se zapleta. Briški obliki iger na srečo namreč, kot zapisano, ostro nasprotuje dr. Golja Trček, zdravnik v zdravstveni postaji na Dobrovi. Zoper namero se je pritožil na pristojni organ državne uprave, upravno enoto v Novi Gorici. Pri tem je neomajen in odločen, ko zatrjuje: "Nisem proti hotelu, nisem proti turističnemu centru v moji neposredni sosesčini, nasprotujem pa igralnici. Hazard v Goriška Brda ne sodi in na vse načine bom gradnjo igralnice oviral. Brici imamo možnost za kulinarčni turizem, za pokušnjo dobrih vin, za kulturni turizem, ne pa hazardiranje. Hazard prinaša kriminal, prostitucijo, mamila in tega pri nas ne smemo dovoliti. Tudi če s pritožbo na upravno enoto v Novi Gorici ne bom uspel, ne bom odnehal." Znani zdravnik v Brdih je v svojem nasprotovanju igram na srečo za zdaj še osamljen.

Rupel in metropolit Filaret o dialogu med verstvi

Zunanji minister Dimitrij Rupel se je ob robu spominske svečanosti ob 90-letnici postavitve Ruske kapelice pod Vrščicem (30. julija) sestal z metropolitom in patriarhalnim škofom Belorusije Filaretom.

Med drugim sta se pogovarjala o medverskem in medkulturnem dialogu. Minister je metropolitu povedal, da namerava Slovenija med predsedovanjem Evropski uniji leta 2008 veliko pozornosti posvečati tudi medkulturnemu dialogu in krepitevi dialoga med različnimi verstvi.

Kot so sporočili z zunanjega ministrstva, je Rupel metropolitu Filaretu dejal, da je Slovenija pripravljena gostiti morebitno ekumensko srečanje patriarha ruske pravoslavne cerkve Aleksija II. in papeža Benedikta XVI. Sogovornika sta poudarila tudi pomen Forumu slovanskih kultur. Strinjala sta se, da je imela zadnja širitev EU poseben pomen za slovanske narode, saj je EU prvič medse sprejela slovanske države. V tem smislu bo predsedovanje Slovenije v EU leta 2008 tudi izjemna priložnost za predstavitev foruma in dosežkov njegovih članic širši evropski javnosti. Prav tako lahko forum, ki vključuje tudi Belorusijo, pozitivno vpliva na izboljšanje trenutne politične napetosti med Belorusijo in Evropsko unijo. Kot je poudaril slovenski zunanji minister, si Slovenija želi sodelovati z vsemi slovanskimi kulturami, zato poskušajo, kjer je to mogoče, preseči politične napetosti, so še sporočili z MZZ.

Tokaj samo na Madžarskem

V Sloveniji točaj izločajo iz trgovin

Tisti vinogradniki v Goriških Brdih in v Vipavski dolini, ki pridelujejo vino vrste tokaj, so vznemirjeni in prizadeti. Po vstopu Slovenije v EU jih je Mi-

ni posameznih vin, upošteva je njihov izvor. Ob tem so omenjali zlasti sorto oz. blagovno znamko tokaj, vino, ki izhaja z istoimenskega območja na Madžarskem, ven-

tokaj različne označbe, v Furlaniji goje furlanske tokaje, pri nas v Brdih pa briški tokaj.

V Goriških Brdih so preprosto pričakovali, da bodo zadevo o izvornosti znamke rešili tako, da bodo tokaj preimenovali v -točaj. Vino s takimi oznakami so začeli ponujati v vseh slovenskih trgovinah. Toda nedavno je Kmetijska inšpekcija na pristojnem ministrstvu zahtevala, da se vina z omenjeno oznako točaj umaknejo iz trgovin oz. prodaje, da ne bi Slovenija prišla v spor z Madžarsko, ki ima edina, kot napisano, pravico do vina z imenom tokaj. Pridelovalci so dobili obvestila, naj pridejo po vina z oznako točaj, ki jih ne smejo več prodajati. Dobili bodo vrnjenih skupaj okoli 80 tisoč steklenic omenjenega sicer zelo kakovostnega vina. V Brdih zdaj ugotavljajo, kdo je kriv za zaplete in škodo, torej na čigav predlog ali pobudo so naziv tokaj preimenovali v točaj.

Vino iz trte tokaj bodo morali v

prihodnje poimenovati z enim od sprejemljivih imen iz tradicionalnega vinskega izbora belih sort. Del potrebne preusmeritve so že opravili v spodnjem delu Vipavske doline, kjer so nekdanji furlanski tokaj preimenovali v zeleni sauvignon. Vinogradniki in vinarski izvedenec Primož Plahuta iz Vipavske doline, v svojem delu Veliki vinski leksikon poudarja, "da tudi Slovenija štiti svoje vinske posebnosti, kakršni sta teran in cviček." V pregledu vinskih sort opisuje značilnosti raznih vrst tokajev, vendar opozarja, "da sorta tokaj izhaja iz vinorodnega področja in vinorodnega kraja na Madžarskem." V slovenskem Velikem leksikonu, ki ga je izdala založba Mladinska knjiga, pa je pod črko t, o tokaju zapisano: "Mesto na severovzhodu Madžarske, z nad 5.100 prebivalci. Stoji ob vznožju istoimenskega gričevja na desnem bregu Tise, blizu izliva reke Bodrog. Je središče vinogradniškega območja, kjer že od 13. stoletja pridelujejo znano belo vino, tokajec." O vinu tokajec, ali tudi tokaj, pa je v omenjenem leksikonu napisano: "Bela sorta vinske trte, ki daje suho rumeno vino milega in polnega okusa. Pravi tokajec izvira iz Madžarske." **M**

nistrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in živilsko industrijo opozorilo, da so v povezavi strogo zaščiteni nazi-

dar ga pridelujejo tudi v Sloveniji, največ v Goriških Brdih in v Vipavski dolini. Na obeh območjih ima

predlog ali pobudo so naziv tokaj preimenovali v točaj.

Prostor v naravnem okolju za prireditve na prostem Ob Goriškem muzeju v gradu Kromberk odprli amfiteater

V parku ob gradu Kromberk, kjer deluje Goriški muzej, so 25. julija slovesno odprli amfiteater (v grščini gre za gledališče okrogle ali ovalne oblike s stopničasto vzdigujočimi sedeži oz. temu podoben prostor) in lapidarij. Omogočal bo kulturne in druge prireditve na prostem, v okviru uresničevanja zamisli, da bi grad Kromberk postal še bolj turistično zanimiv. Omenjamo, da se bodo iz

gradu postopno izselile muzejske pisarne, zato se bodo v okviru tamkajšnjega kompleksa odvijale razstavna, pedagoška, promocijska, kulturna, koncertna in gledališka dejavnost.

V amfiteatru je na voljo 250 sedežev. Naložba je stala skupaj 82 milijonov dolarjev. Izvajali so jo med leti 2001 do 2006. Za investicijo je Mestna občina Nova Gorica prispevala 41 milijon

nov dolarjev, prav toliko, torej 41 milijonov dolarjev, pa je znašal prispevek Goriškega muzeja.

Ob otvoritvi je bil v amfiteatru koncert ansambla za renesančno glasbo in ples Cortesia. Ta družji glasbenike in plesalce, ki želijo skupaj enovito poustvarjati glasbo in plese iz obdobja evropske renesance.

Z raziskovalnim delom in s svojimi nastopi želi obuditi del evropske kulture ter v njej prepoznati in vzpostaviti odnos do lastne glasbene in plesne dediščine. **M**

Oblike celostnega zdravljenja in njihove vsestranske koristi

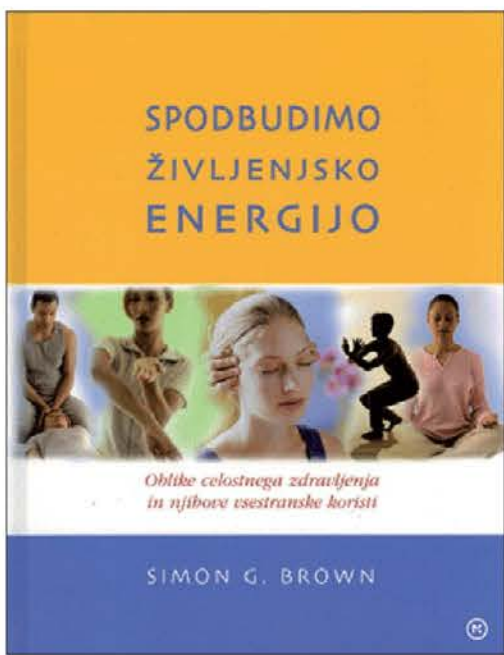
Spodbudimo življenjsko energijo

Življenjski energiji, hrani, pijači in vsakdanjem delu, uspehih in težavah govorimo in razmišljamo na vsakem koraku. Da bi sinhronizirano in pametno delali, ustvarjali in živel, pa so potrebni določena organiziranost, znanje in sistematičnost. Da bi lažje to dosegli, imamo na voljo knjigo, ki jo je napisal Simon G. Brown z naslovom Spodbudimo življenjsko energijo in je pred kratkim izšla pri založbi Mladinska knjiga v Ljubljani. Na 160 straneh večjega formata bomo spoznali energije »či«, ki se nanaša na um, telo, čustva in drugo.

Avtor nam v sliki in besedi prikaže, kako lahko združimo in izvajamo različne metode in vaje za uravnavanje življenjske sile »či«, na kateri temeljijo vsa holistična zdravljenja. Rdeča nitka v knjigi je omenjena energija, ki nas povezuje s svetom in skuša na razumljiv način vzpostavljati stike z okoljem in drugimi ljudmi. V knjigo je avtor vtikal obilico praktičnih vaj, načine meditacije in pozitivno naravnane taktike, da bi tako iz sebe naredili čim več.

Že na samem začetku se bo marsikdo vprašal, kaj je sploh ener-

gija »či«. Lahko rečemo, da nevidna elektromagnetna sila prežema vse v vesolju ter vzdržuje življenje in gibanje, povezuje nas z vsem. Avtor poudarja, da tej energiji na Kitajskem pravijo »chi« ali »qi«. Dejstvo je v tem, da ta energija

druga podrobnosti, kot so notranji in zunanji spodbujevalci do iskanja čakr s pomočjo njihala. Posebno pozornost je avtor posvetil spreminjanju notranje energije »či« s pomočjo uma. Tudi hrana je pomembna za jasne misli in seveda tudi čaji vplivajo na naš um. Za človeško telo je potrebno določeno osvoboditev, zdravljenje in čiščenje umskega prostora ter širjenje meja uma. Pri tem razmišljanju bomo spoznali metode za boljše spanje in obrede pred spanjem. Ravno tako bomo razmeroma hitro spoznali energijo »či« in čustva in ob tem ustvarjanju okolja za uspešno razmerje, ustrezno uglaševanje čakr itd. Lahko rečemo, da je omenjeni avtor znal na razumljiv in praktičen način zajeti nujnost, kako začutimo svoje energijsko polje, ga povežemo z energijskimi polji drugih ljudi in tako

prežema vse snovi in se pretaka skozi žive stvari na poti od ene bitnosti v drugo. Pri tem prenaša informacije podobno kot kri po žilah. Kot vemo, je človeško telo prepleteno z nenehno gibljivo energijo »či«, ki kroži po celicah, tkivih, mišicah in notranjih organih. O vsem tem nas avtor pouči v zaokroženih poglavjih z navedbo načel, terapije, orodja za uravnavanje energije »či« in številne

izboljšamo vse vrste razmerij. V knjigi bomo spoznali preproste načine spodbujanja prostega pretoka energije »či« za splošno zdravje in vitalnost. Bogastvo v knjigi je tudi v tem, da nam pojasni recepte za slastne jedi, ki nahranijo telo in dušo. Pri tem nas avtor popelje na možnosti, kako najti prave načine enodnevnega ali večdnevnega posta.

Gabrijel Devetak

Mnogi zelo pogrešajo svojo domovino

V Bruslju, sedežu EU, živi in dela okrog petsto Slovencev

Dragan Barbutovski, vodja slovenskega društva v Bruslju, ki je administrativno središče EU in tudi druga prestolnica za

Slovenijo, ocenjuje, da v Bruslju skupaj z družinskimi člani živi in dela okrog petsto Slovencev. Večina se je v ustanovah oz. službah zaposlila med jesenjo 2004 in pomladjo 2005.

Samo v evropski komisiji in njenih organih oz. službah dela 111 Slovencev. Od tega so trije na najvišjih položajih, 108 pa na položajih uradnikov. Najvišji funkcionar naše narodnosti v administraciji evropske

komisije je Zoran Stančič, namestnik generalnega direktorja za raziskave. Na takem položaju ali položaju generalnega direktorja je sicer za zdaj šest državljanov iz novih članic povezave. Druga najvišja predstavnica Slovenije pa je Marjeta Jager, direktorica v generalni direkciji za transport. Že omenjeni Dragan Barbutovski je v nekem intervjuju povedal, "da večina Slovencev, ki živijo in delajo v Bruslju, zelo pogreša svojo domovino. Glede na to, da je kakovost življenja v Sloveniji na višji ravni, povprečen Slovenec, ki se ukvarja s športom, pogreša smučanje, pohodništvo, gorsko kolesarjenje. Tipičen Slovenec pogreša udobje domačega okolja, slikovitost slovenske pokrajine ter zelo dobro slovensko hrano in vina."

M.

NOVI
GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Viale della Navigazione Interna, 40 - 35129 Padova PD, tel. 049 8073263 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, Korzo Verdi 51 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Zdrženja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tiskovnikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

To številko smo poslali v tisk v torek, 1. avgusta, ob 14. uri.

Moggiopoli, finančno-politični okvir

Kratkometražec na sodišču!

Morda se na prvi pogled začudimo, da se je nogometna afera Moggiopoli končala v tako kratkem času: prvostopenjska razsodba je bila razglašena 14. julija, prizivno sodišče je svoj odgovor dalo le deset dni kasneje, 25. julija. Gre za rekordno hitro obravnavo, ki jasno kaže na to, kako (ne)uteemeljeni so svetlobna leta dolgi sodni zaostanki. V naslednjih vrsticah bomo skušali nekoliko analizirati dogajanje zadnjih dni in pogledati v ekonomski življenjski prostor, v katerem se je afera razvijala.

Institucionalni okvir. Zakaj torej o isti zadevi dve tako različni razsodbi v samih desetih dnevih? Najbolje bo, da se raziskave lotimo pri samih imenih tistih sodnikov, ki so krojili usodo nogometnega procesa stoletja. Od začetka. Prvostopenjsko sodišče je bilo s svojo razsodbo zelo strogo. Njegov predsednik, Cesare Rupert, je na odgovornem mestu zamenjal Cesareja Martellina 15. junija letos. Zamenjavo je opravil Guido Rossi, komisar FIGC, ki je to mesto prevzel po odstopu Franca Carrara. Rossiju je bila poverjena naloga, naj »očisti« svet nogometa, in je zato stroga prvostopenjska razsodba »logična«. Kaj se je zgodilo 10 dni kasneje? Prizivno sodišče, ki mu je predsedoval Piero Sandulli, je vse kazni močno omililo. Tudi v tem primeru moramo pobrskati malo po nogometnih arhivih. Sandullija je na mesto, ki ga zaseda, 22. januarja 2002 imenovala (oz. potrdila) italijanska nogometna zveza FIGC in njen predsednik Franco Carraro, torej predstavnik tistega sistema, ki bi ga moral Guido Rossi očistiti. In glej ga zlomka: fizična oseba, ki ji je prizivno sodišče najbolj omililo kazen, je... Franco Carraro. Na prvostopenjski ravni je bil obsojen na štiri leta in pol prepovedi opravljanja funkcij, v katerih ga je nazadnje lomil. Po drugostopenjski razsodbi mu je bila kazen zmanjšana na 80.000

evrov brez katerekoli prepovedi. In zmanjšanje kazni za Milan (in v manjši meri Juventus)? Telefonska prisluškovanja med Moggiem in podpredsednikom FIGC Mazzinijem, ki so bila posneta 7. novembra 2004, kažejo na neposredno povezavo Carraro (FIGC) - Galliani (predsednik Lega calcio in podpredsednik Milana) - Moggi. Moggi je zaradi preočitne vpletenosti v zadnjih tednih odpadel iz naveze, Galliani in Carraro, ki je bil med drugim v sedemdesetih letih predsednik Milana, pa sta bolj ali manj skrivno navezo verjetno ohranila.

Ekonomski okvir. Poleg institucionalnega okvira je med stranskimi učinki Moggiopolija treba seveda pokukati tudi v ekonomsko sfero. Italijanski nogomet se za razliko od španskega (Real Madrid in Barcelona) ne hrani s prodajanjem svoje javne podobe (gadget oprema, dresi, zastave in podobno), ampak skoraj izključno s televizijskimi pravicami, ki so v zadnjih letih dosegle vrhove višine. Televizijske pravice delimo na tiste, ki jih plačajo »navadne« televizije, in na one, ki si jih priskrbijo satelitske in digitalne plačljive TV. V obeh primerih bo najhujšo škodo utrpel Berlusconi Mediaset, ki je pred enim letom prevzel monopol nad nogometom. V začetku julija se je glede tega oglašil podpredsednik Piersilvio Berlusconi in oznanil, da njegova družba ne bo Zvezi klubov odplačala letošnjega obroka, ki znaša 61,5 milijonov evrov. To bi bilo za italijanske klube katastrofalno: zmanjkal bi jim eden od glavnih finančnih dotokov. Mediaset jo bo drago plačal tudi na področju plačljivih televizij. Digitalizacija Mediaseta (pot v ta proces je olajšal zakon Gasparri; naključje pa tako!) je na stranski tir porinila Murdochovo italijansko podružnico Sky-ja. Digitalni

Mediaset je potrošnikom ponujal ugodnejše pakete, ki so vključevali samo nekaj tekem (tistih najbolj zanimivih) po nizkih cenah, medtem ko je abonent Sky-ja moral v paketu kupiti celotno sezono izbrane ekipe po izrazito višji ceni. Številni potrošniki so se zato obrnili na digitalni Mediaset. Confalonieri in Berlusconi sta zato decembra lani od Juventusa odkupila ekskluzivne pravice za prenos tekem v sezonah 2007/2008 in 2008/2009 za 220 milijonov evrov, v začetku letošnjega leta pa sta pogodbo za odkup pravic sklenila tudi z Milanom in Interjem. Situacija je za Berlusconi vse prej kot rožnata, ker v pogodbi z Juventusom ni nobene klavzule, ki predvideva zmanjšanje izplačil v primeru nazadovanja. Le kdo bo gledal Juventus brez Cannavara, Zambrotte, Thurama, Emersona, Vicire... Milan pa v Champions league? Zakaj? Italijanskemu nogometnemu sistemu koristijo visoko uvrščene italijanske ekipe na

Giannellijska vinjeta, objavljena v dnevniku Corriere della sera dne 26. julija 2006

evropski ravni. Poleg Interja ima od sedanjih možnih kandidatov samo še Milan realne možnosti za visoko uvrstitev. Če bodo Milanu dokončno odprli vrata v pokal prvakov (v trenutku nastajanja zapisa tega ne vemo še), so možnosti dohodkov (in publicitete) višje. V tekmovanju Champions league je Uefa med ekipe glede na uspeh razdelila 430 mln evrov. Ko je Milan v sezoni 2004/2005 izgubil finale proti Liverpoolu, je v žep pospravil 26 mln evrov.

AC

ANDREJ ČERNIC

GLAVA NI ŽOGA

Pa smo, kjer smo. Ne moremo sicer reči, da se je kolo pripetljajev in zapetljajev popolnoma zavrtelo na startno točko, trend pa kaže na to. Potem ko je sodišče prejšnji teden izdalo tudi drugostopenjsko obsodbo, se nogometna afera počasi zaključuje. Seveda so še vedno vsi jezni in se bodo še naprej pritoževali nad obsodbami, ki jih je izrekel sodišče. Zadeva bo izgledala približno tako kot soap opera Beautiful: velika družina Forrester italijanskega nogometa. Analogijo bi lahko spletni ne samo s Forresterjevimi, ampak tudi z drugo zelo znano televizijsko družino Addams. Strička Festerja lahko odlično odigra Adriano Galliani, pa še posebnih mask ali make-up posegov ni treba pripravljati.

Konec je! Pred nami so sicer še sodbe na deželnem upravnem sodišču v Lacciju, a trend je načrtan. Določilo ga je sodišče, zato ga mora javnost sprejeti. Je legalno in popolnoma legitimno. A vendar... najprej stopi v oči neverjetna razlika v dveh razsodbah, ki sta obravnavali isti problem. V prvi instanci je Cesare Ruperto dodobra oklestil vse nepridiprave, drugostopenjski sodnik Sandulli pa je vse skupaj postavil na glavo. Nekaj čudnega je v tem. Naenkrat sta bili Fiorentina in Lazio prepuščeni v A-ligo, Milan pa celo v kvalifikacije za Champions league. Paradoksalno, prežeto s črnim humorjem, kot družina Addams. Poleg strička Festerja je v nogometni aferi tako

kot pri Addamsovih prisotna tudi Roka. V Moggiopoliju je Rok več in vse imajo zelo zelo dolge prste. Torej, zakaj tako različne obsodbe v tako kratkem času? Formalno je argumentacija bila zapisana in predstavljena javnosti, dejansko pa je težko ugibati. Potem ko je bila obsodba razglašena, je predsednik drugostopenjskega sodišča Sandulli za medije izjavil: »Iz celotne zgodbe se je nogomet zelo dobro izvlekel. Ponovno si je pridobil verodostojnost z zmago na SP-ju? Nogometu je uspelo, da se je sam spravil na pravo pot. Zato trdim, da se je dobro izvlekel.« Paradoksalna izjava, predvsem še, če jo je izrekel sodnik. Kako lahko kdo trdi, da se je nogomet očistil, ker je reprezentanca zmagala na SP-ju. Nogometna družina Addams s črnoardečim Festerjem in sorodniki Moggiem, Giraudom in Carrarom na čelu ni nič bolj čista, kljub temu da je Cannavaro dvignil zlati pokal. Italijanska reprezentanca je zaslužno osvojila SP.

Velik podvig, ni kaj. A ta podvig nima nič skupnega z afero Moggiopolija. Gre za dve popolnoma ločeni stvari, ki ju je treba ločeno obravnavati. Nekaterim očitno to ni dovolj jasno. Kot bi odvetnik Michaela Jacksona obrambo svoje stranke proti obtožbam pedofilije osnoval na dejstvu, da je nekdanji kralj popa pevec, ki je v zgodovini prodal daleč največ albumov (samo LP Thriller se je prodal v nakladi 60 milijonov). Ali pa so Addamsi Sandulliju tako simpatični!

VIDA VALENCIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Če bi jo bila povabila na kavo

Pred dnevi me je filmska zgodba posredno spomnila na bežno srečanje z mladim dekletom na delovnem mestu. Pozdrav, kot milijon takih, besede, ki jih izrečeš nešteto krat, potem pa izusti svoje ime in takrat obstaneš. Opaziš podobnosti na obrazu, odprt značaj, telesno energijo in sam sebe vprašaš: koliko let je že minilo? Skušaj maskirati pretirano dolg pogled v ta obraz, potem jo pozdraviš ter odideš. Če bi je ne bila spoznala šele danes, na zadnji dan njene šolske prakse, bi jo povabila na kavo. Povedala bi ji nekaj, kar bi si gotovo ne pričakovala. "Poznala sem tvojega brata, veš? Ti si se rodila nekaj več kot leto dni po njegovi smrti. Za vse okrog si predstavljala žarek življenja. Želela sem ti povedati, kakšen je bil. Atlet z angelskim obrazom. Odprt nasmeh za vsakogar, prijatelj je imel v vseh krogih".

Mlado dekle je že za vogalom, še zadnje obveznosti te prakse, potem pa spet realnost razreda in vrstnikov. V meni vprašanje, ali bi tisti neizrečeni stavki bili sploh umestni? Kako bi jih sprejela? Zadržano, z nemirom na obrazu ali pa mogoče željno izvendružinskih članov o tem, kakšen je bil ta njen postavni brat, ki je živel do svojega 16. leta? Ali pa je iste besede slišala že nešteto krat? Se človek "navadi" na omembo preminule osebe, ki je del tebe, čeprav je nisi nikoli poznal?

Spominjam se ga. Tenki temni lasje in prijazen pogled. Sprašujem se, kaj lahko za starše predstavlja ta nasilni odhod ravno v obdobju, ko so odnosi med generacijama najbolj napeti. Mladostniki si oblikujejo osebnost tudi skozi uporabo starše, tudi z nešteti napakami in padci. Verjamem, da

je za starše zelo mučno prenašati to obdobje težavnega, a potrebnega levljenja v odraslost. Navsezadnje smo (nekateri) najstniki bili zelo samosvoji, hlastali smo po iskanju odgovorov, kar je včasih vse prej kot dobrodošlo.

Zagnana kulturna delavka, idealist po duši in zaradi tega tudi veliko občutljivejša, kot je "norma", je nekoč javno povedala, da je bila nemogoča najstnica ravno zaradi močne želje po odgovorih, ki jih je iskala, a jih predvsem v šolskem svetu (takrat) ni dobila. Ni sprejemala dogm, ni sprejemala povprečnosti ne odgovorov, kot je "zato, ker je tako". Sama se

spominjam nižje ocene, ker je bilo vprašanje (o snovi) preveč in to ni prav. To so bili časi, ko so se lahko na sestanku s starši svetovala pomirjevalna sredstva in se starši nad tem niso sražali.

Sprašujem se, kaj lahko za starše pomeni nenadna smrt ravno v tem obdobju, ko se ti lasten otrok zdi najbolj "tuj", ko bi mu želel prihraniti vse napake, ki si jih sam okusil, ko bi mu želel posredovati vse vedenje o življenju, ki si ga do takrat nabral, a veš, da to ni možno. Tvoj "otrok", oblečen v oblačila, ki ti niso všeč, z glasbo v slušalkah, ki se ti zdi duhomorna, vrenje besed ali pa totalna suša, ta osebnost, ki se levi pred tvojimi očmi, mora skozi vse to, skozi kar si sam šel.

Časi so različni, pričakovanja tudi, sprašujem se, koliko spodbude dobivajo današnji najstniki, da oblikujejo lastno osebnost, da si zares ustvarijo svoje mnenje. Ne verjamem v fraze, kot je lahko ta, da itak današnje najstnike nič ne zanima in so enostavni razvajenci. Verjetno bi morali vsaj enkrat prebrati šop njihovih prostih spisov.

hipertekst12.doc

Trinbagonians so med nami!

Trinbagonians so med nami! Ne, ne gre za nobeno novo vesoljsko pleme iz nanizanke Star Trek, temveč za naziv, ki ga zase uporabljajo simpatični prebivalci otokov Trinidad in Tobago.

Trinidad in Tobago sta, če bi parafrazirali Tomaža Domicelja, majhna otoka v karibskem morju, o katerih malo vemo, nekateri morda le to, da se imenujeta... Jamajka, ehm, Trinidad in Tobago!

No, danes tudi povprečen bralec Gazzette dello Sport pozna ta otoka, saj gre za doslej največjo senzacijo letošnjega svetovnega prvenstva.

Marsikateri so tej ekipi prerokovali zgolj poraze, vendar po suvereni igri proti Švedski - in to tudi z okrnjenim številom igralcev - so dokazali, da je nogomet tudi na tropskih otokih najpomembnejša postranska stvar na svetu. Naše popotovanje po Trinidadu

mediteranska histerija. Na osrednji turistični spletni strani so zbrani vsi naslovi barov, restavracij in kavarn, ki so ponujali ogled tekem... sumim, da je imel vsak lokal vsaj televizijski zaslon, na katerem so predvajali tekme Soca Warriors.

Soca Warriors je ime nogometne reprezentance, ki je vsaj pri tamkajšnjih navijačih podoben pojem, kot so azzurri v Italiji.

Soca Warriors imajo seveda tudi kar nekaj spletnih strani na internetu, in sicer <http://www.socawarriors.net> ali pa <http://www.socawarriorstt.com/>, ki ponuja tudi številne zanimive podatke, posnetke ter ne nazadnje tudi dve spletni igri, s katero lahko treniramo - z računalniško miško - našo spretnost pri streljanju enajstmetrov oz. pri zongliranju z nogometno žogo. <http://www.thewarrioration.com/> pa so navijaške strani z blogom iz Nemčije, slikami in celo

in Tobagu najbolj udobno začnemo z guglanjem, to je s pomočjo iskalnika google (www.google.com).

Med prvimi zadetki gesla Trinidad in Tobago naletimo na spletni naslov turističnega urada, in sicer <http://www.visittrinidad.com/>. Tu se oba otoka virtualno predstavljata najširšemu občinstvu na spletu, zanimivo pa je dejstvo, da poleg naravnih lepot in zanimivosti tega otoka uvrščajo v turistični katalog tudi nogometno reprezentanco. Angleški vpliv pač: tudi prebivalci Trinida in Tobaga se poleg za nogomet, podobno kot Indijci in Pakistanci, še sedaj bolj navdušujejo za cricket kot sami Angleži...

Vsekakor: če želite miren kraj sredi oceana, kjer ne predvajajo nogometa, sta Trinidad in Tobago napačna otoka, saj vlada tu prava

navijaško mp3 glasbo, ki je res zanimiva zmes karibskih ritmov, reage glasbe, rapa in nogometa, iz katerih je razvidno navdušenje navijačev.

Sicer pa je Trinidad in Tobago mrlzica zajela tudi Evropo. Za to tropsko reprezentanco se je zavzela nemška podružnica spletne trgovine ebay, ki je prav tej ekipi posvetila veliko medijske reklame, in sicer na strani <http://tnt.ebay.de/>. Ebayevci so na spletnih straneh zbrali skoraj 250.000 virtualnih navijačev za Trinidad in Tobago, njim na voljo pa so tudi številni artikli - od majic do ropotulj, s pomočjo katerih bodo financirali ekspedicijo ekipe na svetovno prvenstvo v Nemčijo oziroma razvoj nogometa v Trinidadu in Tobago.

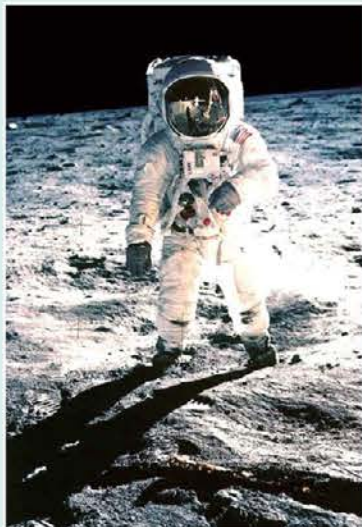
peter.rustia@gmail.com

ČLOVEK JE PRISTAL NA LUNI? DA, DA, NEDVOMNO...

Letošnje poletje je res neverjetno. Zaradi suše. Zaradi toplote. Marsikomu je noro vreme skuhalo možgane. Težko je ločevati resnico od iluzij in prividov. Kaj je res in kaj je samo posledica sončarice in bujne fantazije, ki jo le-ta vzbudi v vsakem človeku? Odpri te dnevne časopise, pa boste videli...

Corriere della sera, 21. julij: Vittorio Emanuele ni več v hišnem priporu. Zanj pa še vedno velja, da ne sme zapustiti ozemlja italijanske republike.

Dobesedno. Usoda se je res lepo poigrala. Savojski so se več kot pol stoletja borili, da bi lahko ponovno stopili na italijansko zemljo, potem ko so bili pregnani po drugi svetovni vojni. Danes njihovi nasledniki pa Italije ne smejo zapustiti. Pokojni kralj bi na sina Vittoria Emanueleja bil silno ponosen. In verjetno nekoliko nevoščljiv: zato da bi si prislužil ukrep, ki ga je pred kratkim »dosegel« njegov sin, bi bil verjetno pripravljen plačati mastne denarce. Pa saj bi mu ne bilo treba. Dovolj da bi na italijanskem

Novico je sporočil komisar FIGC Guido Rossi. S tem se je začela njegova pot do beatifikacije: uspel mu je čudež. V treh mesecih mu

Joj, sončarica in njeni stranski učinki

ozemlju igral kriminalca v belem ovratniku in zvodnika...

Gazzetta dello sport (in vsi ostali dnevnik), 27. julij: Inter zmagal italijansko prvenstvo 2005/06.

je uspelo to, kar skuša Moratti izpeljati že 13 let. Morda bi bilo pametno, da pri Interju pomislijo, da bi Guida Rossija imenovali za zavetnika.

Gazzetta dello sport, 28. julij: Floyd Landis, zmagovalec letošnjega Toura, pozitiven na dopinški kontroli. Lance Armstrong Francozom ni bil nikoli simpatičen: saj veste, kako se ljubijo Francozi in Američani. Upali so, da bodo Američana prej ali slej ujeli na dopingu, a ga niso. L' Equipe je po lanskem touro zagnal vik in krik, češ da je Armstrong goljufal in da je mogoče še vedno dokazati njegovo navezanost na doping in hormone. Ameriškega kralja kolesarstva vsekakor v sedmih letih niso uspeli zašiti. Potem pa se je pojavilo novo ime na Touru, Floyd Landis, ponovno Američan. Njega so ulovili v prvem poskusu. Kolesarstvo: vsestransko koristen šport. Poleg fizične kondicije razvija tudi človeško domišljijo: kako čim bolj učinkovito "švercati" po francoskih tleh pilule in farma-

cevske igle.

Il Giornale, 28. julij: Senat je tak kot Libanon.

Dopustimo pesniško naravnost naslova, ki jo strankarski časopis, kakršen je *Il Giornale*, mora imeti. Kaže pa na trende, ki jih opaža tudi Prodi: manj sovražni tisk. Berlusconi je leva sredina v prejšnjem mandatu večkrat očitala, da veže sprejemanje zakonskih aktov na zaupnico vladi. To se dogaja tudi v novem mandatu. Vse gosteje. Komaj zaznavna večina, ki je zelo heterogena, in velike problematike, s katerimi se je treba soočiti. Prodi je sicer politično strateško razdelil stolčke vsem koalicijskim sopotnikom. Predsedstvo spodnjega doma SKP, pravosodno ministrstvo za Udeur, ministrstvo za evropske zadeve radikalcem. Ne moremo v vseh primerih govoriti o rešitvah, ki upoštevajo načelo strokovnosti. Politične igrice... Institucionalni Tetr, igra za vsakega politika. Pa naj še kdo reče, da so računalniške igrice povsem nekoristne.

So vse to sanje ali je resnično? Sončarica...

Andrej Černic

Vremenska napoved ARPA-OSMER za Furlanijo - Julijsko krajino

SPLOŠNA SLIKA:

Nad Evropo je obsežno ciklonsko območje z razmeroma vlažnim in nestanovitnim zrakom. V četrtek bo dosegla Alpe nova hladna fronta.

ČETRTEK, 3. avgusta 2006:

Spremenljivo bo ali oblačno z zmernimi do močnimi padavinami, vmes bodo tudi nevihte, ki bodo bolj verjetne v popoldanskih urah. Možni bodo okrepljeni sunki severnega ali severovzhodnega vetra.

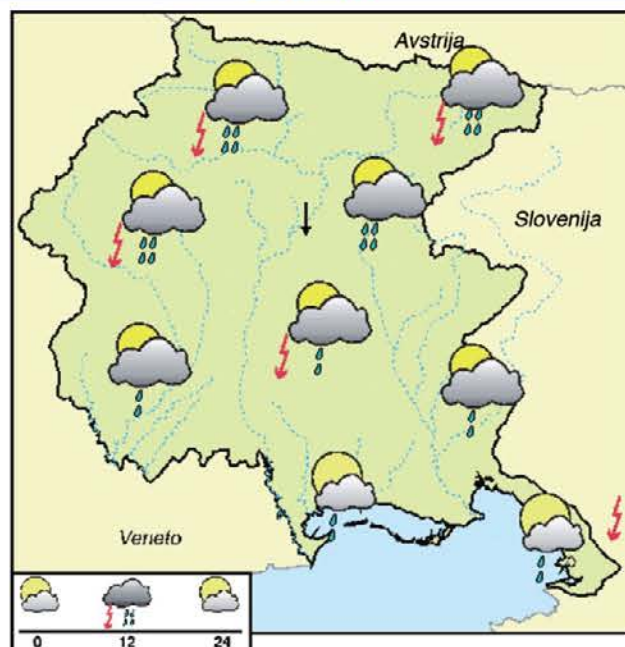
PETEK, 4. avgusta 2006:

Spremenljivo oblačno bo.

OBETI ZA KONEC TEDNA:

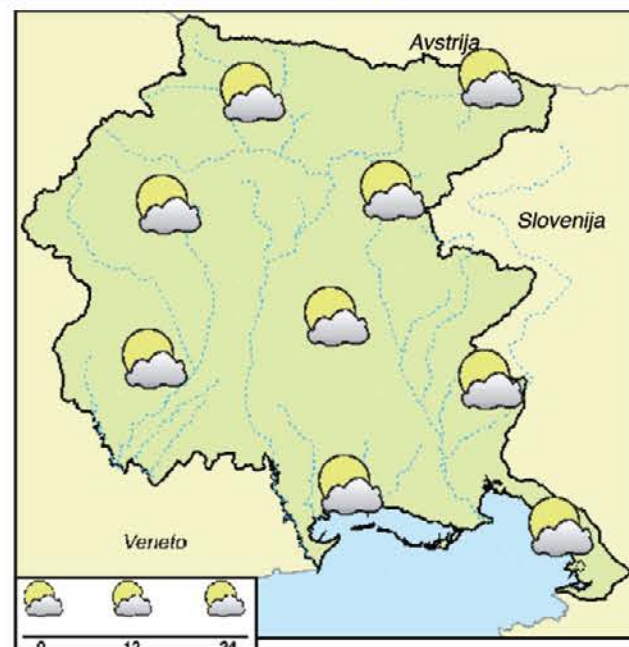
Prevladovalo bo spremenljivo vreme.

ČETRTEK

	Nižina	Obala
Najnižja temperatura (°C)	18/21	20/23
Najvišja temperatura (°C)	23/26	23/26
Srednja temperatura na 1.000 m (°C)	13	
Srednja temperatura na 2.000 m (°C)	6	

PETEK

	Nižina	Obala
Najnižja temperatura (°C)	18/21	21/24
Najvišja temperatura (°C)	25/28	25/28
Srednja temperatura na 1.000 m (°C)	13	
Srednja temperatura na 2.000 m (°C)	6	

Vremenska napoved je - zaradi tehničnih rokov objave - pripravljena že v torek, zato je možna njena nadaljnja evolucija. Za bolj sveže podatke: www.meteo.fvg.it, slovensko@osmer.fvg.it, tel. 0432 934148 oziroma 348 7546981

Potopis

Potovanje v Armenijo

Letošnje potovanje z Novim glasom v Armenijo od 21. do 29. junija je bilo že od vsega začetka, ko je bilo napovedano, zelo vabljivo in privlačno. Republika Armenija je bila v prejšnjem stoletju ena izmed sovjetskih republik, pred 15 leti

Pozno popoldne določenega dne smo z letalom odpotovali z ronškega letališča v München. Toda letalo ni moglo pristati na letališču zaradi nevihte in neurja, ki je divjalo nad mestom. Zato je letalo pristalo na nürnbergskem letališču. Ura je bi-

med naših sopotnic je prejela sporočilo po mobiju, da sta se vkrkali.

Za nas so se začela pogajanja in ugibanja, kako naprej. Končno se je našla ugodna rešitev, da odpotujemo ob 10. dopoldne v London. Do tega časa so nam

tako v aramejščini kot drugih azijskih jezikih.

Vodička nam je že pred vhomom v muzej zelo dobro razložila zgodovino armenskega naroda, jezika in pisave v 5. stoletju, ko je učeni menih sveti Mesrop sestavil abecedo in črkopis, ki je povsem različen od drugih azijskih pisav, spominja nas nekoliko na koptsko ali etiopsko pisavo. Krščanstvo je prišlo v Armenijo pred 1700 leti po zaslugi in prizadevanju duhovnika in pozneje škofa sv. Gregorja Razsve-

letnice krščanstva v Armeniji. V Jerevanu so zgradili novo stolno cerkev, ki je res lepo arhitekturno in bogoslužno središče. Ob tej priložnosti je Armenijo obiskal papež Janez Pavel II. S poglavarjem armenske Cerkve Katolikosom, tj. naslov voditelja armenske Cerkve, sta podpisala skupno izjavo, da sta si obe Cerkvi, katoliška in armenska, edini v veroizpovedi in priznanju vseh sedem zakramentov.

Pohiteli smo še v muzej Erebuni. Tu so esponati armenske kulture in zgodovine, ki naj bi imela svoj začetek v drugem tisočletju pred Kristusom s plemenom Erebuni. Posebno poglavje bi bilo treba napisati o značilnosti njihove kuhinje. Temelji predvsem na zelenjavi in pečenem mesu na žaru, zlasti jagnjetini ali perutnini, seveda dodane so tudi mnogovrstne omake in zmesi. Armenija je domovina marelic, ki jih prodajajo kar ob cesti, naša vodička je večkrat nakupila za vso skupino bodisi marelice ali češnje. Uspeva tudi vinska trta in imajo res dobro vino. Granatna jabolka so tudi številna.

Po kosilu smo se odpravili na ogled prvega samostana Geghard, ki je vsekane v skalo na 1700 m nadmorske višine. Ob cesti vidimo cevi in vodička nam pove, da je to plinovod,

Znameniti kamniti križi (foto DP)

dveh, kjer so samostanska splotja, temveč gre tu za cerkev ali skupino cerkva. Občasno imajo tudi v njih bogoslužje. Sezidani so iz kamna-bazalta, ki je rozaste ali sivo-granitne barve. Opazili smo, da so zanemarjeni tako zunaj kot tudi znotraj, neurejeni dohodi do cerkve, grobišča pokrita s travo, trava in rastlinje po strehah. V notranjosti je oltar postavljen na nekakšen oder, ki ga med posvetitvijo darov zagrnejo. Znameniti so njihovi armenski križi, ikon dejansko ne poznajo, še te so po večini ruske. Skoro v vseh cerkvah smo videli podobo Bogorodice. Tudi v stolni cerkvi v Ečmijadzinu ni bilo drugih nabožnih slik, čeprav smo v muzeju v

Skupinska slika s potovanja v Armenijo (foto DP)

je dosegla ponovno samostojnost. Njen severni del z gorovjem je del Malega Kavkaza, južni del pa meji s Turčijo in Iranom, na severovzhodu meji na Georgijo ali Gruzijo ter Azerbajdžan, Nagorni-Karabakh pa je samostojna Republika, kjer živijo večinoma Armenci, a obkoleni z Azeri, s katerimi niso v prijateljskih odnosih. Republika Armenija obsega nekaj več kot 29.000 kvadratnih kilometrov

la že čez enajsto zvečer. Letalska družba je odredila, da se vrnejo v München s taksijem. Razdalja med mestoma je okrog 270 km. Spravili so nas v taksije-kombije in nas po burni vožnji prepeljali na letališče v München. Tu so se začela poizvedovanja, kako nadaljevati pot, ker je letalo za Jerevan že odletelo. Z njim pa sta odpotovali dve naši sopotnici, ki sta bili že prej na letališču, ker sta odpotovali z

dali na razpolago Arabella She-raton hotel, kjer smo se lahko oddahnili, osvežili in zajtrkovali. Odpotovali smo torej v London z British Airways, tako da smo kot skupina ostali skupaj. Popoldne smo se vkrkali na letalo iste družbe in smo začeli peturno vožnjo, med katero so za nas lepo poskrbeli, in prispeli na cilj ob 23.45, ker je bilo treba pomakniti urine kazalce za tri ure naprej. Začele so se mejne formalnosti, pregled potnih listov, vizum s sezname turistov in končno kovčkov. Toda zgubili so se trije kovčki. Spet papirji, spet reklamacije in zagotovila, da bodo kovčki prispeli. Končno se srečamo z vodičko Ripsime in udoben avtobus nas pelje v hotel. Ob 2.15 smo že v hotelski sobi. En dan smo zgubili, kar smo nadoknadili v naslednjih dneh. V petek, 23. junija, smo začeli obisk Armenije. Srečali smo se tudi z dvema sopotnicama, ki sta že prej prispeli v Jerevan.

Najprej smo se napolili v muzej Matenadaran, kjer so zbirka 1700 rokopisov, najstarejših armenskih knjig, kodeksi Svetega pisma v aramejskem jeziku, kolektarji, knjige iz botanike, matematike, medicine, astronomije

tljitelja, ki je pregovoril in spreobrnil kralja Tiridata. Ta dogodek beležijo v letih 280 do 290 po Kr. Sprejetje krščanstva je pomnilo za kralja Tiridata, da se je odmaknil od Sasani-dov, ki so gospodovali v Perziji, in se približal krščanskemu cesarju v Carigradu. Armenija je bila vedno na pol poti med Bizancem in Perzijo, eni in drugi so hoteli gospodovati kakor pozneje tudi Rimljani, zato je bila ta dežela cilj številnih osvajanj. Armenci so se ohranili kot narod s svojo kulturo, jezikom in pisavo, ker so bili vedno kristjani. Toda tudi to krščanstvo je imelo lastno podobo in tradicijo. Ker so bili izven meja bizantinskega imperija, niso sprejeli prvih znamenitih koncilov, šele pozneje so njihovi bogoslovni in duhovni voditelji sprejeli Sveto pismo, razprave cerkvenih očetov in obredje. Seveda njihovi obredi imajo nekatere značilnosti katoliške, pravoslavne in sirske Cerkve. Leta 2001 so se spominjali 1700-

Pogled na glavno mesto Jerevan, v ozadju gora Ararat

speljan na površju baje zaradi potresnega področja, marsikdo pa si misli, da je tako, ker je manj dela in truda. Ceste so pogosto "ena sama jama". Tudi na tej višini vidimo orehe ob cestah. Silno veliko je teh dreves po vsem pogorju.

V samostanih, ki smo jih obiskali, ne živijo menihi, razen v

Jerevanu zasledili v rokopisnih knjigah veliko upodobitev Jezusovih čudežev in dogodkov iz njegovega življenja. Le v samostanu Hovhanavank, v cerkvi sv. Janeza Krstnika, je nekaj fresk oz. stenskega slikarstva, ki sega v 12. stoletje.

/ dalje
JM

Samostan Geghard

in šteje okrog 3.500.000 prebivalcev, z glavnim mestom Jerevan. Samo 10% površine je pod 1000 m nadmorske višine.

Ronk dve uri pred nami, ker na našem letalu ni bilo zanj me-sta, prijavitelji sta se namreč po izteku roka za vpisovanje. Ena iz-

Peš po Korziki (14)

Med morjem in gorami

O tem, da se da z veliko volje premagati tudi mraz, sta naju le nekaj minut kasneje prepričali dve čudaški mladi pohodnici, s katerima med potjo nisva našla pravega stika, tako da sploh nisva pogruntala, od kod prihajata, pa čeprav sta tudi onidve še najbolj dišali po "Deutschland über alles". V zavetiščih smo se sicer pozdravljali, a pri tem je tudi ostalo.

No, ti dve puncici sta, najverjetneje zato, da bi imeli ob zaključku etape suha oblačila, hodili kar v kratkih hlačah in v tankih majčkah z naramnicami. Na to, da bi se ustavili, nista niti pomislili, ampak sta jo s počasnim, a trmastim korakom rezali naprej ob cesti.

Ker po slabi uri čakanja ni bilo enega samega znaka, ki bi napovedoval skorajšnje izboljšanje vremenskih razmer, sva se odločila, da greva dalje. Pred odho-

dom sva stopila do Hermana in Helge in ju seznanila z odločitvijo. Herman je na to odvrnil, da bosta onadva še malo počakala. Ko sem ga vprašal, če ju zebe, je odgovoril, da ni tako hudo in da bosta že zdržala. V kratkem pogovoru sva jima skušala malo dvigniti moralo, potem pa sva se poslovila tudi od nemške mladeži in obeh učiteljev ter stopila nazaj na dež.

Pot se je sprva dober kilometer držala asfaltirane ceste, potem pa je krenila levo navkreber. Namesto da bi se dež polegel, se je usovalo vse močneje in kmalu sva imela čevlje spet skozi in skozi premočene. Steza, ki je vodila čez vzpetine in potoke, je bila sicer lepa, a ob dežju in nizki oblačnosti ni bilo, da bi ravno vzdihovala nad lepoto okoliške narave. Prav na-

sprotno. Če sem imel dan prej svoj izpad sitnobe, je začela tokrat Jana glasno preklinjati vse po spisku; trekking, Korziko, premočene čevlje, pelerino, puščajoč nos in razmočeno na-

rijo, vasico z manj kot sto hišami ob razpotegnjenem zalivu, se nama je odprl pogled tudi na so-sednji, še daljši zaliv z neobljudeno peščeno plažo, ob kateri se je v morje izlivala reka Fango.

V Galeriji sva se prvič na TMM spustila do morja

ravo, ki naju je bolj oklepala kot obdajala. Pred zadnjim spustom v Gale-

"Ob lepem vremenu mora biti tu fantastično," sem pomislil in si z roko brisal kaplje, ki so mi z

razmočenih las drsele na obraz. Namesto v zavetišče, ki je bilo nekoliko nižje v vasi, sva zavila kar v središče dogajanja v majhnem naselju, v t.i. Hotel Restaurant L'Auberge, kjer sva si privoščila dvoposteljno sobo za 58 evrov. V ceno je bil všteti tudi zajtrk. Po štirih dnevih askeze v skupnih spalnih in bivalnih prostorih, še posebej pa zaradi zoprne premočenosti, sva si zaželela malo intime in udobja. Svojo tuš kabino, čiste brisače, sveže rjuhe namesto spalne vreče, zakonsko posteljo namesto pogradov...

Najprej sva izkoristila luksuz in se temeljito tuširala s toplo vodo. Potem sva prekršila hišni red, ki je prevetoval pranje perila v sobi. Ko sva jo prekrila z mokrimi cunjami (tistimi, ki so se neuspešno sušile že drugi dan in s sveže opranimi), je izgubila ves šarm. Naenkrat je izgledala le še kot sušilnica.

Jana, ki je ob prihodu v Galerijo

v afektu smrtno resno predlagala, da greva raje domov in za en teden na počitnice v sončno Grčijo, kot da še naprej čofotava po tem "z vlago prepojenem otoku", se je popoldne, ko se je končno zjasnilo in sva šla malo ven, nekoliko ohladila, tako da sva bila spet oba za to, da nadaljujemo. V mali "nema da nema" trgovinici sva nabavila vse potrebno za večerjo v sobi (kar je bila nova huda kršitev hišnega reda) in si kupila vodič, kakršnega je imel Herman. Čeprav je bil v francoščini (izdaje v drugih jezikih so jim pošle), sem vedel, da mi bo na preostalih sedmih etapah zelo prav prišel, saj je bila vsaka od njih prikazana tudi z natančnimi zemljevidi, opisi, višinskimi razlikami in podobnim.

Še isti večer sva v vasi srečala Hermana in Helgo, ki sta prenočevala v Gite-ju. Zdelo sta se presenetljivo dobro, kar je vilo Jani še dodatno voljo za nadaljevanje. Stavila sva na sonce. In zmagala.

/ dalje
Nace Novak